

UMniverzum

Interna revija Univerze v Mariboru

ŠTEVILKA 9 | JUNIJ 2019

VSE KAR
DELAMO,
JE V DOBRO
LJUDI

LETIMO
V VESOLJE

100 let
VLADIMIRJA BRAČIČA

KOLOFON

Odgovorna urednica
Vanja Borovac

Uredniški odbor
Jože Furman
Alenka Ribič
Petra Štraus

Lektoriranje
Joanna Bertoncelj

Fotografije
Mediaspeed.net
Pixabay.com
Arhiv UM

Oblikovanje in grafična priprava
Smiljan Pintarič

Tisk
Tisk Žnidarič, d.o.o.

Naklada
2.100 izvodov

Izdajatelj
Univerza v Mariboru
Slomškov trg 15
2000 Maribor

ISSN 2463-9303

Vabimo vas k ustvarjanju prihodnjih številk revije. Predloge zbiramo na e-naslovu: enovice@um.si

NAVODILA za pripravo člankov:

- Prispevek brez fotografij, ki je dolg 2 strani – 12.500 znakov s presledki
- Prispevek brez fotografij, ki je dolg 1 stran – 6250 znakov s presledki
- Za vsako dodano fotografijo odštejete spodaj določeno število znakov:
 - Fotografija širine treh stolpcev – 2700 znakov
 - Fotografija širine dveh stolpcev – 1700 znakov
 - Fotografija širine enega stolpca – 750 znakov
 - Fotografije naj bodo ločljivosti vsaj 300 dpi

Vljudno prosimo, da ima vsak članek, ki nam ga posredujete, tudi naslov in morebitne podnaslove ter 1000 znakov povzetka za prevod v angleški jezik.

UVODNIK

Ker se bliža novo študijsko leto in s tem cel kup priprav, novosti ter sprememb, bo kar prav uvodni pogovor s prorektorico za študijsko področje doc. dr. Marino Tavčar Krajnc. Spoznali bomo tudi njeno raziskovalno delo. Pred nami je nova akreditacija univerze in še je čas, da kaj postorimo, da bomo boljši.

Podlaga za dobro pedagoško delo je raziskovalno, ki smo mu v tej številki namenili še več pozornosti. V avgustu bo tudi naša raziskovalna oprema poletela v vesolje. To edinstveno priložnost je pripravil prof. dr. Iztok Kramberger. Predstavljamo vam Center za humano genetiko in farmakogenomiko Medicinske fakultete UM. V dokaj kratkem času od ustanovitve fakultete so naredili nekaj odmevnih raziskav in seveda ne počivajo. Zadnje raziskave potekajo na področju otroške astme. Za napredovanje

je dober čim večji odmev raziskovalnega dela, zato predstavljamo nekaj možnosti, kako povečati njegovo prepoznavnost. Fakulteta za strojništvo je bogatejša za raziskovalno opremo.

Fakulteta za logistiko se z novim študijskim letom širi tudi v Ljubljano, kar seveda ni naključje, ker v prestolnici zanesljivo potrebujejo nove logistične strokovnjake, ki bodo imeli zaposlitve tako rekoč pred nosom in to v največjih podjetjih v Sloveniji. Kaj vse novega se še dogaja na fakulteti nam je zaupal dekan prof. dr. Bojan Rosi.

Spomladi smo se poslovili od nekdanjega rektorja Univerze v Mariboru zasl. prof. dr. Daneta Melavca in akademikinje dr. Zinke Zorko. Malo kasneje nas je zapustil še zasl. prof. dr. Dali Đonlagič, bivši rektor Univerze v Mariboru. O njem bomo več zapisali v naslednji številki. Ob dnevu univerze pa bomo letos obeležili stoletnico prvega rektorja Univerze v Mariboru zasl. prof. dr. Vladimirja Bračiča. Izvedeli boste kaj vse pripravljamo ob tej obletnici, preberite pa tudi sinove spomine na očeta.

Nekaj pozornosti smo namenili pomladnemu prebujanju v Botaničnem vrtu v Pivoli, kjer se vrt širi. Bili smo na opazovanju ptic in jih nekaj ulovili na naše strani. Pogledali smo na gredice ob Študentkih domovih, ki jih urejajo naši študentje s pomočjo predavateljev.

Ujeli smo kar nekaj univerzitetnega utripa in če želite, da ujamemo kašen dogodek tudi pri vas, to sporočite na naš naslov enovice@um.si. Za jesensko številko zbiramo prispevke do 1. avgusta.

Za začetek novega študijskega leta je potreben počitek. Vmes pa seveda kakšno prijetno branje in morda vas prav kakšen članek pritegne tudi v počitniškem času.

Prijetne počitnice vam želim!

➤ Vanja Borovac

**VSE, KAR DELAMO,
MORA BITI V DOBRO LJUDI..... 4**

NOVOSTI NA FAKULTETI ZA LOGISTIKO ... 8

**UNIVERZA V MARIBORU
LETI V VESOLJE 10**

**ODMEVNI IN VRHUNSKI REZULTATI
PERSONALIZIRANE MEDICINE 11**

**ZNANJE, MODERNIZACIJA IN
DIGITALIZACIJA V KMETIJSTVU 14**

**IMAGE, IDENTITETA IN UGLED
UNIVERZE: KJE ZAČETI? 2. del..... 17**

**KAKO POVEČATI VPLIV IN
ODMEVNOST RAZISKOVALCA? 20**

MOJ OČE – VLADIMIR BRAČIČ 22

**MEDNARODNA KONFERENCA
V PORTOROŽU O RAZVOJU
ORGANIZACIJSKIH ZNANOSTI 25**

**STROKOVNA KONFERENCA
RAČUNALNIŠKA OBDELAVA SLIK IN
NJENA UPORABA V SLOVENIJI
2019 (ROSUS 2019) 28**

**NADARJENI DIJAKI SPOZNAVALI
INTERNET STVARI 29**

**IZOBRAŽEVANJE O LOKALNIH IN
TRAJNOSTNIH PREHRANSKIH
SISTEMIH TUDI NA FILOZOFSKI
FAKULTETI UNIVERZE V MARIBORU.....**30

SREBRNA EKONOMIJA.....32

**GLAZERJEVA KNJIŽNICA
V UNIVERZITETNI KNJIŽNICI MARIBOR .**34

UNIVERZA V MARIBORU V MEDIJIH.....35

REKTORJEV DAN.....37

**DAN FAKULTETE ZA
KEMIJO IN KEMIJSKO TEHNOLOGIJO.....**39

NOVICE 40

Medicinska fakulteta v ugledni mreži 40

Študentje gremo volit za še več takih ekskurzij40

Dan Fakultete za naravoslovje in matematiko 42

1000 recenzij v 1000 dneh 42

**UČNI ŠTUDENSKI VRT UNIVERZE
V MARIBORU ZA KREPITEV
ZAVEDANJA O POMENU
SAMOOSKRBE 43**

**NOVE IZDAJE
UNIVERZITETNE ZALOŽBE 46**

KNJIŽNE NOVOSTI 46

**NOVI DOKTORJI ZNANOSTI
UNIVERZE V MARIBORU 50**

VSE, KAR DELAMO, MORA BITI V DOBRO LJUDI

➤ VANJA BOROVIČ

Glede na to, da ste sociologinja in se profesionalno ukvarjate tudi s področjem izobraževanja, ste prava oseba za mesto prorektorice univerze za področje izobraževanja, ki vas je najbrž pritegnilo tako strokovno kot karierno.

Če sem prava oseba na tem mestu, težko sodim sama, to sodbo bom prepustila ljudem, s katerimi sodelujem in tistim, na katere moje delo vpliva. Glede kariernega razvoja bi rekla, da si sebe v vlogi prorektorice UM nisem nikoli vnaprej predstavljala, rektorjevo povabilo k sodelovanju je bilo zame precejšnje presenečenje. V resnici sem lansko leto že razmišljala o odhodu in končanju svojega aktivnega dela. Zagotovo lahko rečem, da me je povabilo pritegnilo v strokovnem smislu, pričakovala sem namreč, da bom lahko pridobljene izkušnje iz preteklosti s pridom uporabila ob novem delovnem izzivu. V zadnjem obdobju sem kot prodekanica vodila izobraževalno področje na Filozofski fakulteti in verjetno se je pokazalo, da je bilo to delo prepoznano kot kakovostno, pa sem bila zato povabljen k sodelovanju v rektorjevo ekipo najožjih sodelavcev. Po slabem letu ugotavljam, da sta si vlogi podobni po tem, da terjata veliko usklajevanja, prilagajanja ter nenehnega spremljanja novosti in sprememb v visokošolskem izobraževanju. Razlika se pokaže predvsem v tem, da je delo s 17 fakultetami UM na področju študijskih zadev še bolj heterogeno od tistega, ki sem ga opravljala kot prodekanica na FF. Tudi FF je izjemno notranje raznolika, saj jo tvori 12 vsebinsko zelo različnih oddelkov, ki izvajajo 50 različnih študijskih programov na vseh stopnjah. Vodenje študijskega resorja na univerzi pa pomeni delo s skoraj 200 študijskimi programi: univerzitetni, visokošolski, enoviti magistrski ter podiplomski na drugi in tretji stopnji.

Po zunanjih evalvacijah univerze je še vedno kaj za postoriti. Na izobraževalnem področju je to tudi veliko število študijskih programov na naši univerzi, vprašanje doseganja kakovosti in podobno.

V zvezi z zunanjimi evalvacijami univerze se počasi izteka sedemletno obdobje institucio-

nalne akreditacije UM. To pomeni, da smo že globoko sredi priprav za naslednjo reakreditacijo, ki bo v letu 2021. Sama se bolj neposredno soočam s področjem študija, kar v tem trenutku pomeni, da imenovana delovna skupina že redno obiskuje fakultete in natančno preučuje, kako kakovostni so študijski programi. Ne le po vsebini in organizaciji, temveč tudi v izvedbenem pogledu. Predstavili so nam tudi že prve izsledke in z njimi seznanili komisiji za dodiplomski in podiplomski študij, da bi pravočasno opozorili na pomanjkljivosti, ki jih je potrebno in tudi mogoče odpraviti. V zadnjih dveh letih je bilo na področju študijskih programov in skrbi za njihovo kakovost poskrbljeno za postopno ustvarjanje nove organizacijske kulture študijske kakovosti. To pomeni, da smo kot institucija celoviteje prevzeli odgovornost za spremljanje in razvoj kakovosti študija. Vsako leto izpeljemo samoevalvacijo prav vseh študijskih programov in ocenimo več dimenzij študija. Vključujemo zanimanje za posamezni študij pri kandidatih, spremljamo kakovost vpisanih generacij, njihov študijski napredek, zanima nas, kako hitro lahko študij zaključijo, kakšne so možnosti za zaposlovanje diplomantov, pomembno je tudi, kako so študenti zadovoljni s študijem. Prav tako spremljamo odzive pedagoških delavcev in podatke o tem, kako in v katerih oblikah so študiji na UM internacionalizirani. Krog samoevalvacij je bil letos opravljen že drugič, pravkar se pripravljamo tudi na notranje neodvisne evalvacije, s katerimi so bili nadomeščeni postopki reakreditacij študijskih programov. S tem se je vloga agencije NAKVIS omejila predvsem na akreditacijske postopke novih študijev ter na posamične vzorčne reakreditacije. Tudi novi študijski programi so na naši univerzi v pripravi ali pa so že oddani v pregled in potrditev NAKVIS-u. To so na primer študijski programi dentalne medicine in farmacije na MF, program druge stopnje podatkovne znanosti na FERi ter nekaj študijskih programov za izpopolnjevanje na različnih fakultetah. Kot je najbrž znano, se je UM v svoji strategiji do 2020 odločila zmanjševati število študijskih programov in to strategijo tudi uresničuje. Zaenkrat se je proces odvijal

predvsem skozi združevanje sorodnih študijskih programov, še posebej, če so bili to programi z majhnim številom vpisanih študentov. Noben študijski program doslej ni bil ukinjen ali opušen po odločitvi nekega zunanjega organa, ampak so se o teh občutljivih razvojnih vprašanih odločale matične fakultete same. Pri združevanju študijskih programov nas je vodilo dvoje, stroškovna racionalnost in možnost doseganja boljše kakovosti. Za kakovost študija si ne prizadevamo zgolj organizacijsko, ampak tudi s podporo pedagoškim delavcem pri njihovem strokovnem znanstvenem in kariernem razvoju. Univerza skrbi za široko paleto ponudbe izobraževanja, namenjenih pedagoškim delavcem ter jih spodbuja k vključevanju. V okviru možnosti tako na univerzi kakor na vseh njenih članicah skrbimo za tehnološki razvoj, s katerim želimo prav tako izboljšati kakovost pedagoškega procesa. Za svoje študente skrbimo tudi tako, da smo že razvili in izvajamo več oblik tutorske pomoči. Zagotavljamo tudi posebno obravnavo študentom, ki imajo različne oblike omejitev in posebnih potreb, priznavamo tudi posebne statuse študentom športnikom, kulturnim ustvarjalcem in posebej aktivnim v študentskem življenju. Univerza je pridobila tudi certifikat Športnikom prijazno izobraževanje, kar odraža našo pozornost temu delu študentske populacije.

Vaše prvo študijsko leto v vlogi prorektorice je za vami, zagotovo že razmišljate, kaj vse bo potrebno postoriti v naslednjem.

Če sem se prvih nekaj mesecev seznanjala s področjem in ga spoznavala, lahko zdaj že z gotovostjo trdim, da je – tako kot sem pričakovala – resor izobraževanja na UM dobro organiziran, delo utečeno, strokovna podpora izvrstna in da je potrebno zagotoviti nemoten proces vseh že utečenih študijskih dejavnosti, zagotavljati stabilnost in hkrati uveljavljati potrebne sprotne spremembe. Že na začetku svojega mandata sem javno povedala, da je na področju študijskih zadev najprej potrebno zagotavljati kontinuiteto. Kot javna univerza se zavedamo svoje neposredne odgovornosti za stabilnost svojih študijskih programov. To

najprej pomeni, da za vse študente in študentke, ki so že vpisani, zagotovimo, da njihov študij teče tako, kot je bilo zagotovljeno v času razpisov. Radikalne spremembe na tem področju niso mogoče in tudi ne dovoljene. V študij jih lahko vpeljujemo postopoma, počasi, kontinuirano in ob prepričanju, da bodo zares prispevale k boljši kakovosti. Če upoštevam dejstvo, da je bila UM, podobno kot druge javne univerze v Sloveniji, od 2012 naprej izpostavljena hudim finančnim omejitvam, kar je zahtevalo veliko iskanja notranjih rezerv in je pomenilo tudi neljube ukrepe. Zmanjšala se je na primer izbirnost v nekaterih programih, povečale so se skupine študentov, s katerimi delamo, kar nujno pomeni manj možnosti za ukvarjanje s posameznikom in določene omejitve v skrbi za njihovo ustvarjalnost pri študiju. Zagotovo denarna preskrbljenost še kako posega v kakovost, posebej tam, kjer je tehnološka plat študijskega procesa zahtevnejša. To pa ne pomeni, da omejitve niso imele svojega vpliva tudi v tistih študijih, kjer je bolj v ospredju človeški dejavnik. Pretirane obremenitve pedagoških delavcev so lahko sprejemljive le omejen čas in ta omejeni čas se je že iztekel. Zato si bomo v nadaljevanju morali prizadevati za to, da bodo pedagoški delavci dobili boljše možnosti za lastno znanstveno, strokovno in pedagoško rast ter skupaj s študenti boljše in prijaznejše pogoje za izvajanje študijskega procesa. V tem smislu prav letos začnemo z izvedbo novega projekta pod imenom INOVUP, ki vsebinsko pomeni podporo in širjenje možnosti za inovativne oblike poučevanja in učenja v visokem šolstvu. Če se je do zdaj zdelo, da je za visokošolske pedagoške delavce dovolj, da so raziskovalno uspešni in strokovno prodorni, je bila pedagoška plat njihovega dela precej zapostavljena. Marsikdo, ki je danes tudi že redni profesor ali profesorica, se ni na svoji karierni poti nikoli posebej poglobljil v pedagoške plati dela, ki ga vse življenje opravlja. V preteklosti je močno prevladovalo stališče, da je dober znanstvenik in strokovnjak v celoti kompetenten za odločanje o svojem pedagoškem procesu v celoti. To je pomenilo, da smo visokošolski učitelji in učiteljice lahko popolnoma samostojno oblikovali učne načrte predmetov, jih izvajali in po izvedbi tudi popolnoma samostojno evalvirali študijske dosežke študentov in študentk. V svetu je že dolgo uveljavljeno drugačne stališče, da moramo visokošolski

učitelji in sodelavci v praksi uporabljati tudi potrebna pedagoška znanja. To pa pomeni, da moramo te vsebine in probleme dovolj dobro in poglobljeno poznati, da jih lahko tudi prakticiramo. Naši študenti nam že več let nastavljajo ogledalo skozi izražena stališča v študentskih anketah. Iz njih se izkazuje, da niso zadovoljni z vsem in da je marsikaj treba spremeniti. Zato pa ni dovolj, da pomanjkljivosti ugotovljamo in poznamo, temveč je treba ustvarjati in ponuditi možnosti za odpravljanje primanjkljajev. Projekt, ki sem ga prej omenila, ponuja nekaj teh možnosti, izvedbo usposabljanj za pedagoške delavce, pa tudi

imenovanje multiplikatorjev na fakultetah, ki se bodo sami pedagoško izobraževali in širili pridobljena znanja med kolegi in kolegicami. Drugi projekt, ki teče že več let, DIDAKT.UM, je usmerjen predvsem v IKT podporo pedagoškim delavcem. Tečejo pa tudi številna druga izobraževanja za vse zaposlene, kar prav tako vključuje tudi pedagoške delavce. Ponudba je bogata, v prihodnje jo bo morda že potrebno selektivno odbirati in pri tem slediti še višjim standardom kakovosti.

Zadnja leta ugotovljamo, da so dekleta učno uspešnejša vse do konca izobraževanja in da

jih zdaj že zasledimo vse več na tipično moških študijih. Ali so tudi tehnični poklici vse bolj blizu dekletom?

Podatki za univerze v Sloveniji, tudi za UM, kažejo, da so dekleta že več kot polovica študentske populacije in da je tudi diplomantk že okoli 60 odstotkov. Dosegljivi podatki tudi povedo, da so študentke, če upoštevamo njihove študijske ocene, učno uspešnejše od svojih moških kolegov. Tudi diplomirajo v krajšem času. To pa je, kot prav tako kažejo podatki, tudi konec njihovega prehitavanja. Iskanje zaposlitev in povprečna doba čakanja na prvo zaposlitev je praviloma za diplomantke daljša kot za njihove moške kolege. O odločitvah delodajalcev in razlogih zanje na tem mestu najbrž ni umestno govoriti, ker je bolj v ospredju naš razmislek o študiju, na kar imamo bolj neposreden vpliv. Ženski del študentske populacije je še vedno prevladujoče koncentriran v tako imenovanih feminiziranih študijih. To zagotovo vključuje vse vrste pedagoških študijev, kot so predšolska vzgoja, razredni pouk, študij za poučevanje posameznih predmetov v osnovnih in srednjih šolah, pa tudi študij za poklice v zdravstvu, ekonomiji, pravo ... Z redkimi izjemami so to študiji in poklici, kjer so

možnosti zaposlitve precej bolj omejene, kakor pa to velja za tehniška in naravoslovna področja. Prav gotovo drži, da tudi študij na teh zadnjih že dolgo ni več primeren ali omejen samo za fante. Marsikje je celo zaželeno, da bi se v študij vključevali oboji, dekleta in fantje, in kasneje tudi poklicno delovali komplementarno. Mislim, da je še veliko neizkoriščenih in odprtih možnosti za motiviranje deklet, ki bi hotele razmišljati o študiju tehnike ali naravoslovja. V tem pogledu smo bili na naši univerzi doslej bolj tradicionalni. Glede na to, da marsikateri študijski program na tehniških fakultetah, bolj univerzitetni kakor visokošolski, ne napolni vseh razpisanih prostih mest, bi tudi s tega stališča kazalo v prihodnje usmeriti promocijske aktivnosti k srednješolkam. Če bodo prepoznale v teh poklicih zase dobre možnosti, če jim bomo pokazali, da so na teh področjih zaželeni in obravnavane enakopravno, se bo tudi tradicionalni pogled postopoma spremenil. Nenazadnje je letošnji zgled nagrajene Dore Domanjko, inženirke elektrotehnike, uspešne mlade ženske, ki je bila nagrajena kot najboljša inženirka v Sloveniji, pokazal, da je to mogoče. Dobri zgledi vlečejo in tudi na UM bi jih morali poiskati in predstaviti javnosti.

V zadnjih letih beležimo upad števila kandidatov, ki se vpisujejo na študij, kar je povezano z manjšimi generacijami. So pa tudi drugi razlogi, na katere lahko sami vplivamo. Da bomo ostali dovolj privlačni za nove generacije študentov, bo potrebno vložiti precej naporov.

Kar pravite, drži. Generacije rojene med 1995 in 2005 so zelo majhne. Za primerjavo, generacija, rojena leta 1980, je štela skoraj 30 tisoč otrok, v prej omenjenem desetletju pa se je spustila proti 16 tisoč. Če se otroci niso rodili in ni bilo množičnih priselitev mladih družin z otroki, to nujno pomeni, da je tudi kandidatov in kandidatk za študij 19 let kasneje toliko manj. Drugi razlog, ki je pomemben za zmanjšanje vpisa na vseh univerzah v Sloveniji, pa je povečanje števila visokošolskih zavodov različnih vrst. V najboljših časih je imela UM več kot 20 tisoč študentov, letos jih je vpisanih 13.500. To ni posebnost UM, tudi študentska populacija UL je doživela isti trend upadanja, konkretno je njihovo število padlo od več kot 50 tisoč na dobrih 35 tisoč študentov. S svojimi študijskimi programi tako tekmuje v generacijah mladih ljudi, kandidatov za vpis, ki so kritični, elektronsko opismenjeni in imajo jasna, praviloma visoka pričakovanja. Za nas

to pomeni ne le skrb za visoko kakovost študijskih programov, ampak tudi za potrebno dobro promocijo. Z njo se ukvarjamo na ravni univerze, intenzivno vpisna služba, karierni center, služba za promocijo, oddelek za izobraževanje, in vsaka članica UM posebej za svoje študijske programe. Več mesecev vsako leto odhajamo na teren v srednje šole, na izobraževalne sejme, oglašujemo v medijih, objavljamo na svojih spletnih straneh, uporabljamo nova in za mlade dovolj atraktivna spletna orodja, aktivni smo v socialnih medijih, sodelujemo z izobraževalnimi agencija-

mi doma in v tujini. Na letošnjem največjem izobraževalnem sejmu v Sloveniji Informativa 2019 v Ljubljani smo se prepoznavno in odmevno predstavili z usklajenim in celovitim konceptom, ki pa je vsaki fakulteti omogočil tudi samostojno promocijo, kakor si jo je zamislila. Ugotavljamo, da je postalo pomembno biti nenehno prisoten v medijih z dobrimi, zanimivimi in novimi informacijami o vsem, kar na univerzi delamo. Ne omejujemo se več samo na neposredno informiranje o študijskih programih, čeprav to še vedno ostaja jedrni del naše promocije. Izobraževanje in raziskovanje sta bila in ostajata dve naši osrednji področji delovanja. Pomembno je sporočiti, v čem smo dobri in celo odlični in da smo hkrati tudi samokritični in si še želimo napredovati. Izjemno pomembno je tudi sporočilo, da je za nas vsak študent ali študentka pomemben, da mu bomo pomagali pridobiti vsa tista znanja in kompetence, ki jih znamo predati našim bodočim diplomantom in diplomantkam.

Pred nami je nova akreditacija univerze. Kaj vse bomo morali narediti na pedagoškem področju?

Veliko informacij sem že povedala. Osredotočam se samo še na najpomembnejše. Tudi v prihodnje bomo s samoevalvacijami spremljali vse svoje študijske programe, jih sproti spreminjali in izboljševali. Skrbeli bomo za izboljšanje materialnih pogojev študija, za strokovno in pedagoško usposabljanje učiteljev in visokošolskih sodelavcev. Omogočali bomo študijske izmenjave zaposlenim in študentom. V svoje delo bomo vključevali gostujoče učitelje. Povezovali bomo študijske dejavnosti z raziskovanjem, tako da bo pretok informacij sestavni del rednega študijskega procesa. Tudi študente in študentke bomo še bolj kot doslej vključevali v raziskovalno delo. Naš pedagoški proces bomo zaznamovali z odprtostjo do sveta, radovednostjo, kritično refleksijo, medsebojnim sodelovanjem in spoštovanjem. Sledili bomo temeljnim načelom akademske skupnosti in naš študijski proces uravnavali tako, da bomo vanj kot samo po sebi umevno vnašali zavedanje, da mora biti vse, kar delamo, v dobro ljudi.

ŽIVLJENJEPIS

Doma je iz Slovenskih Konjic in z družino živi v Celju, od koder že sedemnajst let dnevno prihaja na delo v Maribor. Po poklicu diplomirana sociologinja, magistrica pedagogike in doktorica socioloških znanosti, je matično zaposlena na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru. Po zaključenem gimnazijskem šolanju je doštudirala sociologijo na Fakulteti za družbene vede, podiplomski študij pedagogike pa je opravila na Filozofski fakulteti, oboje na Univerzi v Ljubljani. Med študijem ni načrtovala, da bi kdaj opravljala pedagoški poklic, ko pa se je za to odločila, te odločitve nikoli niti za trenutek ni obžalovala. Delo z ljudmi, najprej z dijaki in kasneje s študenti, ji je ljubo in ga po skoraj štirih desetletjih še vedno z veseljem opravlja.

V času njenega študija je Univerza v Mariboru šele nastajala. Za svojo študijsko izbiro je imela v Sloveniji samo eno možnost, na ljubljanski univerzi. Je pa v Mariboru veliko kasneje opravila doktorski študij, na takrat še enoviti Pedagoški fakulteti, zdaj razdeljeni v tri samostojne visokošolske zavode, Filozofsko fakulteto, Pedagoško fakulteto ter Fakulteto za naravoslovje in matematiko. V podiplomski študij se je vključila že kot srednješolska profesorica sociologije, ki je občutila dovolj močno željo, da svoje znanje dopolni in nadgradi. Dvojna delovna obremenjenost v obliki prepletanja polne zaposlitve in študija, ji je zato zelo domača, hkrati pa ji je to v njenem profesionalnem razvoju pomagalo vzpostaviti potrebno delovno disciplino, ki ji še danes pomaga vzdrževati vsakdanji delovni ritem. Njena akademska pot je tekla precej drugače, kakor to velja za večino zaposlenih pedagoških in raziskovalnih delavcev na univerzi. Pred zaposlitvijo na Filozofski fakulteti v Mariboru je dobrih dvajset let poučevala sociologijo v srednji šoli v Celju in sodi, da so te izkušnje neprecenljive vrednosti tudi za njeno sedanje delo, saj ji omogočajo globlji vpogled v izobraževalno vertikalo. Deset let je vzporedno poučevala v srednji šoli in na univerzi, ko je obseg dela toliko narasel, da obojega ni bilo več mogoče usklajevati in je bila k temu povabljen, se je odločila samo za univerzo. Stik s srednješolsko sociologijo ohranja kot avtorica učbenikov za sociologijo na maturi in kot predsednica predmetne komisije za sociologijo na splošni maturi.

Profesionalno se je kot univerzitetna učiteljica posvetila poučevanju svoje discipline, raziskovalno jo posebej zanimajo področja sociologije spolov, mladine in edukacije. Za čas svoje najboljše in najsvobodnejše akademske ustvarjalnosti šteje obdobje, ko je delala izključno pedagoško in raziskovalno. Trenutno ostaja vpeta v poučevanje na matični fakulteti, v raziskovanje pa v okviru projekta ARRS, v katerem s sodelavci preučujejo kulturno participacijo mladih v Sloveniji in Evropi.

Ko je 2009 prevzela vodenje Oddelka za sociologijo na Filozofski fakulteti UM, jo je vse več okupiralo organizacijsko in birokratsko delo, polje svobode pa se je bistveno omejilo. Od 2015 do 2018 je bila na Filozofski fakulteti v vlogi prodekanice za izobraževanje, obdobje je bilo težavno zaradi priprave in implementacije potrebnih ukrepov omejevanja in racionalizacije študijskih programov. Teh je bilo na fakulteti petdeset, na vseh treh bolonjskih stopnjah in na polju dvanajstih matičnih disciplin. Na Univerzi v Mariboru ni nobene druge fakultete, ki bila tako notranje heterogena in zaradi tega tako zahtevna za upravljanje, vodenje in koordinacijo. Iskanje najmanjših skupnih imenovalcev je potrebno ves čas, je neke vrste modus vivendi in modus operandi. To delo je bilo zanjo najboljša šola pred prevzemom funkcije prorektorice za študijsko dejavnost na Univerzi v Mariboru.

Razveselila se je rektorjevega povabila k sodelovanju, razume ga kot osebni izziv in tudi kot priznanje za preteklo opravljeno delo, ki ga ne bi mogla opravljati uspešno, če ne bi imela ob sebi toliko dobrih in ustvarjalnih sodelavk in sodelavcev.

NOVOSTI NA FAKULTETI ZA LOGISTIKO

➔ VANJA BOROVIAC

📷 Arhiv FL UM

Fakulteta za logistiko je postala uveljavljena visokošolska ustanova v Sloveniji. Letos ste odprli tudi enoto v Ljubljani. Kaj vas je vodilo k temu?

V zadnjih letih je bilo veliko podjetij prisiljenih na novo oceniti svojo logistično strategijo, odprli so se samostojni oddelki logistike in s tem se je povečala tudi zaposljivost logistov. Imamo dobro vzpostavljeno sodelovanje z gospodarstvom in njegovimi predstavniki, ki so večkrat izrazili željo po enoti v Ljubljani, zato smo se odločili, da z novim študijskim letom pričnemo izvajati izredno obliko študija, v naslednjih letih pa bomo odprli tudi oddelke rednega študija za visokošolski, univerzitetni in magistrski študij.

Programi vaše fakultete imajo mednarodno akreditacijo, kar je zanesljivo konkurenčna prednost.

Seveda. Mednarodni akreditaciji ECBE (European Council for Business Education) in ACBSP (Accreditation Council for Business Schools & Programs) izražata odličnost naših študijskih programov, saj so akreditacijska merila postavljena visoko. Hkrati pa so z vsakoletnimi evalvacijami odlična podlaga za izboljšave.

Se mi zdi, da po eni strani raste logistična stroka, da pa sam promet v Sloveniji že dolgo ne sledi trendom?

Evropska unija se srečuje z izzivi, kako na področju prometa izpolniti zastavljene cilje, kot so povezljivost, učinkovitost in ničelna stopnja onesnaženja do leta 2050. Res je, da logistika in oskrbovalne verige rastejo, razpoložljiva prometna in transportna infrastruktura v Sloveniji pa ne sledi trendom. Sam menim, da je izgradnja drugega tira železnice za Slovenijo nujna. Znižanje ogljičnega odtisa za transport tovora je eden pomembnejših trendov v tovornem transportu. To lahko dosežemo na več načinov, tudi z uporabo do okolja prijaznejših modalitet transporta. Ena najstarejših oblik mehanizira-

ŠTUDIJSKI PROGRAMI

Visokošolski strokovni študijski program
GOSPODARSKA IN TEHNIŠKA LOGISTIKA

Univerzitetni študijski program
LOGISTIKA SISTEMOV

Magistrski študijski program
LOGISTIKA SISTEMOV

Doktorski študijski program
LOGISTIKA SISTEMOV

nega tovornega transporta ostajajo železnice, ki z vidika porabe goriva veljajo za najbolj učinkovit način tovornega transporta, približno štirikrat bolj učinkovit kakor tovornjaki.

Fakulteta je precej povezana tudi z gospodarstvom.

Logistika in oskrbovalne verige so ena najhitreje rastočih dejavnosti, ki so podvržene spremembam, ki jih narekujejo tehnološki razvoj, Industrija 4.0, internet, blockchain tehnologije, pametne tovarne in pametna mesta. Prilagajanje spremembam zahteva nova znanja in kompetence logističnih poklicev.

Ker je logistika aplikativna znanost, brez sodelovanja z našimi partnerji iz gospodarstva in negospodarstva, ki so združeni v poslovno mrežo, ne bi bil mogoč naš razcvet tako na izobraževalnem kot znanstveno-raziskovalnem področju. Povezujemo se z gospodarskimi in negospodarskimi družbami. Če naštejemo samo najbolj vidne: Petrol, Pošta Slovenije, Etra, GoOpti, Mercator, Slovenske železnice, resorna ministrstva, občine ... Strokovnjaki iz gospodarstva so vključeni tudi v izobraževalni proces, s čimer našim študentom zagotovimo vpogled v realno delovno okolje. Ustanovili smo tudi posvetovalni organ: t. i. Programski svet, ki ga sestavljajo predstavniki delodajalcev, ki nam svetujejo na področju študija, raziskovalnega in projektnega dela.

Vaš Alumni klub je precej dejaven. Res je. Veseli smo, da nam uspeva vsako leto organizirati srečanje naših diplomantov. V

aprilu smo v prostorih partnerja ETRA d.o.o. organizirali vsakoletno druženje diplomantk in diplomantov, ki so člani Alumni kluba Fakultete za logistiko Univerze v Mariboru.

Letošnje srečanje pod naslovom 'Logistika 4.0 – mit ali realnost' je minil v znamenju tehnologij, ki spreminjajo logistično industrijo, predvsem robotika, ki svoje mesto dobiva v logistiki in oskrbovalnih verigah.

ZAPOSLENI

Skupno: 49

Pedagoški delavci: 31

Nepedagoški delavci: 18

ŠTUDENTJE

Skupno: 340

VS 195

UN 68

MAG 59

DR 18

Pred nami je novo študijsko leto. Zagotovo imate kakšne novosti še v rokavu?

Zavedati se moramo, da se prehod v pametno družbo že dogaja in prav v njej bo logistika igrala fundamentalno vlogo. Vedite, da se je z idejo pametnih tovarn spremenila tudi vloga logistike in oskrbovalnih verig. Klasične proizvodnje na zalogo in proizvodnje množice enakih izdelkov ne bo več, saj bo vse narejeno po meri uporabnika.

Kljub obsežni mehanizaciji in avtomatizaciji, logistika zahteva kompetentnega človeka. Zavezali smo se k izobraževanju kompetentnih logistov, ki bodo tudi jutri s pomočjo managerskih tehnik znali optimizirati logistične sisteme in procese in bodo posledično doprinesli k učinkovitosti ter konkurenčnosti podjetij. To dosegamo z razvojem laboratorijev, ki jih nadgrajujemo z novo opremo, s katero lahko testiramo naše ideje in nam omogočajo, da se študenti seznanijo in testirajo opremo iz realnega okolja. Kot s prilagajanjem študijskih vsebin in z vključevanjem strokovnjakov iz gospodarstva v naše študijske programe.

RAZISKOVALNI PROJEKTI

Izboljšanje dostopa do zdravstvenih storitev preko krepitev čezmejnega sodelovanja institucij na področju zdravstva / Poboljšanje pristupa do zdravstvenih uslug preko jačanja prekogranične suradnje institucij na področju zdravstva + HEALTH

Čezmejna logistika dela in podjetnikov na Daljnem vzhodu Rusije in v Sloveniji (Labor and entrepreneurs' cross-border logistics in the Russian Far Eastern region and in Slovenia)

Metodologija izdelave integralnega modela transportno-skladiščnih procesov za povečanje učinkovitosti intralogističnega sistema

Inteligentno načrtovanje skladiščnih sistemov avtonomnih vozil

ClrCular Economy platfoRm for eurOpeaN priorities strategic agEnda

Modern logistics learning: certified module in master study level

Novi procesi kognitivnih in fleksibilnih robotiziranih delovnih mest v orodjarstvu - Orodjarna 4.0

UNIVERZA V MARIBORU LETI V VESOLJE

Univerza v Mariboru in podjetje SAB-LS sta podpisala pogodbo o utirjanju prvega slovenskega nanosatelita v orbito. Satelit Trisat, ki je skoraj v celoti plod slovenskega znanja, bo v vesolje poletel v lahki evropski nosilni raketi Vega, ki jo bodo iz vesoljskega izstrelišča v Francoski Gvajani izstrelili predvidoma avgusta. Vrednost projekta je 1,5 milijona evrov.

Projekt po besedah rektorja prof. dr. Zdravka Kačiča predstavlja pomemben korak internacionalizacije slovenske vesoljske industrije z ovrednotenjem njene tehnologije. Na začetku študentski projekt je prerasel v pomemben projekt za slovensko industrijo in okolje. Z izvršnim direktorjem SAB-LS Marcom Marianijem je rektor prof. dr. Zdravko Kačič podpisal pogodbo o utirjanju nanosatelita Trisat v njegovo sončno sinhrono orbito na višini 500 kilometrov kot tovor na raketi Vega C podjetja Arianespace. Na tej raketi bo med skupno okoli 50 sateliti nekoliko večji slovenski satelit Nemo HD, ki so ga razvili v Centru odličnosti Vesolje-SI.

Podpisa pogodbe se je udeležil minister za gospodarski razvoj in tehnologijo Zdravko Počivalšek, ki je povedal, da se z današnjim dogodkom v Mariboru nakazuje pot prihodnjega razvoja slovenskega gospodarstva na tehnološkem področju in kaže, da je Slovenija pomemben del vesoljskih tehnologij in s tem tudi ESA. Minister je tudi dodal, da sodelovanje z ESA v svetu predstavlja garancijo, da podjetje

ustvarja resnično kakovostne in najbolj zahtevne projekte in da zmore reševati visokotehnološke izzive.

Ena od posebnosti približno pet kilogramov težkega nanosatelita, katerega življenjsko dobo ocenjujejo na šest let, je po besedah vodje projekta Trisat prof. dr. Iztoka Krambergerja dejstvo, da je skoraj v celoti plod slovenskega znanja. Ves razvoj, razen sončnih panelov, je bil izveden v Sloveniji. Glavni namen misije Trisat je prikaz oziroma testiranje robustnosti vesoljske elektronike.

Ob tem so na satelit namestili multispektralno fotokamero, kakršne trenutno v vesolju še ni. Omogočila naj bi zajem posnetkov površine Zemlje izven vidnega spektra.

ODMEVNI IN VRHUNSKI REZULTATI PERSONALIZIRANE MEDICINE

➤ VANJA BOROVAC

📷 MEDIASPEED.NET, SAŠA KOS

Prof. dr. Uroš Potočnik, predstojnik Katedre za biokemijo in nutricistiko, Centra za humano genetiko in farmakogenomiko in nosilec predmeta Biokemija na MF UM, beleži niz objav v najuglednejših revijah v okviru mednarodnega konzorcija kot vodja slovenske ekipe, in sicer v sklopu genetskih in farmakogenomskih raziskav kronične črevesne bolezni in genetsko povezanih kroničnih imunskih bolezni. V reviji Nature so objavili članek, ki je najodmevnejše delo v zgodovini Univerze v Mariboru, in v katerem so poročali o odkritju 163 lokusov, povezanih z eno najbolj razširjenih, zapletenih in s hudimi poteki obremenjenih obolenj sodobnega časa, je odstrlo številne nejasnosti, saj so meddrugim odkrili, da so številni geni in biološke poti skupni sorodnim kroničnim imunskim boleznim. To pa bo tudi poglobitveni izziv za raziskovalce genetike kompleksnih bolezni. Prof. dr. Uroš Potočnik je bil letos tudi prejemnik Nagrade Univerze v Mariboru za znanstvenoraziskovalno.

Raziskovalci Medicinske fakultete Univerze v Mariboru so v zadnjih nekaj letih, še posebej po vselitvi v nove prostore, dosegli vrhunske znanstvene dosežke, ki se kažejo s pridobitvijo in sodelovanjem v številnih nacionalnih in mednarodnih projektih ter še posebej z objavami znanstvenih rezultatov v najprestižnejših znanstvenih revijah s področja biomedicine, katerih impact faktor oz. dejavniki vpliva

segajo od 30 navzgor: med drugimi v revijah Nature, The New England Journal of Medicine, Lancet, The Nature Genetics, Nature Medicine, The Lancet Infectious, Nature structural & Molecular biology. Raziškovalna skupina Centra za humano genetiko in farmakogenomiko je prispevala osem člankov v zgoraj naštetih revijah, ki so jih objavili v okviru sodelovanja v mednarodnem konzorciju International inflammatory bowel diseases Genetic Consortium (IIBDGC). Med temi članki bi še posebej izpostavili objavo v reviji Nature, kjer so pojasnili genetsko arhitekturo kronično vnetne črevesne bolezni (KVČB), ki s jo opisali s 163 genetskimi lokusi, povezanimi z nastankom te bolezni. Članek je dosegel visoko mednarodno odmevnost in je z več kot 1400 citati daleč najbolj citiran znanstveni članek v zgodovini Univerze v Mariboru.

Lani so v reviji Lancet poročali o rezultatih obsežne analize povezav med genotipi in kliničnimi podtipi bolezni KVČB, s katero so odkrili, da se Crohnova bolezen z vnetim debelim črevesom in Crohnova bolezen z vnetim tankim črevesom genetsko razlikujeta skoraj v enaki meri kot Crohnova bolezen in ulcerozni kolitis, na osnovi česar so predlagali, da se dosedanja razdelitev kronično vnetne bolezni na dva glavna podtipa (Crohnova bolezen in ulcerozni kolitis) razširi na tri enakovredne podtipe: ulcerozni kolitis, Crohnova bolezen z vnetim debelim črevesom in Crohnova bolezen z vnetim tankim črevesom.

Trenutno delajo na treh velikih projektih

Trenutno so najbolj zavzeti s farmakogenetskimi raziskavami biološkega zdravljenja z inhibitorji citokina TNF-alfa, v okviru katerih želijo pojasniti molekularne mehanizme delovanja anti-TNF zdravila pri bolnikih, pri

katerih je anti-TNF zdravljenje uspešno, in pri bolnikih, ki se na enako zdravilo slabše odzivajo. Rezultati te študije bodo imeli pomemben vpliv na odkritje molekularnih bioznačevalcev za personalizirano zdravljenje bolnikov s kroničnimi imunskimi boleznimi, kot so Crohnova bolezen, revmatoidni artritis in luskavica.

Drugi največji projekt je na področju sistemske medicine astme, najpogostejše otroške bolezni. S konzorcijskimi partnerji iz Nemčije, Nizozemske in Španije bodo v okviru projekta 'SySPHarmPhedia – Pristopi sistemske farmakologije za zdravljenje težke astme pri otroku' na pridobljenih kliničnih vzorcih krvi, slin, blata in izdihanega zraka s sistemskim pristopom analizirali celoten genom, epigenom, transkriptom, proteom, metabolom, mikrobiom ter na osnovi integracije pridobljenih podatkov z bioinformatičnimi orodji odkrili molekularne označevalce za personalizirano zdravljenje astme ter odkrili molekularno biološke poti patogeneze in molekularne tarče za načrtovanje novih zdravil, ki bi bila učinkovita pri bolnikih, ki so slabo odzivni na obstoječa zdravila pri astmi. Za naveden projekt so kot prvi in do sedaj edini partner iz Slovenije pridobili financiranje iz inštrumenta ERA-NET-ERACoSysMed, pod okriljem EU programa Obzorje 2020, ki stremi k boljšemu razumevanju bolezni preko uporabe sistemske medicine ter preko spodbujanja sodelovanja med zdravniki, pacienti, sistemskimi biologi,

RAZISKAVE CENTRA ZA HUMANO MOLEKULARNO GENETIKO IN FARMAKOGENOMIKO

- Dejavniki tveganja (genetska nagnjenost)
- Molekularni mehanizmi nastanka bolezni
- Molekularne tarče za načrtovanje novih zdravil nove generacije (t. i. bioloških zdravil)
- Molekularno diagnosticiranje (podtipi bolezni)
- Napovedni dejavniki za potek in razvoj bolezni
- Povezave med odzivom na zdravljenje in gensko zasnovano (farmakogenetika in farmakogenomika) s ciljem osebne medicine prilagojene na posameznikovo gensko zasnovano, ki bo omogočala najbolj učinkoviti rabo zdravil in najmanj neželenih učinkov
- Odkrivanje genetske nagnjenosti k pogostim kompleksnim boleznim (asociacijske študije) in odzivom na zdravljenje (farmakogenomika), kot so Kronično vnetna črevesna bolezen, Astma in aspirinska netoleranca, Črevesni adenomi, Revmatoidni artritis, Celiakija,
- Multipla skleroza, Ostoartritis, Miomi maternice, Rak dojke, Kronična bolezen ledvic....
- Razvoj biobank kliničnih vzorcev opremljenih z orodji bioinformatike za iskanje povezav genotip/fenotip
- Razvoj tehnologij za hitro, zanesljivo in cenovno ugodno gensko tipizacijo; trenutni poudarek je na analizi DNA taliine krivulje visoke ločljivost
- Razvoj aplikacij kvantitativnega merjena genske ekspresije (PCR v realnem času) in določanja globalnih genetskih ekspresijskih profilov z uporabo mikromrež (biočipov) in RNAseq
- Odkrivanje najbolj učinkovitih genetskih in ekspresijskih profilov kot diagnostičnih in prognostičnih biomarkerjev
- Sodelovanje s kliničnimi inštitucijami za prenos znanja, najnovejših tehnologij in odkritij raziskav človeškega genoma v klinično prakso za dobrobit bolnikov
- Funkcionalni celični modeli

bioinformatiki, izdelovalci modelov, genetiki, farmakologi idr.

Tretje najpomembnejše raziskovanje poteka v okviru nacionalnega ciljnega raziskovalnega projekta CRP V3 – 'Analiza in razvoj redkih bolezni v Sloveniji', katerega cilj je predvsem vzpostaviti Nacionalni register za redke bolezni v Sloveniji, med katerimi glavnino predstavljajo dedne bolezni.

Dolgoročno želijo razširiti biobanko vzorcev, v katero je trenutno vključenih že več kot 4000 bolnikov z več kot 20 različnimi boleznimi, med katerimi prevladujejo kronične imunske bolezni, rak in nevrodegenerativne bolezni, še na ostale kronične bolezni, kot so kardiovaskularne bolezni, sladkorna bolezen in metabolni sindrom idr., pri čemer bo ključna dodatna razširitev znanstvenega sodelovanja

predvsem z UKC MB, kjer že več let uspešno sodelujejo s številnimi oddelki.

Študentje so že sedaj zelo zainteresirani za raziskovalno delo. Študenti na MF se že v času dodiplomskega študija uvajajo v raziskovalno delo preko vključevanja v projekte, ki jih skupaj z mentorjem prijavijo na razpis za dekanove nagrade. Dodatno nacionalno in evropsko financiranje spodbuja vključevanje študentov v raziskovalne projekte preko razpisov 'Po kreativni poti do praktičnega znanja' in 'Projektno delo z negospodarskim in neprofitnim sektorjem – Študentski inovativni projekti za družbeno korist 2016-2018'. Na MF UM so v zadnjih treh letih izvedli že več projektov 'Po kreativni poti do praktičnega znanja', trenutno potekajo štirje takšni projekti, v katere je vključenih okrog 30 študentov. Tako skupina trenutno izvaja projekt 'Genetski in biokemijski bioznačevalci pri otroški astmi'. V sodelovanju z UKC MB so na razpis 'Študentski inovativni projekti za družbeno korist 2016-2018' letos prijavili projekt 'Inovativne analize genoma in bioznačevalcev za boljše diagnosticiranje in zdravljenje bolnikov s kroničnimi vnetnimi črevesnimi boleznimi' in v sodelovanju z NLZOH projekt 'Genetski in mikrobiotski bioznačevalci za zgodnje odkrivanje raka glave in vratu'.

Rezultate za oba projekta so objavili v začetku junija, ko bomo tudi povabili študente k sodelovanju. Študente vseh letnikov dodiplomskega študija, ki jih veseli raziskovanje genomskih, biokemijskih in mikrobiotskih bioznačevalcev pri raku in kroničnih imunskih boleznih vabijo, da svojo namero sodelovanja sporočijo na elektronski naslov uros.potocnik@um.si.

Pri reakreditaciji študijskega programa je poseben poudarek na zgodnjem uvajanju študentov v raziskovalno delo. Željeno je, da diplomanti kot mladi zdravniki niso samo uporabniki naučenega medicinskega znanja, temveč aktivno in tvorno sodelujejo pri uvajanju novih diagnostičnih metod zdravljenja ter pri napredku sodobne medicine. Še bolj pomembno pa je, da zgodnje uvajanje v raziskovalno delo spodbuja pri študentih razvoj ustvarjalnega razmišljanja, nujno potrebnega za reševanje problemov v vsakdanji klinični praksi specialistov, družinskih in zdravnikov splošne prakse.

CENTER ZA HUMANO MOLEKULARNO GENETIKO IN FARMAKOGENOMIKO & KATEDRA ZA BIOKEMIJO

Red. prof. dr. Uroš Potočnik, univ. dipl. kem., predstojnik

Sodelavci

Doc. dr. Katja Repnik, univ. dipl. inž. kem. teh.

Doc. dr. Helena Sabina Čelešnik, univ. dipl. biol.

Doc. dr. Mario Gorenjak, mag. bioinf.

Dr. Boris Gole, univ. dipl. biol.

Gregor Jezernik, mag. kem. tehn.

Staša Jurgec, univ. dipl. inž. kem. teh.

Larisa Goričan, univ. dipl. biol.

Doc. dr. Vojko Berce, dr. med. spec. ped.

Mag. Carina Pinto Kozmus, univ. dipl. biol.

Znanstvena odkritja čimprej na pot v klinično prakso

Namen in velika želja raziskovalcev na področju biomedicine je seveda, da se znanstvena odkritja čimprej prenesejo v klinično prakso za dobrobit bolnika. Nekatera odkritja in nove tehnologije na področju biomedicine se hitro uveljavijo v klinični praksi., npr. razvoj tehnologije sekvenciranja nove generacije, ki omogoča sočasno analizo mutacij v vseh več kot 23000

človeških genih in sočasno diagnostiko več kot 5000 dednih boleznih, se je v klinični praksi uveljavila zgolj v nekaj letih. Standardna metoda sekvenciranja po metodi Sanger, ki je dolga leta predstavljala železni standard pri diagnostiki dednih boleznih in ki omogoča sočasno analizo samo posameznega dela enega gena, se sedaj uporablja samo še kot potrditvena metoda.

Poleg aplikativnih raziskav so za družbeni napredek absolutno nujne tudi temeljne raziskave, kar po najnovejših analizah rezultatov programa Horizont 2020 ugotavlja tudi evropska komisija. Osrednji instrument Evropske unije za financiranje raziskav Horizont 2020, je dajal prednost predvsem aplikativnemu raziskovanju, reševanju družbenih vprašanj in sodelovanju z industrijo, vendar trenutna diskusija kaže, da bo financiranje raziskovanja v novem obdobju po letu 2020 ponovno dalo večji poudarek financiranju temeljnih raziskav.

Sodelovanje s tujimi ustanovami

Najuspešnejše raziskovalne skupine na MF UM vse po vrsti sodelujejo z najodličnejšimi tujimi znanstvenimi inštitucijami s področja biomedicinskih raziskav, kot so npr. Harvard, MIT, Yale, Cambridge, Oxford, Karolinska institut, Wellcome Trust Sanger institut, s katerimi so povezani številni nobelovci s področja medicine in sorodnih ved. Sodelovanje z vrhunskimi inštitucijami in vodilnimi znanstveniki na posameznih raziskovalnih področjih, povezanih z njihovim delom jim omogočajo, da so v najtesnejšem stiku z najnovejšimi raziskovalnimi vprašanji in odkritji, ki ženejo naprej razvoj medicine ter omogočajo prenos znanja in najnovejših tehnologij v naše okolje in ne-

Nagrada za znanstvenoraziskovalno delo UM

Prof. dr. Uroš Potočnik je leta 1995 zaključil študij biokemije na FKKT UL in leta 1998 zagovarjal magisterij iz molekularne genetike na MF UL, leta 2001 pa zagovarjal doktorat znanosti iz biokemije in molekularne biologije. V letih 2002–2004 se je postdoktorsko izpopolnjeval na National Institute of Health National Center Institute, Frederick, ZDA.

Leta 1997 je kot mladi raziskovalec prejel nagrado za najboljšo predstavitev raziskovalne naloge na Mednarodni konferenci Life Sciences, leta 1998 nagrado Krke za raziskovalno nalogo, leta 2000 Zlati kromosom mlademu raziskovalcu za najboljši prispevek s področja genetike, leta 2001 FEBS Youth Fund Award. Prof. dr. Uroš Potočnik je član Fogarty fellowship National Institute of Health, National Cancer Institute ZDA.

Med članki izstopa objava v prestižni reviji Nature, ki je članek z največ citati v zadnjih desetih letih.

V letošnjem letu je prof. dr. Uroš Potočnik prejel tudi nagrado za znanstvenoraziskovalno delo.

nazadnje tudi omogočajo pridobivanje raziskovalnih sredstev s sodelovanjem v mednarodnih raziskovalnih projektih in konzorcijih.

V raziskovalnem in publicističnem delu odlični znotraj hude konkurence

Področje biomedicine je eno najpropulzivnejših znanstvenih področij, kar dokazuje predvsem dejstvo, da so znanstveni članki s področja biomedicine med najbolj odmevnimi in praviloma dosegajo največjo citiranost, kar se odraža v dejstvu, da imajo vrhunske znanstvene revije, ki objavljajo takšne članke, med vsemi revijami daleč največje vplive. Seveda pa se z biomedicinskimi raziskavami ukvarja največ kvalitetnih znanstvenikov in je za objavo v tako kvalitetnih revijah s področja biomedicine tudi največja konkurenca. K uspehu raziskovalcev na MF UM verjetno vplivajo odlični pogoji, povezani z najsodobnejšo laboratorijsko opremo, velika motiviranost za raziskovalno delo in dobro sodelovanje predkliničnih in kliničnih raziskav. V nadaljnjem izboljšanju sodelovanja MF UM in UKC MB pa je še velik potencial za še odličnejše znanstvene dosežke.

ZNANJE, MODERNIZACIJA IN DIGITALIZACIJA V KMETIJSTVU

➤ PROF. DR. KARMEN PAŽEK

V okviru omizij „Skupna kmetijska politika EU 2021–2027: Izzivi v kmetijstvu v Sloveniji – kakšno naj bo slovensko kmetijstvo leta 2030?“ je potekala okrogla miza tudi na FKBV. Omizje je vključevalo dva osnovna sklopa in sicer Pomen in prenos pridobljenega znanja v kmetijsko podjetniško prakso in modernizacija kmetijstva ter Vizija razvoja digitalizacije v kmetijstvu in Pametne vasi.

Modernizacija kmetijstva in uporaba sodobnih podjetniških znanj, tehnologij, proizvodnih procesov in metod je sedanost in brez slednjih procesov si proizvodnjo kakovostne hrane več ne moremo predstavljati. Ta znanja, procesi in orodja zmanjšujejo proizvodna tveganja, omogočajo boljšo izrabo proizvodnih resursov, ustvarjajo večji donos in posledično omogočajo večjo ekonomsko varnost agroživilske proizvodnje. V okviru študijskih programov Fakultete za kmetijstvo in biosistemske vede poskušamo aktualna znanja s področja agrarne ekonomskih in podjetniških znanj študentom čim bolj približati, saj se zavedamo, da so danes v praksi nepogrešljiva. Slednjo potrebo narekujejo tudi uporabniki oz. zaposlovalci naših diplomantov. Kot primer uspešne posodobitve študijskih programov, ozirajoč se na potrebe v agroživilskem podjetništvu, lahko navedemo, da se študenti že v prvem letniku dodiplomskega študija Agrarna ekonomika in razvoj podeželja, srečajo z vsebinami, povezanimi s procesom t. i. osnovnega podjetništva v kmetijstvu in agrarne ekonomike ter managementa v kmetijstvu, srečajo pa se tudi že z znanji, ki vključujejo t. i. proces digitalizacije v kmetijstvu. Dober primer je tudi študijska praksa, v okviru katere sodelujemo z 90 podjetji iz lokalnega območja. Prav študijska praksa je velikokrat za študenta prvi stik s potencialnim delodajalcem in seveda obratno. Pri tem je potrebno izpostaviti tudi problemsko usmerjene diplomske naloge (večina diplom je takšnih), kjer študenti raziskujejo in obravnavajo dejanske probleme v praksi in jih rešujejo z znanji, ki so jih osvojili s študijem. Pridobljena znanja na študijskem programu Agrarna ekonomika in razvoj podeželja so namreč nujna tako za uspešno nadaljevanje študija, kakor tudi za povezovanje z drugimi strokovnimi znanji in njihovo uporabo neposredno v praksi. Pri tem je potrebno vsekakor izpostaviti novost in to je, da se začne prenovljen študijski program Agrarne ekonomike in razvoja podeželja prvič izvajati v študijskem letu 2019/2020.

RED. PROF. DR. JERNEJ TURK

(Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, Katedra za agrarno ekonomiko in razvoj podeželja): Postavlja se vprašanje kaj koncept pametne vasi sploh lahko prinese Sloveniji? Namenoma izpostavljam Slovenijo in ne samo slovensko kmetijstvo, saj gre v svoji zasnovi za interdisciplinaren koncept, ki sega od kmetijstva (nj. digitalizacije ter telekomunikacijskih tehnologij), turizma, energije, e-zdravja, javnega transporta, izobrazbe do vzpostave večgeneracijskih centrov, ipd. Prvi zametki te ideje so bili narejeni že v finančni perspektivi SKP 2006–2013, ko se je v okviru II. stebra in njegovih štirih osi prvič preko ukrepa diverzifikacije dohodka na podeželju finančno spodbujalo tiste nekmete, ki s svojo aktivnostjo oz. podjetjem niso imeli nobene veze s kmetijsko dejavnostjo, pa vendar so s svojo aktivnostjo/podjetjem na podeželju dali možnost zaslužka tam živečim ljudem. Hkrati s tem je bila tudi promocija zelo uspešne zgodbe LEADER tista, ki je v okviru PRP v Sloveniji doživela lep razcvet (LASi). Koncept pametne vasi je lahko za Slovenijo zato vitalnega pomena, predvsem v smislu zmanjševanja razlik v razvoju med mesti (urbanimi središči) ter podeželjem.

FRANC BOGOVIČ

(poslanec Evropskega parlamenta, SLS/EPP): V EU se trenutno intenzivno oblikuje sedemletni proračun EU za obdobje med letom 2021 in letom 2027, katerega pomemben del je tudi SKP. Zaradi spremembe koncepta SKP (Skupne kmetijske politike), ki bo državam v okviru t.i. Strateških načrtov SKP dal več svobode pri oblikovanju ukrepov za razvoj kmetijstva in podeželja, je nujno, da v razpravi o novi strategiji slovenskega kmetijstva čimprej vključimo vse kmetijske deležnike, med katerimi so vsekakor izjemno pomembne tudi znanstvene oz. izobraževalne ustanove kot je Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede (FKBV). V

nasprotnem primeru bo Slovenija spet capljala za razvitejšimi evropskimi državami, ki vedo, kaj želijo, medtem ko bo najkrajšo spet potegnil kmet. Sam želim to preprečiti, zato sem z nizom okroglih miz po Sloveniji spodbudil široko javno razpravo o prihodnosti slovenskega kmetijstva. Posebej me veseli izjemno proaktivno delo s strani FKBV, ki intenzivno dela na področju prenosa znanja in krepiteve novih tehnologij v kmetijstvu, čemur v okviru projekta Pametnih vasi tako sam kot tudi nov koncept SKP namenja veliko pozornosti. Prepričan sem, da je slovensko podeželje treba razvijati v smer Pametnih vasi in pametne SKP.

IGOR HROVATIČ

(Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije): Če hočemo v Sloveniji narediti preboj v kmetijstvu, predvsem v smeri večje učinkovitosti, tehnološke opremljenosti in uveljavljanju trajnostnega pristopa k vsemu temu, je nujno potrebno dati poudarek znanju. Strateški načrt mora področje znanja obravnavati celostno in mu dati tudi ustrezno podporo. Ko govorim o celostni obravnavi, mislim na področje pridobivanja novih znanj, mislim na področje prenosa znanja in mislim na področje izvajanja javnih služb. To je mogoče celo nekoliko več kot je sam AKIS. V Sloveniji imamo sistem, imamo usposobljene institucije, zato je verigo znanja, z ustreznim pristopom, mogoče narediti zelo učinkovito.

MIROSLAV KOSI

(Predsednik Zadruga Kooperativa Kristal z.o.o.): Od stopnje izrabe naravnih resursov je odvisna integriteta in suverenost države. Naša država to izgublja od vstopa v Evropsko unijo, kajti od takrat naprej so nam padali predelovalni obrati kot domine. Zato pa je v novem okviru skupne kmetijske politike EU potrebno slediti ohranjenim obdelavi ter se opreti na strokovne nasvete in izkušnje, da bomo čim bolj prispevali k večji konkurenčnosti. Tega pa ne bomo dosegli brez lastnih predelovalnih obratov.

IZR. PROF. DR. MARKO DEBELJAK

(znanstveni sodelavec, Inštitut Jožef Štefan): Izziv slovenskega kmetijstva v naslednjih desetih letih, to je do leta 2030, je povezava ključnih vsebin posveta v dinamično celoto, ki bo v aktivnem odnosu z ostalimi elementi družbenega in naravnega okolja. Digitalizacija povezave med obstoječim znanjem in njegovim končnim uporabnikom (kmet, kmetijski pospeševalec, predstavniki drugih strokovnih služb) preko platform za posredovanje in zbiranje znanja, bo omogočila prilagoditev slovenskega kmetijstva sodobnim zahtevam za vzpostavitve trajnostne družbe, hkrati pa bo s svojim delovanjem in rezultati zagotavljala uresničitve njenih splošno zavezujočih ciljev. Vsa štiri področja na katere se osredotoča posvet, so med seboj neločljivo povezana in dopolnjujoča. Kot povezana celota bodo omogočila pridelavo zdrave hrane, ohranjanje in revitalizacijo okolja, pravično ekonomijo in socialno odgovorno družbo. Pri tem bo ključni dejavnik obvladovanje znanja, ki ga je mogoče doseči z uporabo sodobnih metod za odkrivanje znanja v velikih količinah podatkov ter z digitalizacijo in strukturiranjem obstoječega empiričnega znanja vodilnih in izkušenih strokovnjakov s širšega področja kmetijstva. Digitalizirane zbirke znanja bodo opisane s pomočjo ontologij in bodo služile za izgradnjo odločitvenih modelov, s pomočjo katerih bomo omogočili hiter prenos obstoječega znanja z različnih področij kmetijstva v njegovo uporabo. Da bo prenos strukturiranega in digitaliziranega znanja učinkovit, bodo morali biti njegovi uporabniki dobro informirani o razpoložljivem znanju, hkrati pa bodo morali pridobiti dodatna izobraževanja s področja uporabe orodij za dostop do teh znanj.

DR. STANE KLEMENČIČ

(direktor KGZS Zavod Maribor): Kmetijsko gozdarski zavod Maribor je eden od osmih zavodov znotraj organiziranosti in delovanja Kmetijsko gozdarske zbornice Slovenije. Njegovo poslanstvo je izobraževanje, prenos znanja in usposabljanje kmetijskih proizvajalcev. Kmetom in vsej zainteresirani javnosti znotraj kmetijskega sektorja nudi strokovno pomoč pri izvajanju ukrepov skupne kmetijske politike ter na trgu izvaja storitve, ki so kmetijskim proizvajalcem v pomoč in uspeh pri kmetovanju. Naše aktivnosti so naravnane, tako da skupaj z institucijami v sektorju pomagamo doseči kmetu čim večji ekonomski učinek njegove dejavnosti ter tako postati čim konkurenčnejši v skupnem prostoru. Pri tem delu je potrebno izpostaviti še nadaljnje napore pri medinstitucionalnem povezovanju tako na področju šolstva, izobraževanja kot raziskovanja v kmetijstvu. Vstopamo v novo obdobje robotizacije in preciznega kmetijstva, ker so potrebna številna nova znanja in usposobljenost ljudi. Na tem področju zaznavamo pomanjkanje primerne kadra kot splošne družbene motivacije do vrednotenja tega poklica.

Najšibkejša točka v sektorju je povezovanje v organizacijske in poslovne povezave v cilju učinkovitejšega nastopa na trgu in trženju kmetijskih ter prehranskih pridelkov in izdelkov. Narediti nujni korak v tej smeri je naloga vseh, ki delujemo znotraj sektorja. Pionirsko vlogo pri tem imata kmetijsko šolstvo in resorna politika.

RED. PROF. DR. ČRTOMIR ROZMAN

prodekan za raziskovalno dejavnost, FKBV UM: Vsaka članica Univerze je preko svojega raziskovalnega in razvojnega dela generator znanja. Zelo pereča problematika je prenos tega znanja v neposredno prakso. Univerza v Mariboru je nastala v 70. letih prejšnjega stoletja kot posledica potreb gospodarstva tako po kadrih kot tudi konkretnih rešitvah za takrat razvijajočo se mariborsko industrijo. Še danes poteka razvoj znanja na podoben način, tj. preko usposabljanja inženirjev, drugi načini pa so preko usposabljanja strokovnih skupin, direktnih projektov z gospodarstvom in tudi preko specialnih sodelovanj, npr. inovativna partnerstva. Na FKBV UM smo zelo veliko delali na razvoju študijskih program in kljub temu da se pojavljajo nekatere objektivne težave, je prenos znanja, kot kažejo prikazani primeri dobre prakse, na visokem nivoju. Seveda pa so izboljšave vedno možne in okrogla miza je predstavila konstruktivni prispevek k izboljšavam in nadaljnjemu razvoju prenosa znanja.

RED. PROF. DR. TATJANA UNUK,

prodekanja za študijsko dejavnost, FKBV UM: Fakulteta je prostor, kjer se generira novo znanje. Če to znanje ostaja zgolj na fakulteti, le ta ni izpolnila svojega osnovnega poslanstva. Znanje postane uporabno orodje za razvoj in dobrobit celotne družbe, kadar se ga oplemeniti na način, da se ga prenese v širšo javnost: študentom, neposrednim uporabnikom v praksi, kreatorjem strategij razvoja in kmetijske politike.

Zaposleni na Fakulteti za kmetijstvo in biosistemske vede se izjemno dobro zavedamo svoje vloge v prepoznavanju in reševanju aktualnih izzivov, ki se javljajo v praksi. Za namen aktivnega sledenja aktualnim trendom, ki se tičejo tudi digitalizacije v kmetijstvu in njene povezanosti z iskanjem in implementacijo izbranih metod pridelave hrane, ki zmanjšujejo obremenitve pridelovalcev, okolja in hkrati zmanjšujejo rizik pridelave, je v zadnjih dveh letih prišlo do pomembnih vsebinskih nadgradenj naših študijskih programov; ti so postali še zanimivejši in še bolj posebni v primerjavi z vsebinami programov nekaterih drugih izobraževalnih inštitucij v Sloveniji in širše. Pričakujemo, da bodo prav takšni koraki (še) povečali naklonjenost javnim ustanovam, ki se ukvarjajo z izobraževanjem na področju kmetijstva.

DENIS PLOJ

(Zadruga Dobrina, z.o.o.): Zadruga Dobrina je nastala leta 2011 prav z namenom povezovanja majhnih, lokalnih kmetij, ki so naš potencial za dvig stopnje samooskrbe in biotske pestrosti v Slovenij. Zadruga povezuje in združuje lokalne pridelovalce za uspešnejši nastop na trgu. Skrbimo za promocijo in stik z različnimi skupinami kupcev. Temeljni namen zadruge Dobrina ni ustvarjanje dobička, temveč razvoj malih kmetij, pravične trgovine z živili in zagotavljanje možnosti pravičnega plačila pridelovalcem in proizvajalcem. V zadrugo se trenutno združuje preko 100 članov, ki svoje izdelke preko zadruge tržijo v javne ustanove, kupiti pa jih je mogoče v trgovini v centru Maribora, preko spletne prodaje, vključeni pa so tudi v prodajo tedenskih zabojčkov.

PETRA ŠTUHEC

(Kmetija Štuhec): V kmetijski prostor sem vključena že od rojstva. Tekom študija na Fakulteti za kmetijstvo in biosistemske vede, sem pridobila širok spekter znanj, ki jih zadnjih 5 let uporabljam tudi v praksi. Z možem sva namreč prevzela kmetijo in uspešno kandidirala na razpisu za mlade prevzemnike kmetij. Od takrat naprej kmetijo v celoti vodiva v praksi in teoriji, z uspehi in težavami vred, ki naju spremljajo v tem načinu življenja - najini službi. Za naprej imava postavljene določene cilje. Razmišljava

široko in predvsem iz poslovnega vidika, saj smo kmetje na nek način postali podjetniki. Po mojem mnenju t. i. družinsko kmetovanje izginja oz. nima dolgoročne prihodnosti. Fizično delo si je potrebno olajšati, da lahko sledimo novostim in praksam iz področja birokracije, ki je temelj za uspešno izpeljane projekte. V mojem primeru, lahko na podlagi izkušenj rečem, da se vse začne v pisarni. Prostor, ki ga marsikateri kmetovalec ne pozna in je na žalost še vedno mnjenja, da ga ne potrebuje. Poslovni pristop, vztrajnost in vsaj malo razumevanja, da si mladi na kmetijah želimo plače, urejene socialne statuse in ne obljub »saj bo pa nekoč vse tvoje«, je po mojem mnenju dobro izhodišče za uspešno kmetovanje v deželi, kjer ne moremo govoriti o veleposestnikih in polju katerega površina se razteza na več 100 hektarjih.

TANJA DERGAN

(doktorska študentka Inštituta Jožef Stefan): Kot bivša študentka I. stopnje smer Management v agroživilstvu in razvoj podeželja ter II. stopnje smeri Agrarne ekonomike na Fakulteti za kmetijstvo in biosistemske vede Maribor, sem pridobila osnovna znanja s področja kmetijstva, agrarne ekonomike in razvoja podeželja. Študij mi je razkril pomen prenosa znanja v prakso za potrebe in razvoj kmetijstva ter panog povezanih s kmetijstvom. Pridobljeno predznanje in praktične izkušnje lahko sedaj uspešno apliciram na doktorskem študiju ter na področju sodelovanja v Evropskih projektih na Inštitutu Jožef Stefan v Ljubljani in s tem doprinesem svoj del k razvoju kmetijstva.

DEJAN ŠUMAK

(Spovano d.o.o.): »Znanje je osnovno orodje, ki ob motivaciji, entuziazmu in uporabi novih tehnologij zagotavlja trajnostno uporabo virov, razvoj in prihodnost kmetijskih gospodarstev.«

JAKA FICKO

(Študent 3.l. MARP, FKBV): študent tretjega letnika študijske smeri Management v agroživilstvu in razvoj podeželja. Prihajam iz Rogašovec, z manjše mešane kmetije, ki se ukvarja s poljedelstvom in sadjarstvom. Obdelujemo okrog 12

ha njiv ter 3 ha sadovnjakov. Naša glavna dejavnost je predelava sadja v marmelade, žganja in likerje. Svoje izdelke prodajamo na domu, zalagamo tudi kar nekaj butičnih trgovin po vsej Sloveniji, vključeni pa smo tudi v verigo javne prehrane, saj z našimi marmeladami zalagamo kar nekaj javnih zavodov po vsej Sloveniji. Zadnja leta pa nudimo tudi vedno več uslug na področju kuhanja marmelad in žganjekuhe. Za študij na FKBV sem se odločil zaradi širokega predmetnika, ki obsega več področij kmetijske pridelave, od rastlinske do živinorejske, področje agrarne ekonomike, podjetništva in trženja, ki je vedno bolj pomemben del današnjega kmetovanja. Lahko povem, da sem tekom študija pridobil ogromno znanja s področja agrarne ekonomike in trženja, ki nam doma, v naši dejavnosti, pridejo še kako prav.

IZR. PROF. DR. MIRAN LAKOTA

(Fakulteta za kmetijstvo in biosistemske vede, Katedra za biosistemsko inženirstvo): Robotika v kmetijstvu obljublja prednosti, kot so pravočasna obravnava in obiranje pridelka, potencialno hitrejša, varčnejša in natančnejša rokovanje, kar omogoča optimizacijo kmetijske proizvodnje, z večjo ekonomsko učinkovitostjo. Narava s spreminjajočimi se pogoji namreč predstavlja poseben izziv, kar vpliva na delovanje robotov v naravi. V izgradnjo naprav, ki bodo zanesljive, varne, robustne in popolnoma avtonomne je potrebno vložiti veliko naporov in predvideti čim več situacij s katerimi se takšen robot lahko sooči. In kaj lahko pričakujemo v prihodnosti? Namesto posameznih velikih kmetijskih strojev, lahko pričakujemo večje število manjših robotov, s ceno nekje okoli ene desetine večjega stroja. Več takšnih robotov bo nadomestilo enega, delo pa opravilo natančneje, bolj natančno in z nižjimi stroški, 24 ur na dan, 7 dni v tednu. Takšen robot se ne bo utrudil in bo lahko deloval v vseh vremenskih pogojih. V primeru tehničnih težav, pa bodo njegovo delo prevzeli drugi roboti v gruči, kar bo preprečilo izpad proizvodnje. Posledično se nam samo vsiljuje vprašanje: Ali bodo kmetijski roboti izpodrinili delo ljudi? Kmetijski roboti bodo v prihodnosti zamenjali delo ljudi, saj bodo hitrejši, natančnejši, se ne bodo utrudili ali zboleli, delali pa bodo lahko tudi v manj ugodnih razmerah. Ročno delo, ki ga trenutno opravijo ljudje, bodo zamenjali roboti, vendar pa z njihovo uvedbo prinašajo množico novih delovnih mest, mogoče tudi takšne, ki jih danes še ne poznamo. Robote bo še vedno načrtoval človek, jih zgradil, nadzoroval njihovo delo in vzdrževal.

IMAGE, IDENTITETA IN UGLED UNIVERZE: KJE ZAČETI?

➤ PROF. DR. MARKO FERJAN

2. del

UVOD

Velikokrat sem se spraševal, ali so nekateri sodelujoči na tem sestanku res akademiki ali pa se je nekaj tam prisotnih morda zmotilo in so v resnici želeli drugam. Po njihovi obleki in obutvi sem sklepal, da so bili morda namenjeni na poletno kopanje ali morda v gozd sprehajati hišnega ljubljence, na univerzi pa so se ustavili zgolj slučajno. Ta vtis so dopolnjevale vsebine nekaterih razprav. Pomislil sem, da bi bilo najbrž dobro celotno akademsko javnost spomniti na to, da so stavbe univerz povsod po svetu običajno zelo lepe in impozantne. Od vseh, zaposlenih na univerzi pa bi človek vendarle pričakoval, da se zavedajo, kakšna je identiteta univerze, kakšne so primerne manire, vsak zaposleni na univerzi pa bi se moral zavedati, da je s svojim videzom in obnašanjem ambasador univerze.

SIMBOLIKA ZAPOSLENIH NA UNIVERZI

Atributi identitete, ki smo jih obravnavali, so del nežive narave. To ne pomeni, da za podjetje izdelki ali storitve, embalaža, cena, navodila za uporabo, spletno komuniciranje, članki v časopisih, oglaševanje, spletne strani, elektronska pošta, stavbe, prostori in podobno, niso pomembni. Vendar je vsaka organizacija v najbolj neposrednem stiku z okoljem preko svojih zaposlenih. Zaradi narave dejavnosti to še posebej velja za univerzo. Visokošolski učitelji in sodelavci so bolj kot v kateremkoli podjetju v vsakodnevnih interakcijah z uporabniki, to je s študenti, podobno so v interakcijah

s študenti in z okoljem nasploh ostali zaposleni. Vse to se ne dogaja v prostem času ljudi, pač pa med delovnim časom, saj so ljudje zaposleni na univerzi. Tudi vsebine interakcij se nanašajo na dejavnosti univerze in ne na ljudi kot zasebnike. Ljudje iz okolja zaznavo zaposlenih na univerzi povezujejo z univerzo. V resnici je prav vsak zaposleni del identitete organizacije. Zato je pri komuniciranju treba upoštevati tradicijo in pravila univerze.

Prva pojavna oblika zaznavanja sočloveka je **vizualna zaznava**. Na osnovi zaznave pride do percepcije. Ko študenti v predavalnici zaznajo prihod profesorja, pri njih takoj pride do percepcije, da je to profesor. Na osnovi zaznave in percepcije ter preteklih izkušenj pride do refleksa in ravnanja. Študenti se umirijo in pripravijo na začetek predavanja. Če študenti osebe v predavalnici ne bi zaznali kot profesorja, ga v tej vlogi tudi ne morejo percipirati in tudi obnašali bi se drugače. Ključna okoliščina prve zaznave in percepcije človeka je, da **obleka spremeni vizualno podobo telesa**. Obleka lahko moškega vizualno spremeni v žensko, telo istega moškega lahko obleka vizualno spremeni v Indijanca, kolesarja ali celo rektorja. Ni si mogoče predstavljati, da bi npr. osebo, oblečeno v Indijanca, ljudje percipirali kot rektorja, ker je človeštvo že zdavnaj sprejelo pomen oblačil.

Sistemi, kot so vojska in policija so prav zato že zelo zgodaj začeli uporabljati okolju in okoliščinam prilagojene **uniforme**. Temu je že od začetka sledila tudi univerza. Tradicija oblačil vsaj posredno izvira iz krščanstva. V prvih stoletjih krščanstva duhovniki in škofje sicer niso nosili posebnih oblačil. Posebna »liturgična« oblačila se pojavijo po letu 572.

V 12. stoletju so učitelji (navadno menihi) v cerkvah nosili oblačilo, imenovano »*cappa clausa*«. Ker je bilo v cerkvi mrzlo, je bila obleka iz tople tkanine, bila je dolga in s kapuco. V 13. stoletju je bila univerzam podeljena pravica izvajati *studia generalia* ali *studia particolare*. Akademiki in študenti so morali biti oblečeni v dolge črne obleke. Črna barva je bila odraz resnosti izobraževanja. Tudi statuti nekaterih angleških šol iz druge polovice 14. stoletja so predpisovali dolge obleke. Eden prvih sodob-

nih kodeksov oblačenja na univerzah je bil *Code of Academic Costume*, sprejet leta 1885 v ZDA. Pravila oblačenja upoštevajo kompleksnost in hierarhijo: pri študentih stopnjo in letnik študija, pri osebju pa študijsko področje in hierarhični položaj.

Atributi akademskih oblačil so: kroj, barva tkanine, barva robov, pokrivalo, insignije in drugo. Kroj lahko definira hierarhični položaj. **Barva tkanine** lahko definira hierarhični položaj, lahko tudi študijsko področje tistega, ki obleko nosi. **Barva robov** oziroma rokavov navadno definira hierarhični položaj, lahko tudi študijsko področje. **Pokrivalo** je prvotno imelo funkcijo zaščite pred mrazom, danes oblika pokrivala navadno definira hierarhični položaj. **Insignije** imajo podobno vlogo, kot jo imajo v vojski oznake činov.

V današnjem času se akademska oblačila iz povsem praktičnih razlogov v vsakodnevnem življenju ne uporabljajo, morala pa bi se uporabljati ob svečanih dogodkih univerze. Ti dogodki so: podelitve diplom, promocije doktorjev znanosti in »*dies academicus*«. Ti dogodki bi morali potekati po protokolu (predpisanem postopku), ki predpisuje: način oblačenja udeležencev, način in vrstni red rokovanja, uporabo ceremonialnih pravil, geste spoštovanja, sedežni red in drugo.

Za vsakodnevno življenje pa bi univerza morala imeti pravila oblačenja. S tem, ko nekdo obleče oblačila za neko priložnost oziroma za neko vlogo, sporoča, da se je vloge zavedal že prej in se je s primernim oblačenjem na vlogo pripravil. Sporoča tudi da vlogo sprejema. Človek z obleko kaže svoj odnos do vloge, do ljudi, s katerimi je skupaj v tej vlogi in do ljudi, ki ga v tej vlogi opazujejo. Tako kot uniforme, ima tudi poslovno oblačenje psihološke učinke. Obleka ni pomembna zgolj za percepcijo posameznikove vloge v organizaciji in v družbi. Vpliva tudi na njegov ugled. Človekova **obleka za zasebnost in prosti čas** je drugačna, kot v službi oziroma ob posebnih priložnostih.

Pričakovanja glede oblačenja so zajeta v pravih poslovnega oblačenja. Poznamo pravila za prosti čas, za gala dogodke, poslovne obleke in slog »*casual*« (sproščen).

Univerzalno pravilo poslovnega oblačenja je, da se oblečemo okolju in okoliščinam primerno. Tako, kot za različne temperature oblačimo različne obleke, je tudi za različne okoliščine in priložnosti pričakovano, da v oblačenju ni neskladij. Če v hudem mrazu oblečemo pulover in jesensko jakno, nas bo sicer zeblo, vendar bomo nekako preživeli. Ne moremo pa pozimi, ko so temperature nizke, obleči kratkih hlač. Podobno velja za poslovno oblačenje. Letnemu času in zunanji temperaturi primerna obleke predstavlja neke vrste »aklimatizacijo«. Obleka in videz posameznika v različnih poklicnih in družbenih vlogah kaže človekovo sposobnost kulturne, poklicne in socialne »aklimatizacije«. Neskladja za en »nivo« sloga so dopustna in niso v zelo velikem nasprotju s pričakovanji. Vsakdo ima seveda tudi svojo osebno noto oblačenja. Velika neskladja v oblačenju (npr. da za sestanek na univerzi oblečemo kratke hlače in obujemo opanke) pa simbolno pomenijo nesposobnost socialne in poklicne aklimatizacije, kar je popolnoma enako, kot če bi v poletni vročini oblekli zimsko bundo.

Slog prosti čas je namenjen izključno za prosti čas. V slogu »prosti čas« imamo popolno svobodo oblačenja.

Osnovni casual ni primeren za delo z ljudmi, za formalne sestanke in formalne dogodke. Je pa primeren za službena opravila brez strank, brez poslovnih partnerjev, brez študentov in za dneve, ko ni sestankov. V slogih »casual« je pričakovano, da se nosi: nogavice pod obleko, usnjene čevlje, dolge (temne) hlače, »casual« srajco z dolgimi rokavi. Sprejemljivo je obleči tudi polo majico s kratkimi rokavi ali svetle hlače.

Poslovni casual je primeren za »casual petke«, neformalne sestanke s poslovnimi partnerji, neformalne službene dogodke, izobraževanja, srečanja izven delovnega časa. Tipična oblačila za moškega so: barvna ali vzorčasta srajca, lahko, vendar ne nujno kravata, »casual« suknjič ali jakna, hlače, usnjeni čevlji (lahko brez vezalk) ter nogavice. Tipična oblačila za žensko so: barvna bluza ali top, »casual« suknjič ali jakna, »casual« krilo ali hlače, zaprti usnjeni čevlji in nakit.

Pri poslovnem oblačenju obstajajo nesprejemljiva oblačila. Prepovedi veljajo tudi za slog »poslovni casual«. Nesprejemljiva oblačila so:

- športni copati, sandali, opanke, odprti čevlji;
- srajca s kratkimi rokavi kot del poslovnega oblačenja ni sprejemljiva; strogo prepovedana je srajca s kratkimi rokavi v kom-

binaciji s kravato; za v službo ali poslovni sestanek obleči »kavbojke« v kombinaciji s srajco s kratkimi rokavi in še kravato pa je še posebej neprimerno;

- bele nogavice ali večbarvne nogavice;
- manjkajoče nogavice.
- kavbojke;
- kratke hlače ali bermuda hlače;
- majice z raznimi napis;
- jakne z napis;
- ženske obleke, kjer se vidi gol trebuh ali dekolte.

Običajna poslovna obleka je obvezna za delo s strankami, študenti in partnerji ter za formalne sestanke. Običajna moška poslovna obleka sestoji iz naslednjih kosov garderobe:

- srajca z dolgimi rokavi (lahko s črtico ali karom);
- kravata;
- temne hlače in suknjič (lahko obleka);
- temne nogavice;
- temno rjavi ali črni usnjeni čevlji;
- primerna mehanska ura;
- poročni prstan (če je poročen).

Običajna ženska poslovna obleka pa sestoji iz naslednjih kosov:

- kakovostna bluza z dolgimi rokavi;
- temno moder ali temno siv ali črn kostim s krilom;
- krilo naj sega do višine dveh prstov nad kolonom;
- črne nogavice;
- črni usnjeni čevlji;
- diskreten nakit.

Poslovna obleka managerjev predstavlja simboliko managementa. Razlike med poslovno obleko managerjev in običajno poslovno obleko so:

- V čevljih: od managerjev se pričakujejo gladki črni čevlji z usnjenim podplatom. Biti morajo na vezalke. Pri običajni poslovni obleki so čevlji lahko tudi temno rjavi, ni nujno, da so čevlji gladki, podplat je lahko tudi iz drugih materialov.
- V kombinacijah: od managerjev se pričakuje obleka ali kostim ene barve, običajna poslovna obleka pa je lahko kombinacija hlač oziroma krila in suknjiča različnih barv.
- V barvah: od managerjev se pričakuje:
 - bela ali svetlo modra srajca oziroma bluza;
 - siva, modra ali črna poslovna obleka oziroma kostim;

- črne nogavice;
- črni čevlji.

Pri običajni poslovni obleki pričakovane barve in kombinacije niso tako strogo določene.

- V vzorcih: od managerjev se pričakuje enobarvna srajca oziroma bluza, pri običajni poslovni obleki pa je srajca oziroma bluza lahko črtasta ali z vzorcem.
- V materialih: od managerjev se pričakuje obleka oziroma kostim iz volnene tkanine, običajna poslovna obleka pa je lahko iz mešanice materialov.
- V detajlih: od managerja se pričakuje:
 - srajca brez prsnega žepa;
 - mehanska ura »za obleko« (»dress watch«) primerne kakovosti.

Gala večerna obleka »Black tie« je obvezna za gala dogodke.

Popolna gala večerna obleka »White tie« je obvezna za posebne gala dogodke.

Poleg zunanjega videza zaposlenih pa študenti in drugi ljudje hitro zaznajo kompetence, zavzetost in notranjo kohezivnost.

Kompetence so tista pridobljena znanja, spretnosti, navade ter prirojene zmožnosti posameznika, ki mu omogočajo opravljanje dela v skladu s pričakovanji. So tudi zmožnost, da se dogovorjeno izpelje v rokih in na dogovorjen način.

Zavzetost pomeni osebni trud, ki ga zaposleni vlagajo v delo. Treba je **razlikovati med zavzetostjo in zadovoljstvom** na delovnem mestu. Univerza lahko ponudi zaposlenim vse možne bonitete, kar sicer pomeni, da bodo zaposleni bolj zadovoljni, ni pa nujno, da bodo zato tudi zavzeti. Merjenje zadovoljstva zaposlenih brez vzporednih raziskav zavzetosti je zato preživeto. Podobno velja za merjenje zadovoljstva študentov.

Nobena organizacija, še zlasti pa ne univerza, navznoter ni monolitna. Monolitnost na univerzi je lahko celo škodljiva, saj pomeni, da ni novih idej, predlogov in inovacij. Kot je bilo že navedeno, je univerza tipična organizacija, ki ima že sama po sebi celo več identitet. Zaradi več identitet lahko pride do boja za prevlado, kar ni nič neobičajnega. Daljše ko je trajanje rivalstva, večja je verjetnost, da si bodo akterji poiskali pomoč zunaj organizacije. To pa je narobe in kaže na nezrelost, saj se v tem primeru navzven pošiljajo protislovna sporočila o isti zadevi. Tipičen indikator slabe notranje kohezivnosti je pojav žvižganja in žvižgačev.

VODENJE UNIVERZE

Obstoj inštitucije managementa je bil skozi vso zgodovino tudi na univerzah družbena realnost. Simbolika managementa na univerzi je sistem simbolov, ki so objekt zaznave o obstoju in delovanju rektorja in dekanov. Simbolika managementa odraža:

- dejstvo o obstoju managerja (rektorja/dekana); kot inštitucije in kot osebe;
- status (rektorja/dekana);
- moč (rektorja/dekana);
- motiviranost (rektorja/dekana);
- stopnjo nadzora (rektorja/dekana) nad organizacijo;
- »notranji družbeni red« znotraj organizacije (univerze/fakultete);
- kulturo organizacije in kulturo družbe nasploh.

Del simbolike managementa univerze oziroma fakultete so tudi akademska oblačila rektorja in dekanov. Kot smo že omenili, je ključna okoliščina prve zaznave in percepcije človeka ta, da obleka spremeni vizualno podobo telesa. Na univerzi akademsko oblačilo lahko človekovo telo vizualno spremeni v rektorja oziroma dekana. Telo istega človeka bi drugačna obleka lahko vizualno spremenila v kralja, vojaka, duhovnika, ali ... Prorektor torej ne sme nositi oblačil rektorja, prodekan pa ne sme nositi oblačil dekana, ker kroj in barve oblačil simbolizirata hierarhični položaj. Prorektor in prodekan lahko nosita svojo kuto, ki pa mora po kroju, barvi in drugih atributih simbolizirati njegov hierarhični položaj, torej se mora po teh atributih razlikovati od kute rektorja oziroma dekana. Podobno je z insignijami. Insignije imajo podoben pomen, kot oznake činov v vojski. Nekdo, ki ni general, ne sme nositi generalskih činov, tudi če ima vsa pooblastila za nadomeščanje generala. Prorektor torej ne sme nositi insignij rektorja, prodekan ne sme nositi insignij dekana.

Nedvomen je bil razlog za nastanek simbolov na univerzi potreba po avtoriteti in prikazu moči. Avtoriteta je moč in pravica presojanja in sprejemanja končnih odločitev. Moč pa je sposobnost uveljavljanja svoje volje. V današnjem času ima simbolika managementa na univerzi drugačen namen. Oblikuje »**presenco managerja**«. Presenco managerja je mogoče zaznati iz številnih atributov: osebnega videza, dostojanstva, osebnosti, občutka za realnost, samozavesti, izobrazbe in drugega. Presenca rektorja oziroma presenca dekana je lahko tudi medsebojno prepleta-

nje štirih dimenzij: ustreznosti, ki se odraža v skrbi za osebni videz, v primernem obnašanju, v socialnih spretnostih in v zaupanje, ki se odraža v pravilnosti odločitev.

Presenca managerja je nasprotje Machiavellizmu. Sicer ne moremo trditi, da Machiavellizma ni na univerzi in da na univerzo ne sodi. Dejstvo pa je, da mu je koncept presence povsem enakovredna in sedanjemu času primerna alternativa. Enako, kot je koncept identitete času primerna nadgradnja koncepta bontona.

LITERATURA IN VIRI

Dahlsrud, A. (2008). *How corporate social responsibility is defined: An analysis of 37 definitions*. Corporate Social Responsibility and Environmental Management. 15(1), 1–13.

De Risió, A. (2014). Social Cognition . Everyday Problems and Working Capacity in Persons with Schizophrenia : Outcomes from the Real World. objavljeno v: Nasato, S. R. (2014). *Advances in Social Cognition Research*. Nova Science Publishers. New York.

Elsbach, K. D. (2013). *Organizational Perception Management*. Routledge. New York.

Ferjan, M. (2017) Poslovno komuniciranje, Univerzitetna založba, Maribor.

Goldstein, E. B. (2010). *Encyclopedia of Perception*. SAGE. Thousand Oaks.

Hallahan, K. (1999). Seven Models of Framing: Implications for Public Relations. *Journal of public relations research*. 11 (3), 205–242.

Härtel, C. E. J. Zerbe, W. J. Ashkanasy, N. M. (2015). *New Ways of Studying Emotions in Organizations*. Emerald. Bingley.

Kruse, K. (2012). What Is Employee Engagement. *Forbes*. 22. 7. 2012

McKnight, D. A. (2013). *The Zen of executive presence*. DAMStyle. Cleveland.

Miller, K. (2003). *Encyclopedia and Dictionary*

of Medicine, Nursing, and Allied Health, Saunders. Elsevier. Amsterdam.

Mitkova, A. Drozdostoj, S. (2014). *Prospective Fields of Applied Cognitive Systems Research*. objavljeno v: Rosenfield, E. P. (2014). *New Developments in Cognitive Systems Research*. Hauppauge. Nova Science Publishers. New York.

Moshe, M. (2014). *The Emotions Industry*. Nova Science. New York.

Novak, B. (1999). *Krizno komuniciranje*. Gospodarski vestnik. Ljubljana.

Petrone, C. Perrier, P. Fuchs, S. Pape, D. (2016). *Individual Differences in Speech Production and Perception*. Peter Lang. Frankfurt am Main.

Schendelen, M. P. C. M. van. (2013). *The Art of Lobbying the EU: More Machiavelli in Brussels. Revised Edition*. Amsterdam University Press. Amsterdam.

Stearns, P. N. Matt, S. J. (2014). *The History of Emotions*. University of Illinois Press. Urbana.

Storozhuk, A. (2010). *Color: Ontological Status and Epistemic Role*. Nova Science Publishers. New York.

Tatham, M. Morton, K. (2011). *A Guide to Speech Production and Perception*. Edinburgh University Press. Edinburgh.

Weitz, B. A. Wensley, R. (2002). *Handbook of Marketing*. Sage. London.

Winer, R. S. (ed.). Neslin. S. A. (ed.) (2014). *The History of Marketing Science*. World Scientific / Now Publishers. London

Winkler, I. (2013). *Management Symbolism and Symbolic Action*. objavljeno v: Kessler, E. H. (2013). *Encyclopedia of Management Theory*. Sage. Thousand Oaks. California.

<http://ualberta.tumblr.com>

www.ox.ac.uk/students/academic/dress?wssl=1

www.gradunion.cam.ac.uk/facilities/gown-shop/gown-guide

KAKO POVEČATI VPLIV IN ODMEVNOST RAZISKOVALCA?

➤ BERNARDA KOREZ

Sodobno znanstveno komuniciranje je vse bolj usmerjeno v digitalni svetovni splet. Tako so se sčasoma razvila tudi različna družbena omrežja, aplikacije in orodja v okviru podatkovnih zbirk, kot so ResearchGate, Mendeley, Google Scholar, Web of Science, SCOPUS ..., ki so raziskovalcu v pomoč pri znanstvenem komuniciranju in prepoznavnosti. Z njimi so med drugim povezane tudi spletne aplikacije, ki omogočajo enolično identifikacijo avtorja (ORCID, Researcher ID, Scopus ID, Google Scholar Profile ...). Z uporabo omenjenih orodij in aplikacij, z aktivnostjo v raziskovalnih družbenih omrežjih raziskovalec povečuje svojo

prepoznavnost, odmevnost, dosega večji raziskovalni vpliv in se tesneje poveže s strokovno javnostjo.

Virtualna raziskovalna okolja in spletna družbena omrežja so danes tista, v katerih raziskovalci delujejo, se izpostavljajo, sodelujejo, si izmenjujejo informacije in distribuirajo znanje. Do pojava znanstvenih časopisov v 17. stoletju so znanstveniki med seboj komunicirali v okoljih univerz, akademij in znanstvenih društev preko pisem, razprav, disertacij in knjig. Še pred ustanovitvijo francoske in angleške akademije znanosti sta leta 1665 nastala prva znanstvena časopisa »Journal des sçavans« v Franciji in »Philosophical Transactions of the Royal Society London« v Angliji. Čeprav znanstveni časopisi torej obstajajo že preko 300 let, pa se je šele v drugi polovici 19. stoletja z industrijsko revolucijo, razvil model IMRAD formata znanstvenega publiciranja. Obveljalo je dejstvo, da vsakršno znanstveno dognanje, še tako izvirno, ni popolno in dokončano, dokler rezultati niso objavljeni. Z razvojem informacijske tehnologije in elektronskega založništva v 20. stoletju je znanstvenikom omogočeno objavljati najnovejše rezultate svojih raziskav najširši zain-

teresirani javnosti, kar je poenostavilo tudi t. i. deljenje znanja. Z novo paradigmo v znanstvenem komuniciranju, tj. z odprtim dostopom, se razvijajo založniški modeli, ki podpirajo tudi družbeno odgovorno diseminacijo znanja. Velja omeniti novejšo definicijo: »Raziskovalni vpliv je, razen prispevka k napredku znanosti, prispevek znanstveno-raziskovalnega dela k razvoju gospodarstva, družbe, okolja in kulture.«¹ Zaradi svetovnega spleta, ter gibanja odprtega dostopa in odprte znanosti v 21. stoletju, je raziskovalcem omogočeno skorajda neomejeno širjenje in objavljanje znanstvenih dosežkov. Posledično je seveda diseminacija tovrstnih objav nepregledna in znanstveniki so primorani opozoriti nase. Prav to pa jim omogočajo različna spletna orodja, družbena omrežja in spletne aplikacije kot so ResearchGate, Mendeley, Google Scholar, Web of Science, SCOPUS in drugi. Z njimi so med drugim povezane tudi spletne aplikacije, ki omogočajo enolično identifikacijo avtorja (ORCID, Researcher ID, Scopus ID, Google Scholar Profile ...). Z uporabo omenjenih orodij in aplikacij, z aktivnostjo v raziskovalnih družbenih omrežjih raziskovalec povečuje svojo prepoznavnost, odmevnost, dosega večji raziskovalni vpliv in se tesneje poveže s strokovno javnostjo. S tem člankom želimo nekaj teh orodij približati raziskovalcem in s praktičnimi primeri prikazati, kako jih lahko izkoristijo sebi v prid.

Afiliacija ustanove

Nekatere podatkovne zbirke in družbena omrežja, ki omogočajo kreiranje osebnih profilov, omogočajo tudi kreiranje profilov institucij. Pri tem je pomembno, kako se **afiliacija**, torej institucija, iz katere prihajamo, ali kateri avtorsko delo pripisujemo, zapišemo. Pomembno je, da v avtorskih delih afilicijo zapišemo vedno na enak način: *univerza, fakulteta, oddelek (opcija), naslov institucije, država*, čeprav lahko različne zapise afilicije prav s profilom institucije med seboj povežemo. Na Univerzi v Mariboru se torej priporoča, da se afilicija navede hierarhično. S tem omogoča-

¹ The Definition of Research Impact (2019). Dobljeno dne 27. 3. 2019 na <https://www.arc.gov.au/policies-strategies/strategy/research-impact-principles-framework>.

mo lažjo sledljivost in rezultati iskanja znanstvene produkcije Univerze v Mariboru so natančnejši in verodostojnejši.

Osebni profili raziskovalcev

Osebni profili raziskovalcev so enolični identifikatorji raziskovalca. Nekatere podatkovne zbirke, kot so podatkovne zbirke Web of Science (SCI, SSCI) in Scopus omogočajo kreiranje osebnih profilov avtorjev, s pomočjo katerih:

- odpravimo napake v osebnih imenih (kratice, dvojni priimki, več imen ...),
- združujemo različne navedbe imena istega avtorja (se povežejo pripadajoči članki istega avtorja ...),
- poenotimo navedbo afilacije,
- povečamo vidnost in sledljivost svojega raziskovalnega dela.

S pomočjo osebnih profilov in t. i. ID števil torej povežemo vsa dela istega avtorja in istočasno izločimo dela soimenjakov. S tem pa omogočimo hitro, učinkovito in relevantno bibliometrično analizo, kot npr. število citatov, H-indeks publikacij raziskovalca ...

Nikoli ne pozabimo v vseh osebnih profilih poenotiti afilacije ustanove!

Pomembnejše podatkovne zbirke, ki nudijo funkcionalnost oblikovanja osebnega profila, ki so nam npr. v pomoč pri diseminaciji svojega raziskovalnega dela so:

- **Web of Science (WoS)** in **Researcher ID** ponudnika *Clarivate Analytics*;
- **SCOPUS** in **Scopus Author Identifier (SCOPUS ID)** ponudnika *Elsevier*;
- **Google Scholar** in **Google Scholar Profile** brskalnika Google, ki nam s pomočjo orodja **Publish or Perish** omogoča iskanje in citatne analize v bazi Google Scholar. To orodje si je potrebno predhodno naložiti na svoj osebni računalnik;
- **ResearchGate** in **ResearchGate Profile**;
- **Open Researcher and Contributor ID (ORCID)**.

Odpri dostop

Odpri dostop za bralca pomeni brezplačen dostop do celotne vsebine publikacij na svetovnem spletu na založnikovi spletni strani ali v institucionalnem repozitoriju ter upravljanje avtorskih pravic z licencami, kjer lahko uporabniki vsebino poleg branja, shranjevanja in izpisa tudi razmnožujejo, uporabijo, razširjajo, prenesajo ter javno prikažejo, izdelajo in raz-

širijo izpeljana dela v katerem koli digitalnem mediju za kateri koli namen. Kaj je dovoljeno, je odvisno od licence, npr. Creative Commons, s katero je publikacija označena. Zaželeno je, da avtor obdrži materialne avtorske pravice in pri objavi publikacije založniku dovoli objavo (ang. licence to publish). In prav tako je zaželeno, da avtorji Univerze v Mariboru uresničujejo zahteve po odprtem dostopu v institucionalnem repozitoriju UM, tj. v Digitalni knjižnici Univerze v Mariboru (DKUM), ne glede na to, ali so svoja avtorska dela objavili v zlatem odprtem dostopu ali bodo izpolnili zahteve s samoarhiviranjem v DKUM-u, čemur pravimo zeleni odprti dostop.

Leta 2015 je Vlada RS sprejela Nacionalno strategijo odprtega dostopa do znanstvenih objav in raziskovalnih podatkov v Sloveniji 2015–2020, leta 2017 je sprejela akcijski načrt implementacije in leta 2018 smo dočakali prvo operacionalizacijo nacionalne strategije v razpisih ARRS, ki so jih avtorji, v okviru razpisov prejemniki ARRS sredstev, dolžni izpolniti.

Avtorske pravice in družabna omrežja

Čeprav živimo v dobi neverjetnega porasta raziskovalnih objav na spletu in imamo občutek, da so nam dostopne vse informacije, pa ne smemo pozabiti na avtorske pravice. Pri javni objavi svojih del v polnem besedilu na družbenih omrežjih, kot je ResearchGate in drugih, moramo *upoštevati, kdo je nosilec materialnih avtorskih pravic*. Četudi smo delo objavili v odprtem dostopu in obdržali materialne avtorske pravice, priporočamo, da se preveri politika odprtega dostopa založnika, pri katerem smo avtorsko delo objavili. »Ali založnik dovoli javno objavo in deljenje članka

in pod kakšnimi pogoji? Katero različico članka dovoli javno objaviti?«, so vprašanja, na katera je dobro poznati odgovor, preden ukrepamo.

Knjižnice vam lahko pomagamo!

Poiščite pomoč v knjižnici matične fakultete ali v Univerzitetni knjižnici Maribor ter obiščite spletni portal Odprimo:UM.

Priporočeni viri:

1. CC - Creative Commons Licences. Dostopno dne 27. 3. 2019 na spletnem naslovu <https://creativecommons.org/licenses/?lang=sl>.
2. CC izbirnik licence. Dostopno dne 27. 3. 2019 na spletnem naslovu <https://creativecommons.org/choose/>.
3. Odprimo:UM. Dostopno dne 27. 3. 2019 na spletnem naslovu <https://libguides.ukm.um.si/c.php?g=654719&p=4603084>.
4. Open Researcher and Contributor ID – ORCID. Dostopno dne 27. 3. 2019 na spletnem naslovu <https://orcid.org/register>.
5. Publish or Perish. Dostopno dne 27. 3. 2019 na spletnem naslovu <https://harzing.com/resources/publish-or-perish>.
6. Raziskovalni vpliv in vidnost: tradicionalna in alternativna metrika. Dostopno dne 27. 3. 2019 na spletnem naslovu <https://vodici.fdv.uni-lj.si/subjects/guide.php?subject=alt>.
7. ResearcherID. Dostopno dne 27. 3. 2019 na spletnem naslovu <http://www.researcherid.com/Home.action>.
8. Scopus Author Identifier. Dostopno dne 27. 3. 2019 na spletnem naslovu <https://www.scopus.com/freelookup/form/author.uri>.

MOJ OČE – VLADIMIR BRAČIČ

Zaslužni profesor dr. Vladimir Bračič

➤ BOJAN BRAČIČ

📷 DRUŽINSKI ARHIV

Povedati nekaj o očetu, o katerem so različni avtorji že mnogo napisali, in pri tem ne ponavljati že znanih dejstev, je poseben izziv. Ker se je večina biografov usmerila na njegovo strokovno in družbeno politično delo in na ustanovitev univerze v Mariboru, sem se odločil odstreti kakšno še nezapisano zanimivost o njem.

Za brke je bil kriv Scapin

V rodnih Cirkulanah, Sveti Barbari v Halozah, so bile v času njegove mladosti precej aktivne različne kulturne skupine, od tamburašev in pevcev do igralskih skupin. Nekaterim je streho nad glavo dajala njegova mama; gostilna, ki jo je vodila, je bila tudi vadbeni in prireditveni prostor. Že kot osnovnošolec in kasneje dijak, ki je prihajal domov na počitnice, se je tako neposredno srečeval s kulturno prosvetnim življenjem v kraju. Ko je poleti 1940 po konča-

nem učiteljišču prišel domov, je dal pobudo in zbral nekaj takratnih dijakinj in dijakov, da so naštudirali Molierovo igro Scapinove zvijače. V njej je tudi sam igral in pomagal pri režiji. Vloga v igri je zahtevala brke. Ko so ga videli z njimi, so vsi v en glas ugotovili: »Mirko, brki ti res pristajajo«. Od takrat naprej jih je nosil vse življenje in so postali njegov zaščitni znak.

Vohun s Poloma

Učitelji si pred drugo vojno niso svobodno izbirali delovnega mesta, nanj so bili imenovani z dekretom. Prvo delovno mesto mladega učitelja Vladimira je bila osnovna šola v vasi Polom na Kočevskem. Učil je v enorazrednici, kar je pomenilo, da so bili v istem prostoru hkrati učenci iz različnih razredov; nekaj prvošolcev, nekaj drugošolcev in tako do četrtega razreda. To je pomenilo precej dela pri pripravah in tudi sami izvedbi pouka, pa vendar mu je ostalo tudi nekaj prostega časa, ko pravzaprav ni imel kaj početi, saj v bližini ni imel primerne družbe. V dolini so bili Kočevarji, okrog pa kmetje s svojimi vsakodnevnimi opravili. Do kolega, ki je učil na podobni šoli v drugi vasi, je imel dobri dve uri hoda, zato sta se izmenično obiskovala le ob nedeljah. Pri enem takih obiskov je srečal medveda. Ko je o tem pripovedoval, je rad poudaril: »Oba z medvedom sva takrat modro ravnala. Na jaso sva prišla hkrati vsak iz svoje smeri. Nekaj časa sva se gledala, potem sva se obrnila in vsak je odšel nazaj v svojo smer«.

V prostem času je začel slikati z oljnimi barvami. Od kod mu ljubezen do slikanja pravzaprav ne vemo. Pregled spričeval iz osnovne šole, gimnazije in učiteljišču pokaže, da iz risanja ni imel nikoli odlične ocene, kar pa očitno ni pravi pokazatelj ljubezni do nečesa.

Kmalu po italijanski zasedbi so nekega dne prišli vojaki in mu ukazali, naj zapre šolo, ker je aretiran. Ko je vprašal, kaj je vzrok za aretacijo, so mu povedali, da je bil opažen, kako stoji pred šolo, gleda po dolini in si nekaj zapisuje, torej vohuni. Ob tem se je oče nasmehnil in odvrnil, da jim bo pokazal, kaj si zapisuje. Iz šole je prinesel slikarsko stojalo in nekaj slik, ki jih je naslikal. Zdaj se je nasmehnil poveljujoči skupini vojakov. Očitno je bil tudi on ljubitelj umetnosti, saj se mu je opravičil in celo pohvalil amaterskega slikarja. Koliko slik je takrat nastalo, se oče ni spomnil, pomembno pa je, da sta se dve ohranili.

S slikanjem se ni nikoli več ukvarjal, če odštetem kakšno risbico kot pomoč nam otrokom, je pa vedno prijateljeval z likovnimi umetniki in podpiral njihovo delo; ves čas njenega delovanja, od leta 1969 do 1984, je vodil slikarsko kolonijo Poetovio-Ptuj.

En starček

Oče se je posvečal umetnosti v vseh oblikah. Poleg gledališča in likovne umetnosti je imel rad tudi glasbo in to ne samo kot poslušalec. V dijaškem času je na učiteljišču v šolskem ansamblu igral kontrabas, kasneje pa je nekaj časa pel v učiteljskem pevskem zboru Slavko Osterc, ki ga je vodil maestro Jože Gregorc, s katerim sta bila sicer velika prijatelja. Rad je zapel tudi v družbi ob različnih srečanjih in praznovanjih. Njegov pevski »zaščitni znak« je bila ljudska pesem En starček, ki pa jo je zapel le, kadar je bil posebno dobre volje in smoga prepričali, da je to naredil.

Filatelist

Jaz sem, kot pravi moja soproga, 24-urni filatelist. Resnično sem se temu povsem posvetil in je tudi predmet mojega raziskovalnega in ustvarjalnega dela v zadnjih dvajsetih letih. Da sem se s tem konjičkom začel ukvarjati pred več kot 55 leti, gre zasluga tudi mojemu očetu. Ko sem v šestem razredu osnovne šole nekega dne prišel domov z nekaj znamkami, ki sem jih dobil od sošolca, in oznanil, da sem zdaj filatelist, me je pohvalil z besedami, da je

Slika 1: Karikatura Remigija Bratoža
Karikatura Remigija Bratoža, pripravljena za objavo v Večeru

Slika 2: Ena od ohranjenih slik

Na obeh ohranjenih oljnih slikah, ki ju je naslikal oče, so upodobljene breze. Zanimivo je to, da je eni od njegovih pravnukinj, katerih rojstva ni dočakal, ime Breza. Ko so ji dali ime, starši za ti sliki niso vedeli.

to zanimiv in koristen konjiček. Povedal mi je tudi, da je bil v letih po drugi vojni tudi sam zbiralec znamk, vendar je bila pri eni od mnogih selitev, službeno so ga nenehno premeščali po različnih krajih v Sloveniji, zbirka zaradi začasnega skladiščenja v prevlažnem okolju močno poškodovana, tako da je večino moral zavreči. Kasneje se z zbiranjem znamk, predvsem zaradi pomanjkanja časa, ni več ukvarjal, je pa vedno rad pogledal novosti v svojih zbirkah in mi občasno prinesel tudi kakšne znamke.

Oče in sin

Oče je imel rad tudi naravo. Kot je odkril mag. Prašnički, se je družil s planinci že kot dijak. Žal mu delo na mnogih različnih področjih ni dovoljevalo, da bi v njej prepogosto užival, zato je izkoristil vsako priložnost za kako krajšo »turo«.

Posebej se spominjam najinih pohodov na Tojzlov vrh. V času, ko je bil član Izvršnega sveta Republike Slovenije je prihajal domov le ob sobotah in/ali nedeljah. In takrat sva se, če je le vreme dopuščalo, običajno ob ne-

Zasl. prof. dr. Vladimir Bračič

(Cirkulane, 27. 9. 1919—26. 5. 1996, Maribor)

Vladimir Bračič je leta 1975 postal prvi rektor Univerze v Mariboru. Njegova vloga pri nastanku in razvoju višjega in visokega šolstva v Mariboru je neprecenljiva. Poučeval je na različnih stopnjah izobraževanja. V akademskih krogih ga cenijo kot geografa, ki je bil poleg svojih številnih življenjskih nalog in funkcij ves čas predan raziskovanju in pedagoškemu delu. Temeljno področje Bračičeve raziskovalne dejavnosti je družbena geografija, posebno še problematika manj razvitih območij severovzhodne Slovenije. Za razvoj znanstvene misli in krepitev narodne zavesti v tem delu Slovenije je imel odločilen pomen Časopis za zgodovino in narodopisje, katerega delo je po več kot dvajsetih letih neizhajanja po drugi svetovni vojni ponovno obudil Vladimir Bračič in bil njegov glavni in odgovorni urednik (1985—92). Tenkočutno je vzpodbujal tudi ustanavljanje Kulturno umetniškega društva Študent Maribor, študentskega lista Katedra in drugih oblik kulturne dejavnosti študentov. Bil je sopotnik kulture in ljubitelj umetnosti ter podpornik organiziranih likovnih kolonij. Kot poznavalec odrske umetnosti je bil od leta 1970 dolgoletni član organov Borštnikovega srečanja v Mariboru.

Zasl. prof. dr. Vladimir Bračič je bil tudi član slovenske vlade, trikrat ljudski poslanec in nosilec številnih odlikovanj in družbenih priznanj, med njimi: Žagarjeve nagrade za pedagoško delo, zlate plakete Univerze v Ljubljani in Univerze v Mariboru, Reda ljudske armade z zlato zvezdo za posebne zasluge, srebrne plakete Philipove univerze v Marburgu ob Lahni, zlatega grba mesta Maribor, leta 1979 pa je bil deležen visokega madžarskega odlikovanja. Bil je redni in zaslužni profesor Univerze v Mariboru (1980), dvakrat dekan Pedagoške akademije in tri mandate predsednik Združenja visokošolskih zavodov Maribor.

S svojim ustvarjalnim in organizacijskim delom v šolstvu, kulturi, politiki, znanosti in v javnem življenju nasploh je dosegal visoke standarde in cilje, zaradi česar mu pripada vidno mesto med zaslužnimi Slovenci. Svojemu rodnemu kraju Cirkulanam in pedagoškemu poklicu je ostal vedno.

Dr. Vlasta Stavbar

deljah zjutraj odpravila na Tojzla. Res, da je bilo včasih, po posebej veselem sobotnem večeru, težko vstati v nedeljo že navsezgodaj, toda nikoli nisem zavrnil očetovega povabila na tako »turo«. Z avtom sva se odpeljala do starega mlina v Šobru in potem peš navkreber do gostišča na vrhu. Ti pohodi so bili sicer bolj sprehodi, vendar so imeli poleg rekreacije in uživanja v naravi zame še poseben pomen; bili so priložnost za pogovore med očetom in sinom, ki zaradi očetove velike zasedenosti z delom niso bili zelo pogosti. Kot najstarejši otrok sem imel ta privilegij, ki je pomenil hkrati tudi očetovo zaupanje. Takrat sem zaključeval najstniška leta, toda imel me je že za povsem

odraslega sogovornika. Jaz sem mu pripovedoval, kaj se dogaja doma, kaj in kako je z menoj, sestro in bratom, hkrati pa sem izvedel kaj o njegovem delu, o katerem dosti sicer ni govoril, ter za kakšno njegovo željo in idejo povezano z družino. Včasih sem mu bil tudi neke vrste zaupnik. Ko se je enkrat odločil, da enostavno potrebuje teden dni popolnega odklopa, sem za to, kam se je »skril«, vedel samo jaz. Mami sem povedal, da se je očka nekam umaknil, ker potrebuje nekaj miru in počitka, in je bila s tem zadovoljna. Niso pa bili zadovoljni drugi, ki so telefonirali po večkrat na dan in niso hoteli sprejeti dejstva, da jim pač ni na voljo, kot je običajno bil, da ne vemo, kje je oziroma, da jim

tega pač ne bomo povedali – nekateri so celo grozili, kaj vse se bo zgodilo, če ne izdam, kje ga lahko najdejo. Seveda tega kljub grožnjam nisem naredil. Po enem tednu se je vrnil z Borla. Tam je bil na gradu takrat še hotel, kjer je lahko med sprehodi, po njemu tako ljubih Halozah, v miru zaključil neko raziskavo in poln nove energije nadaljeval vse ostalo delo.

Zaporošci

V članku Duh zaporošcev na Univerzi izginja, objavljenem v UMNiverzumu 003-2017, je prof. dr. Ivanjko zapisal, da mu ni znano, zakaj konkretno se je skupina, ki je aktivno delala na ustanovitvi univerze v Mariboru, imenovala Zaporoski. Po očetovem pripovedovanju so si ime dali sami, nastalo pa je, ko so pisali pismo Sergeju Kraigherju. Takrat se je nekdo spomnil znamenite slike slikarja Ilije Rjepina Zaporoski Kozaki pišejo pismo turškemu sultanu in tako je prišlo do tega imena, čeprav vsebini pisem seveda ne moremo primerjati.

Priveditve ob 100. obletnici rojstva zasl. prof. dr. Vladimirja Bračiča

18. 9. 2019 ob 11.00 – Dan univerze, preimenovanje Velike dvorane v Dvorano Vladimirja Bračiča, postavitve doprsnega kipa in odprtje razstave na Univerzi v Mariboru

23. 9. 2019 ob 17.00 - Okrogla miza »Maribor kot univerzitetno mesto«, Univerzitetna knjižnica Maribor

27. 9. 2019. ob 17.00 - Odprtje spominske sobe Vladimirja Bračiča v Cirkulanah

27. 9. 2019 - Predstavitve osebne znamke

11. 10. 2019 – Odprtje razstave o Vladimirju Bračiču, avla Filozofske fakultete Univerze v Mariboru

11. 10. 2019 – Izid znanstvene monografije o Halozah, Filozofska fakulteta UM

11. 10. 2019 – Znanstveni simpozij o Halozah, Filozofska fakulteta Univerze v Mariboru

MEDNARODNA KONFERENCA V PORTOROŽU O RAZVOJU ORGANIZACIJSKIH ZNANOSTI

7 PROF. DR. POLONA ŠPRAJC

V Portorožu je potekala 38. mednarodna konferenca o razvoju organizacijskih znanosti: »Ekosistem organizacij v dobi digitalizacije«, ki ga je organizirala Fakulteta za organizacijske vede Univerze v Mariboru. Plenarna zasedanja, tematske sekcije, seminarji in delavnice s preko 300 udeleženci konference, so omogočili predstavitev in povezovanje aktualnih spoznanj ter trendov na različnih področjih organizacije, poslovne odličnosti, vodenja, kadrovskega managementa, inženiringa poslovnih sistemov, informatike, managementa v zdravstvu, managementa v športu in drugih.

Fakulteta za organizacijske vede je v sklopu programa konference poleg tematskih sekcij organizirala tudi študentsko mednarodno tekmovanje v študiji primera, izvedli so podpis pogodbe o sodelovanju z Zavodom Kongresnoturistični urad Republike Slovenije, dogodek »Meritve – temelj zagotavljanja kakovosti odličnih proizvodov in storitev«, ki so ga pripravili v soorganizaciji Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, Uradom RS za meroslovje ter dogodek »Zaposleni 4.0 – Kakšni so izzivi in dobre prakse v sodobnem kadrovskem okolju?«, v soorganizaciji skupaj z Mojedelo.com.

38. mednarodna konferenca o razvoju organizacijskih znanosti, ki jo vsako leto organizira Fakulteta za organizacijske vede Univerze v Mariboru, je v slovenskem prostoru mednarodni dogodek z najdaljšo tradicijo na Univerzi v Mariboru. Vsako leto se na konferenci srečajo udeleženci slovenskega in mednarodnega znanstveno raziskovalnega in strokovnega okolja.

Tema letošnje konference je bila ekosistem organizacij v dobi digitalizacije in se nanaša na položaj organizacij v današnjem času, ki je močno povezan z elementi digitalizacije ter obenem z dejstvom, da je pogosto edina pozitivna vizija organizacij povezovanje. Sledenje trendom je neizogibno ravnanje organizacij in družbe, če si želimo pozitivnega napredka ter rezultatov, ki bodo doprinesli k boljši in bolj gotovi prihodnosti. Čas, ki ga živimo je čas hitrega digitalnega napredka, pa tudi nemirov in kriznih situacij, ki dostikrat posežejo v normalen vsakdan posameznika, družbe in organizacij. S povezovanjem ljudi in organizacij, smo na konferenci izpostavili najbolj ključna vprašanja in usmerjali odgovore za napredek organizacijskih znanosti.

Po otvoritveni slovesnosti je sledilo plenarno zasedanje, na katerem so svoja vrhunska predavanja izvedli ga. Maša Čemazar in g. Miguel Montero iz Avstralije s prispevkom na temo Učinkovitih digitalnih sistemov za moderne organizacije 2020, prof. dr. Vujica Lazovič, veleposlanik Črne Gore v Republiki Slovenije s temo Štirih paradoksov digitalne ekonomije ter emeritus prof. dr. Vladislav Rajkovič z odlično temo V vrtincu digitalizacije.

Fakulteta za organizacijske vede Univerze v Mariboru in Zavod Kongresnoturistični urad Republike Slovenije sta po otvoritveni slovesnosti podpisala pogodbo o medsebojnem sodelovanju s ciljem spodbuditi promocijo Slovenije kot destinacije za mednarodna znanstveno strokovna in poslovna srečanja, povezovanje akademskega sektorja s ponu-

dniki kongresno turističnih storitev, večanja prepoznavnosti v mednarodnem znanstveno strokovnem okolju, povečanje sodelovanja med javnim, gospodarskim in akademskim sektorjem in spodbujanjem vseh aktualnih izzivov, ki jih bomo kot prvi udeležili z zavezo sodelovanja med strokovnim in akademskim okoljem.

V sklopu sredinega programa konference je potekalo tudi tradicionalno mednarodno tekmovalstvo v reševanju študije primera, na katerem se je pomerilo devet študentskih ekip, katere so sestavljali študenti iz Beograda, Va-

raždina in Kranja. Problem, ki ga je reševalo devet skupin študentov, je podala organizacija Valtex d. o. o. Letošnja tema je bila vezana na krožno gospodarstvo in na lepši in odgovornejši jutri za celotno družbo. Za najboljšo rešitev so bili nagrajeni študenti Fakultete za organizacijske vede Univerze v Mariboru so se uvrstili na drugo mesto.

Četrtek del programa konference je v izjemno obiskanem številu zaokrožil dogodek z naslovom Meritve - temelj zagotavljanja kakovosti odličnih proizvodov in storitev, ki

je potekal v soorganizaciji Ministrstva za gospodarski razvoj in tehnologijo, Urada RS za meroslovje in Univerze v Mariboru, Fakultete za organizacijske vede. Dogodek je bil namenjen vsem, ki delujejo na področju meritev, standardov in odličnosti ter vsem, ki kakovost proizvodov in storitev uvrščajo na prvo mesto za kupce in organizacije. Hkrati je bil namen dogodka predstaviti pomen meroslovja in merjenj v gospodarstvu za dvig kakovosti poslovanja ter konkurenčnosti, na drugi strani pa tudi opozoriti in odpreti težave s katerimi se gospodarstvo na tem področju srečuje. Z interaktivno okroglo mizo so sklenili dogodek in odprli vprašanja in odgovore na potrebe gospodarstva, v povezavi z izobraževalno/raziskovalnimi inštitucijami, zbornicami (GZS, OZS) ter Uradom RS za meroslovje.

Na zadnji dan konference je poleg aktualnih tematskih sekcij potekal tudi izjemno obiskan dogodek, ki ga je fakulteta organizirala skupaj z Mojedelo.com. Na dogodku, ki je bil namenjen vsem, ki vsakodnevno krojijo področje kadrovskega managementa, so se odpirala vprašanja in odgovori na upravljanje kadrov v javnem in zasebnem sektorju ter širše. Dogodek je otvoril g. Peter Pogačar, generalni direktor Direktorata za javni sektor, ki mu je sledil niz vsebinsko pomembnih predstavitev podjetij Mojedelo.com, Gorenje d. d., Lek d. d., Iskra Tel d. d. in Domel d. o. o. Sledila je okrogla miza, v kateri so aktivno sodelovali tudi udeleženci konference ter postavili kar nekaj izzivov za prihodnji kadrovskega dogodek v letu 2020. Postavljeni so bili tudi temelji za podeljevanje nagrad za najboljše kadrovske prakse v Republiki Sloveniji, ki bodo podeljene na 39. mednarodni znanstveni konferenci. Nominacije so odprte za delodajalce javnega in zasebnega sektorja s področij kadrovskega praks.

38. mednarodna konferenca o razvoju organizacijskih znanosti je v ospredje postavila posameznika, medsebojno povezovanje, razvoj informacijske tehnologije, digitalizacijo, razvoj inženiringa in procesov ter številna druga področja, ki z digitalizacijo stopajo v korak ter usmerjajo naša ravnanja in odločitve. Pozitivni koraki k odgovornemu ravnanju posameznika, družbe in organizacij so smernice nadaljevanja tradicionalne konference, ki se bo prihodnje leto odvila med 25. in 27. marcem 2020 v Portorožu.

Dan zemlje u Botaničnem vrtu

STROKOVNA KONFERENCA RAČUNALNIŠKA OBDELAVA SLIK IN NJENA UPORABA V SLOVENIJI 2019 (ROSUS 2019)

➤ IZR. PROF. DR. BOŽIDAR POTOČNIK

📷 FOTO: DR. MATJAŽ DIVJAK

Štirinajsta strokovna konferenca Računalniška obdelava slik in njena uporaba v Sloveniji 2019 (ROSUS 2019) je potekala marca na Fakulteti za elektrotehniko, računalništvo in informatiko (UM FERI) Univerze v Mariboru. Namen te konference je povezovati strokovnjake in raziskovalce s področij digitalne obdelave slik in računalniškega vida z uporabniki tega znanja, pri čemer uporabniki prihajajo iz raznovrstnih industrijskih okolij, biomedicine, športa, zabavištva in sorodnih področij.

Konferenca ROSUS 2019, ki jo vsako leto organizira Inštitut za računalništvo, se je udeležilo okrog 60 udeležencev iz akademskega in industrijskega okolja ter študentov. Po pozdravnem govoru red. prof. dr. Marjana Mernika, vodje Inštituta za računalništvo na UM FERI, se je zvrstilo 14 predavanj, organiziranih v dopoldansko sekcijo in v demonstracijsko obarvano popoldansko sekcijo. V dopoldanski sekciji smo v okviru vabljenega predavanja spremljali že skoraj filmsko zgodbo sodnega izvedenca, ki je demonstriral, kako s pomočjo računalniškega vida in sodobnih slikovnih tehnologij pomembno vpliva na razplet težkih sodnih primerov. Preostali prispevki v tej sekciji so potrdili, da avtomatska obdelava v industriji lahko zaradi svoje natančnosti in hitrosti prinaša velike ekonomske koristi, hkrati pa nakazali, da aplikacije računalniške obdelave slik nudijo nove priložnosti za uveljavitev na trgu visokih tehnologij. To smo videli na primeru več industrijskih aplikacij, in sicer aplikacije za detekcijo razpok v steklu, rešitve za poravnavo 3D modelov objektov na realne 3D oblake točk v industrijskem okolju, optičnem branju podatkov iz računa, aplikacije za umetno staranje obrazov, prepoznavanju

oseb na osnovi slike ušesa pa vse do sistema za avtomatsko prepoznavanje prstnih odtisov s pomočjo mobilnega telefona, učenja računalniške igrice z nevronske mreže ter razvoja sofisticirane medicinske slikovne podatkovne baze. Popoldanska sekcija z naslovom »Globoko učenje: Praktični nasveti strokovnjakov« je bila novost letošnje konference. Organizirali smo jo v sodelovanju s podjetjem Kolektor Vision. V tej sekciji smo spoznali tehnologije za globoko učenje ter dobili praktične napotke, kako uspešno zasnovati in implementirati sistem na osnovi globokih nevronske mreže

v industrijskem okolju. Na zadnje bi radi postavili še pomembno vlogo Javnega sklada Republike Slovenije za podjetništvo, ki je v okviru konference ROSUS 2019 predstavil zanimive finančne instrumente za spodbujanje prenosa tehnoloških rešitev v podjetniško sfero, ter medijska pokrovitelja reviji Računalniške novice in IRT3000, ki sta intenzivno promovirala konferenco ter pomen strojnega vida v slovenskem prostoru. Prihodnje leto bo 15. konferenca ROSUS potekala v četrtek 19. marca 2020, in že sedaj vas vabimo, da se nam pridružite.

NADARJENI DIJAKI SPOZNAVALI INTERNET STVARI

7 PIA PODBEVŠEK

V okviru projekta Razvojno središče talentov (RaST), ki ga sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Republika Slovenija, je na FERi potekala petdnevna delavnica »Internet stvari v domačem okolju, pametnih mestih in vesolju«.

Projekt je Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije novembra 2017 izbralo kot središče kohezijske regije Vzhodna Slovenija na razpisu »Spodbujanje prožnih oblik učenja in podpora kakovostni karierni orientaciji za nadarjene«. Skladno s tem so se delavnice udeležili izbrani nadarjeni dijaki iz kohezijske regije Vzhodna Slovenija; z II. gimnazije Maribor, s Srednje šole Slovenska Bistrica in Srednje tehniške in poklicne šole Trbovlje.

V času izvajanja delavnice so pridobili osnovna znanja s področja interneta stvari, uporabe senzorjev in aktuatorjev, različnih načinov brezžične komunikacije med napravami, računanja v oblaku in komunikacije z njim, pametnega doma in pametnih mest ter sestavljanja in daljinskega nadzora mobilne platforme.

Pod vodstvom mentorice asist. Lucije Brezočnik so delavnico izvedli doc. dr. Domen Verber, asist. Aleš Čep, Bojan Hadjar, Milan Rotovnik, doc. dr. Nenad Muškinja, doc. dr. Iztok Kramberger, doc. dr. Sašo Karakatič in Grega Vrbančič s treh inštitutov FERi – Inštituta za informatiko, Inštituta za avtomatiko in Inšti-

tuta za elektroniko in telekomunikacije.

»Prvotna ideja o združitvi znanja več inštitutov v enoviti delavnici za nadarjene dijake v sklopu projekta RaST se je izkazala za izjemno uspešno. Na FERi je že stalnica, da mnogi inštituti izvajajo razne delavnice za

osnovnošolce, dijake in/ali študente, vendar smo s to delavnico želeli nasloviti zgolj nadarjene dijake vzhodne kohezijske regije. Cilj delavnice je bil približati njeno vsebino ne samo dijakom srednjih tehniških in poklicnih šol, temveč tudi srednješolcem splošnih gimnazij. Znano je, da slednji tehniška znanja informatike, računalništva, avtomatike, elektronike, telekomunikacij in sorodnih področij pridobijo le, če njihova gimnazija razpiše kakšne obvezne izbirne vsebine iz teh tem. Pomanjkanje takšnih tem na gimnazijah pa lahko dijake privede do bojazni, da pri študiju na tehniških fakultetah brez ustreznega predznanja ne

bodo uspešni. Zato je bil eden izmed osnovnih ciljev izvedene delavnice IoT predvsem razbiti stereotip, da je študij na tehniških fakultetah namenjen zgolj dijakom, ki so zaključili srednje tehniške in strokovne šole. Ker so se delavnice udeležili tudi nadarjeni dijaki splošnih gimnazij (II. gimnazija Maribor in Srednja šola Slovenska Bistrica), nam je to še posebej v veselje. Iskrena hvala gre vsem sodelujočim, profesorjem, asistentom in tehničnemu osebju, s katerimi smo uspešno izvedli delavnico in zanjo s strani dijakov dobili zelo dobre odzive,« je ob zaključku povedala Lucija Brezočnik.

IZOBRAŽEVANJE O LOKALNIH IN TRAJNOSTNIH PREHRANSKIH SISTEMIH TUDI NA FILOZOFSKI FAKULTETI UNIVERZE V MARIBORU

➤ PROF. DDR. ANA VOVK KORŽE

➤ DANIJEL DAVIDOVIČ

➤ JANJA LUŽNIK

Mednarodni center za ekoremediacije je partner v Erasmus+ projektu z naslovom Poučevanje o lokalnih in trajnostnih prehranskih sistemih (*Teaching the Local and Sustainable Food Systems – EducLocalFood*). Projekt smo začeli izvajati jeseni leta 2018 in traja do 2021, njegov glavni cilj pa je, razviti orodje (pripomočke, postopke, pristope, vsebine, module, gradiva) za učinkovito poučevanje o lokalnih in trajnostnih prehranskih sistemih (LTPS). S tem nazivom označujemo dolgoročno, odgovorno in pravično zasnovane pristope, ki so že razviti po svetu, njihov glavni cilj pa je povezovanje ljudi, skrb za rodovitno zemljo, za zdravo pridelavo hrane in varno predelavo živil ter dostop do zdrave hrane čim širšim skupinam ljudi.

Gre torej za precej holistični pristop in ga ni mogoče primerjati z dosedanjimi parcialnimi pristopi, ki se nanašajo predvsem na ekološko pridelavo, prodajo na lokalnih tržnicah in izobraževanja, saj delni pristopi ne omogočajo sledljivosti pridelave in predelave v celotni verigi. Izobraževanja, ki so temelj za samooskrbno družbo so bila pogosto teoretična in brez praktičnih izkušenj, kar mnogim ni omogočalo dejanskega prehoda v samooskrbni način življenja. Predvsem poklicne šole, ki so usmerjene v izobraževanje o pridelavi, predelavi, trženju in promocijo izdelkov potrebujejo v 21. stoletju nove pristope, ki so skladni na eni strani s trajnostnimi smernicami, digitalnimi pristopi in na drugi strani z zahtevami po varovanju naravnih virov in njihovi ponovni rabi ob hkratnem varovanju biodiverzitete in pridelavi dovolj hrane za hitro naraščajoče prebivalstvo na svetu. To je velik izziv

tudi zato, ker se mnoge države že soočajo s posledicami podnebnih sprememb in imajo omejene pogoje pridelave. Žal pa je vse več območij, kjer zaradi vojnih razmer, ni možno zagotavljati hrane.

Projekt EducLocalFOOD kot pot do novih znanj

Mednarodni projekt, ki je financiran v sklopu programa Erasmus+, poteka v sodelovanju Mednarodnega centra za ekoremediacije FF UM s partnerskimi ustanovami iz Francije (CEZ – Bergerie nationale), Avstrije (Univerza za naravne vire in življenjske znanosti BOKU), Italije (Evropski pokrajinski observatorij Latinski lok) in Portugalske (Univerza v Lizboni). Poleg ustanov iz omenjenih držav v projektu sodelujejo tudi pridružene šole z izkušenimi učitelji na področju prehranskih sistemov kot sta Biotehniška šola Maribor ter Srednja

Slika 1. Podatke o stanju na področju izobraževanja o LTPS smo zbirali na FF v okviru delavnice z intervjuji in fokusnimi skupinami.

in višja strokovna šola za prehrano in živilstvo IC Piramida Maribor iz Slovenije (drugi partnerji so vključili svoje šole).

Končni rezultat projekta bo inovativno učno orodje, ki bo razvito na podlagi ugotovitev iz poročil ter resničnih potreb in pričakovanj učiteljev in učencev, ki so prepoznane s foku-snimi skupinami in aktivno udeležbo učiteljev. Orodje bo prispevalo k razumevanju pomena in koristi poznavanja LTPS za okolje in družbo, dijaki pa bodo lažje prepoznali priložnosti za svoje delo po končanem izobraževanju ter tudi po vzpostavljanje zelenih delovnih mest.

Slika 2: Učitelji in predstavniki ustanov iz partnerskih držav pri spoznavanju tehtnice kot orodja za poučevanje uravnoteženega vnosa hranil in iznosa pridelkov iz agroekosistema.

Nova znanja na področju trajnostnih in lokalnih prehranskih sistemov

Zaradi zavedanja pomena zdrave hrane in omejenosti naravnih virov, nam LTPS prinašajo nova znanja na področjih pridelave hrane. S pristopi biodinamike in permakulture ter ekoremediacij in po principu agroekologije, kjer se delo opravlja tudi ročno, se zmanjša poraba energentov in manjše je onesnaževanje prsti. S krepitvijo lokalnih pridelovalcev in prodaje na domu ali tržnicah so krajše prometne poti, zato hrana ostane bolj kvalitetna in posledično je manjša poraba energentov.

Znanja LTPS so pomembna za Slovenijo tudi zato, ker imamo nizko stopnjo prehranske samooskrbe predvsem na področju sadja in zelenjave. Manjša samozadostnost poveča odvisnost od drugih držav in dovzetnost za negativne učinke gospodarskih sprememb ter odliv denarja in delovnih mest. Poleg tega v Sloveniji zaradi razgibanega površja ter več kot polovice kraškega površja niti ni možno imeti velike kmetije (omejitev so tudi Natura 2000, Slovenija ima več kot 36 % takih površin, ter podtalna voda v ravninskih območjih, kjer je potrebno varstveno kmetovanje, ki ne dovoljuje konvencionalnih pristopov).

Nova znanja so torej potrebna tako na področju pridelave zdrave hrane, za kar se zanima tudi vse več ljudi, zlasti mladih, ki v tem vidijo tudi svojo prihodnost. Bistveno je

spoznanje, da se krepi zavedanje, da merilo za rast uspešnosti družbe ni le dobiček, ampak da so veliko bolj pomembni blagostanje, mir in osebni razvoj. Zato so nova znanja izrazito interdisciplinarna in povezujejo naravoslovje, družboslovje, humanistiko in digitalne pristope.

Posebni izziv v projektu je razviti takšna učna orodja, torej takšne pristope, pripomočke in metode, ki bodo omogočali mladim že tekom študija razvoj celovitih znanj na področju trajnosti in lokalnih prehranskih sistemov. Velik izziv je zato, ker mlade danes v srednjih šolah tovrstne vsebine ne zanimajo dovolj, razloge lahko iščemo na različnih ravneh, vsekakor pa nam je to velika motivacija, da v projektu razvijemo take pristope, ki bodo aktivirali mlade, da bodo v prihodnosti nosilci in kreatorji novih znanj.

V sklopu tega projekta smo prepoznali pomen celovitih pristopov v izobraževanju in kot izhodišče za razvoj inovativnega orodja za poučevanje analizirali dosedanje izkušnje in poglede ter potrebe učiteljev. Le ti poudarjajo, da je potrebno več povezovalnega razmišljanja in nujnost medpredmetnega pristopa. Pri tem imajo osrednjo vlogo dijaki, ki sami pridobivajo izkušnje, učitelj pa je kot mentor v tolmačenju teoretskih osnov predmeta.

Vloga Mednarodnega centra za ekoremediacije v projektu LTPS

Mednarodni center za ekoremediacije je prepoznal po inovativnih pristopih v izobraževanju ter po praktičnih programih, ki jih izvajamo na številnih destinacijah po Sloveniji. Prav izkušnje iz prakse nam omogočajo, da bomo v projektu LTPS učinkovito pomagali pri razvoju učnih orodij in strategij, kjer bodo mladi resnično pridobivali uporabno znanje za življenje in svoj poklic. Tudi dijaki si želijo povezav med teorijo in prakso, zato želimo prav v tem projektu doseči povezavo izobraževanja v naravi z digitalnimi tehnologijami, ki so danes nujen sestavni del pridobivanja znanja. Doprinos Mednarodnega centra za ekoremediacije bo tudi v razvoju učnih vsebin in programov, ki bodo mladim približali vrednote sobivanja z naravo, upoštevanja omejitve naravnih virov ter pomen samooskrbe, ob hkratnem zavedanju priložnosti, ki jih ima vsaka država, da koristno in odgovorno poveže svoje potenciale s potrebami. Prav mladi nujno potrebujejo praktične izkušnje na vseh področjih, zato je projekt LTPS velika priložnost tudi za Univerzo v Mariboru, da poveže študijske programe, študente in profesorje in sodelavce na poti doseganja trajnostne in družbeno odgovorne univerze.

SREBRNA EKONOMIJA

Letom prijazna univerza

➤ VANJA BOROVIČ

Prebivalstvo Evrope se stara in v Sloveniji ti procesi potekajo še posebno hitro. Zaradi nizke rodnosti že zmanjkuje delovne sile. Zato Evropska unija s programi spodbuja zaposlovanje generacije 55+. Pojavil se je nov pojem »srebrna ekonomija«, ki pomeni pravo, vključevanje starejših v delo. Tovrstni procesi se odvijajo tudi po evropskih univerzah. Zato smo na pobudo zaslužnih profesorjev UM organizirali mednarodno delavnico o srebrni ekonomiji, ki je pokazala, da so se na tem področju na evropskih univerzah, mestih in podjetjih že zgodili veliki premiki.

Christine O'Kelly koordinatorica letom prijazne univerze iz Dublin City University z Irske je predstavila kako so se tega lotili tam. Pobuda za vključevanje starejših v delo je nastala na Dublin City University že v letu 2011. Nato se je postopoma razvijala in v letošnjem aprilu se je v združenje univerz »Global Advisory Bord« vključilo 49 univerz.

Dublin City University je mlada univerza, ki se uvršča med 50 najvišje uvrščenih mladih univerz na svetu. Njene značilnosti so dinamičnost, raziskovanje in globalno delovanje. Spodbujajo raziskovanje in tehnologije, raziskovalne programe in akademske ugodnosti za dobro pedagoško delo. Zaradi demografskih, ekonomskih, tehnoloških, socialnih in političnih razlogov podpirajo letom prijazno

univerzo. Raziskave na tem področju, ki jih spodbujajo tudi programi EU, potekajo predvsem na področjih inovativnosti, prehrane, zdravja, pomoči pri življenju, prilagojenih pogojih za bivanje in turizmu. Staranje jemljejo kot priložnost in ne kot breme. Razvijajo platforme za nove poslovne priložnosti, za nove strokovnjake in hitrejše zaposlovanje.

Starejši imajo na Dublin City University veliko možnosti. Ponujajo akademske programe zanje, fitnes program, izobraževanje na področju demence, DCU Ryan Academy, ki ponuja izobraževalne programe in program mentorstva. Lahko rečemo, da je ta univerza vodilna na tem področju v Evropi, saj so izkoristili programe EU za razvijanje novih programov za starejše in za izobraževanje in usposabljanje

zaposlenih na univerzi.

Starejši upokojeni predavatelji so organizirani tudi na nekaterih naših univerzah. Tako na primer delujejo na Pravni fakulteti Univerze v Ljubljani. Na Univerzi v Mariboru pa se na srečanjih zaslužni profesorji dogovarjajo za organizacijsko obliko, ki bi zagotovila njim in tudi vsem ostalim upokojenim profesorjem redna srečanja in organizirano delovanje na univerzi. Seveda jih ne zanima redno akademsko delo, pač pa vključevanja v raziskovalno in pedagoško delo na tistih področjih, ki jih zanimajo, predvsem pa na področju programov za vključevanje in boljše življenje starejših v življenje.

Pravzaprav se še ne zavedamo koliko premikov se je v Evropi na področju življenja starejših že zgodilo. Tako so v Milanu v Italiji del mesta namenili za razvoj bolj prijaznega življenja tudi za starejše, kar vključuje vrsto prilagoditev od stanovanjskega bivanja, pomoči starejšim, zelenih oaz in podobno. Prav tako pripravlja avtomobilska industrija vrsto prilagoditev vozil prav za starejše od avtonomne vožnje do posebej prilagojenih sedežev. Vsi ti premiki bodo v prihodnje zagotovili, da se bodo lahko starejši bolj vključevali v življenje in delo ter tako živeli bolj aktivno in zadovoljno življenje.

Tako počasi srebrna ekonomija prodira tudi v slovensko življenje. Pred kratkim so predstavili prvi vodič aktivnosti za starejše, kjer lahko tako starejši kot njihovi otroci najdejo možnosti za reševanje problemov, ki se pojavljajo v starejši dobi. V Škofji Loki je potekal tudi mednarodni posvet e-Regije, »Zagotavljanje e-storitev za starejše« na katerem je mednarodna zasedba predavateljev predstavila

primere dobrih praks s področij aktivnega staranja, povezovanja, zagotavljanja e-storitev za starejše, vlogo izobraževalnih institucij, zagotavljanja zdravstvene oskrbe in storitev ter možnosti in priložnosti za sodelovanje s študenti in drugimi organizacijami.

Zaslužni profesor dr. Jože Gričar

Pregledali smo trenutno stanje na področju raziskovanja in raziskovalcev na Univerzi v Mariboru. Povezali smo prorektorje univerz sosednjih držav, ki so zainteresirani za to področje. Povabili smo izvršne direktorje podjetij, vodje nevladnih organizacij in župane občin v naši regiji, ki jih to področje zanima. Predlagali smo, da bi se zainteresirani ponovno srečali ob koncu leta 2019, ko bodo imeli sodelujoči čas.

Prof. dr. Zoran Ren, prorektor za znanstveno- raziskovalno dejavnost UM

Za univerzo je pomembno da zagotovi pogoje za tesno sodelovanje med generacijami in zagotovi učinkovit prenos dobrih izkušenj in praks. Ne le za trenutno zaposlene, tudi za upokojene, ki lahko še vedno prispevajo k razvoju univerze na vseh nivojih dela. Univerza v Mariboru je odločena, da zagotovi takšne pogoje ne le v strateških dokumentih, pač pa tudi v vsakdanjem življenju s posebno pozornostjo na detajle, ki so pomembni.

Prof. dr. Janja Hojnik, prorektorica za kakovost, kadre in pravne zadeve UM

Izpostavila bi rada, da je zaslužni profesor dr. Jože Gričar k nam pripeljal vrhunske mednarodne strokovnjake, ki so aktivni na področju starosti prijaznega akademskega okolja in so udeleženi v evropske strategije odzivanja na trend starajoče se evropske družbe. Univerza v Mariboru je zavezana načelom starosti prijazne univerze. V kadrovske strategijo se bomo trudili vključiti vsa mednarodno priznana načela s tega področja.

Gre za skrb za posebne življenjske situacije različnih kategorij naših zaposlenih, od mladih, do starejših in tistih, ki so odgovorni za skrb za starejše. Na pomembnost tega, da se ne ukvarjamo samo z vprašanjem, kaj lahko naredimo za tiste zaposlene, ki imajo doma majhne otroke, ampak tudi za s staranjem povezanimi vidiki, so nas opozorili tudi evalvatorji Evropske komisije v okviru evalvacije HR excellence in research. Zaradi varčevanja v času gospodarske krize imamo starostno neenakomerno razporejeno kadrovske strukturo in posebne izzive v tem smislu. Zame kot prorektorico za kadre je predvsem pomemben vidik izzivov staranja na našo kadrovske strukturo. Obenem je staranje kot evropski megatrend velik politični izziv za našo družbo, ki v času evropskih volitev ne dobi ustrezne prioritete obravnave, zato sem ministrico za delo in zunanje ministra pozvala, da starajočo družbo uvrstita med politične prioritete slovenskega predsedovanja EU leta 2021. Končno je starajoče prebivalstvo lahko izziv za naše raziskovalno delo, v vseh raziskovalnih disciplinah, in uspešen prenos znanja z univerze na stroko in različne deležnike na tem področju, od zdravstva do gospodarstva. Prepoznava potencialov tega področja je prepuščena celotni akademski skupnosti.

GLAZERJEVA KNJIŽNICA V UNIVERZITETNI KNJIŽNICI MARIBOR

➤ GABRIELA KOLBIČ

V prostorih Univerzitetne knjižnice Maribor je februarja potekalo odprtje Glazerjeve knjižnice hkrati z že tretjo zaporedno razstavo iz cikla Včasih zasebno, tokrat posvečeno rokopisom Janka Glazerja, hranjenim v Rokopisni zbirki UKM. Jedro dogodka, odprtje Glazerjeve knjižnice, je kot sklepno dejanje pomenilo zaključek dolgoletnih prizadevanj vodstva univerzitetne knjižnice za prenos zapuščine osebne knjižnice Janka Glazerja iz njegove domače delovne sobe v Rušah v knjižnične prostore, z namenom ohranjanja kulturne dediščine dostopne uporabnikom knjižnice in široki javnosti. Prenos osebne knjižnice kot celote, vključno s knjižnim in rokopisnim gradivom ter opremo, je bil skrbno načrtovan in izveden celostni projekt UKM v preteklem letu, ki je svoj zaključek dočakal ob koledarskem stičišču datuma smrti Janka Glazerja 2. februarja 1975 in Slovenskim kulturnim praznikom 8. februarjem.

Z novo prostorsko pridobitvijo in ureditvijo Glazerjeve knjižnice je od leta 2019 UKM bogatejša za knjižno zbirko, dokumentarno in rokopisno zapuščino njenega dolgoletnega ravnatelja in mariborskega kulturnika in pesnika. Ponovna postavitev osebne knjižnice Janka Glazerja v posebnem prostoru v UKM skoraj v celoti sledi matični postavitvi knjižnice v njenem prvotnem okolju, seveda z manjšimi prilagoditvami. Glazerjeva knjižnica je tako ponovno zaživela, tokrat kot javni prostor za manjše dogodke ali knjižne predstavitve, hkrati pa je odslej na voljo kot novi prostor, namenjen poglobljenemu študiju posameznikov ali manjših skupin.

Janko Glazer je bil knjigam zapisan vse življenje. Ob svojem profesionalnem knjižničarskem delu jih je zbiral, urejal in varoval tudi v svoji bogati osebni knjižnici, ki jo je pesnikova družina leta 2018 poklonila UKM. Nedvomno je bil Glazer po srcu najprej pesnik, hkrati pa je bila knjižnica profesionalno in zasebno prostor njegovega življenja in razmišljanj. Svoj nezbrisen pečat je zapustil kot knjižničar in knjižnični ravnatelj. Na svoji poklicni poti je kot

dolgoletni ravnatelj takrat še Študijske knjižnice zaslužen tudi za vizijo njenega razvoja po vzoru drugih takrat sodobnih knjižnic. Po upokojitvi leta 1959 je večer svojega življenja preživeljal s svojo ženo in hčerko Alenko, profesorico, literarno zgodovinarico in pesnico, v hiši zraven svojega rojstnega doma v Rušah, v svoji lastni osebni knjižnici. Svojo bogato knjižno zbirko je skozi leta preobrazil iz delovne sobe v pravo sistematično izgrajeno knjižnico. Knjižne police je dal izdelati po meri, skladno s prostorom. Na policah so bile knjige razporejene po vsebinski sistemiki, pohištvo pa je sledilo zahtevam knjižnih formatov. V skrbi za kulturno dediščino sta se hči in vnuk Janka Glazerja – prof. Alenka Glazer in prof. dr. Damjan Zazula – v letu 2018 odločila pokloniti knjižnico s pohištvom, umetniškimi deli, rokopisi in dokumentarnim gradivom UKM, kjer smo knjižnico prevzeli in jo primerno uredili. Danes zajema rekonstruirane vsebinske sklope, z izvorno opremo, ki nudijo bogat vpogled v predvsem domačo literarno produkcijo snovalčevega časa. Del gradiva sega tudi izven obdobja življenja Janka Glazerja, saj je bilo pri-

dobljeno po Glazerjevi smrti. Knjižnica danes v svojem obsegu izrisuje pogled na domačo in prevodno literaturo, s poudarkom na liriki. Izjemno obsežen je namreč delež slovenskih pesniških zbirk, ob njih pa ne gre prezreti tudi bogatega števila tekočih letnikov slovenske periodike: Ljubljanski zvon, Novi svet, Nova obzorja, Modra ptica, Sodobnost itd. Zastopana so zbrana dela slovenskih literatov, bogat ustvarjalni opus osebnega in družinskega prijatelja Pavleta Zidarja, opus izdaj Ivana Cankarja in drugih velikanov slovenske literature. Po deležu liriki sledijo izbrani naslovi domače književnosti. Na policah najdemo monografije o umetnosti, prevode tujih romanov, razprave, bibliografije posameznikov, izdaje z domoznanskimi vsebinami. Kaj vse bo odstrlo rokopisno gradivo, korespondenca in razmišljanja iz rokopisnega dela Glazerjeve knjižnice, bo skrbnikom in raziskovalcem pokazal čas. Hkrati z odprtjem prostora za uporabnike, stroko in širšo javnost je Glazerjeva knjižnica ponovno zaživela tudi na Portalu Kamra in v publikaciji Včasih zasebno.

UNIVERZA V MARIBORU V MEDIJIH

7 VANJA BOROVIČ

Vse nas zanima kje končajo naše objave o dogodkih in raziskavah. Zato so nam v pomoč analize, ki nam jih letno pripravi podjetje Kliping d.o.o., ki za nas dnevno spremlja naše objave v medijih. Četudi gre za preproste analize, pa nam marsikaj tudi povedo. Kot na primer, da so v medijih najbolj odmevni dogodki in izsledki raziskav.

Za lažje odločanje so neprecenljive občasne analize pojavnosti univerze v medijih. Povzeli bomo nekaj ugotovitev Analize pojavljanja v medijih iz leta 2017, ki jo je pripravilo podjetje Kliping. V obdobju od 1. 1. 2017 do 31. 12. 2017 je bilo objavljenih 9228 objav, od teh jih je bilo 50 odstotkov v spletnih medijih, nato so sledili z 31 odstotki objav tiskani mediji, sledila sta radio in televizija z 19 odstotki objav. Največkrat je bila med fakultetami v tem letu omenjena Filozofska fakulteta z 751 objavami in takratni rektor prof. dr. Igor Tičar, ki je bil omenjen kar v 839 objavah, kar je 10 odstotkov od vseh.

TOP 20 medijev po številu objav

Večer	918
Sta.si	597
Radio Maribor	355
Vecer.com2	274
Radio City	260
Dostop.si	217
TV Slovenija	205
Radio Slovenija 1	202
Publishwall.si	177
Delo	175
Dnevnik	153
Mariborinfo.com	138
Times.si	125
TV Maribor	120
Delo.si	115
Maribor24.si	114
Dnevnik.si	112
Rtvslo.si	105
Pravna praksa	100

Vir: Analiza podjetja Kliping

V letu 2017 so bili najodmevnejši dogodki, ki so bili omenjeni v 2.968 objavah. Pod temo so združeni vsebinsko različni dogodki, o katerih so pisali mediji. Največ so bili omenjeni dogodki Univerzitetne knjižnice Maribor (483 objav) in Filozofske fakultete (328 objav). Dogodki UKM izstopajo, ker ob svojih, gostijo tudi druge dogodke. Podobna dejavnost je tudi na Filozofski fakulteti, kjer imajo precejšnje število javnih predavanj in gostovanj. Na tretjem mestu pa so bili v medijih odmevni projekti in raziskave.

Najpogostejše teme

	Število objav
dogodek	2.968
projekt	429
tekmovanja	369
vpis in začetek št. leta	344
raziskava	310
gospodarsko ekonomske teme	247
upokožitev/podaljšanje mandata	234
nagrade	225
trg dela	138
tožba	133
dolg UM do zaposlenih	123
študijske izmenjave	119
lestvice najboljših	117
izplačila in nagrade	116

Vir: Analiza podjetja Kliping

Med objavami prednjači kot smo omenili Filozofska fakulteta. Naklonjen ton je bil v objavah predvsem v zvezi s Fakulteto za naravoslovje in matematiko in nenaklonjen pri omembah Fakultete za turizem. Fakulteta za organizacijske vede je z 287 objavami v sredini.

Analiza pojavnosti

	Število objav
FF UM	751
PF UM	710
FERI UM	681
UKM UM	640
MF UM	578
PeF UM	523

FVV UM	428
FKBV UM	386
EPF UM	373
FT UM	362
FS UM	327
FOV UM	287
FG UM	274
ŠD UM	230
FNM UM	166
FE UM	157
FZV UM	144
FKKT UM	132
FL UM	119
UŠC LŠ UM	74

Vir: Analiza podjetja Kliping

Največje število naklonjenih objav (126 objav oz. 19 %) pa smo leta 2017 zasledili v sklopu omemb Fakultete za elektrotehniko, računalništvo in informatiko, s 108 objavami in enakim deležem objav ji je sledila Medicinska fakulteta. Naklonjene novice o slednji so se med drugim nanašale na donacijo in na predvideno vpeljavo študija stomatologije.

V letu 2017 je po številu naklonjenih objav (126 objav oz. 19 %) najbolj izstopala Fakulteta za elektrotehniko, računalništvo in informatiko. Predvsem z dosežki raziskovalcev.

Od novinarjev in medijev pričakujemo in nemalokrat tudi zahtevamo, da objavljajo za nas. Obseg objav za celotno univerzo je zelo velik in če bi to spremenili v marketinška besedila bi v letu 2014 morali za naše objave kot marketinška besedila plačati kar 67 mio EUR. Znesek je spoštovanja vreden, zato bi morali biti do novinarjev malo bolj prizanesljivi.

Število objav, površina* in ocenjena oglaševalska vrednost publicitete po medijih

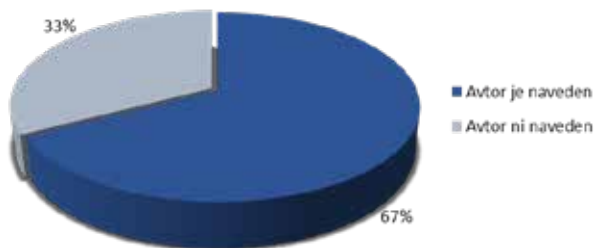

MEDIJ	Število objav	*Površina v cm ² / trajanje v min	Cena v €
Večer	5.109	1.404.438	9.409.732
Delo	1.348	483.718	8.852.031
TV Slovenija 1	518	3.221	8.268.426
Dnevnik	930	414.118	5.921.886
POP TV	125	495	2.967.180
Radio Slovenija 1	549	2.793	1.927.238
TV Slovenija 2	82	720	1.849.371
V soboto – priloga Večera	198	380.097	1.827.504
Finance	553	222.616	1.647.356
Dnevnikov objektiv	74	100.806	1.643.145
Reporter	132	245.418	1.521.592
Slovenske novice	179	56.981	854.709
www.siol.net	481	308.197	818.566
Kvadrati	127	168.582	792.336
Žurnal 24	463	65.652	768.130
Demokracija	132	158.656	745.681
Delo – Sobotna priloga	72	54.943	738.719
www.vecer.si	414	389.879	622.886
www.rtv slo.si	351	240.159	542.480
www.dnevnik.si	611	302.254	525.855
Mladina	107	94.582	501.284
Nedeljski dnevnik	66	55.239	475.053
A Kanal	57	127	457.776
Radio Maribor MM1	1.198	2.792	395.117
Ostali mediji	14.931	-	13.571.600
Skupaj	28.807	10.512.226 cm ² in 15.670 min	67.645.654 €

*Pri določanju površine medijskega prostora smo upoštevali bruto površino in trajanje objav.

Vir: Analiza podjetja 'Pressclipping' d.o.o.

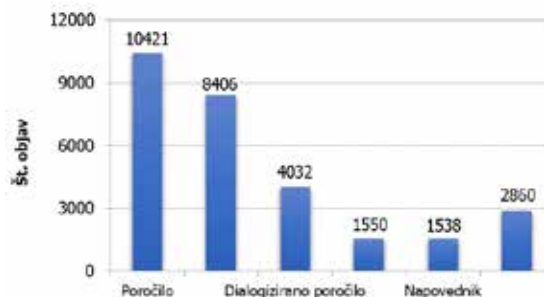
Tabela 5: Delež avtoriziranih objav

Vir: Analiza podjetja 'Pressclipping' d.o.o.

Zelo zanimiv je tudi podatek, da je zelo velik delež objav brez navedenega avtorja. Tudi ta trend se povečuje. Vse več je piscev besedil, ki niso novinarji, ki pripravljajo spletne kratke objave, ki niso podpisane. Seveda je vprašljivost takšnih tekstov velika. Velikokrat se tudi izkaže, da so le prepisana sporočila za medije ali njihovi izseki.

Tabela 6: Žanrska raznolikost publicitete

Vir: Analiza podjetja 'Pressclipping' d.o.o.

Prav tako je zelo zanimiv podatek v kakšni obliki se pojavljajo naši prispevki v medijih in kako moramo medijem pripravljati prispevke, da so sprejeti in objavljeni. To seveda ni pravilo, vedno lahko pripravimo tudi še kaj bolj zahtevnega.

Po podatkih z analize je večina objav le poročilo. To pomeni, da gre za poročila z dogajanja na terenu, za povzetke naših sporočil za medije in podobno. Seveda pa tudi v poročilih nastopamo s svojimi izjavami in pri tem gre v večini primerov za dialogizirano poročilo. Pri tej obliki gre za najmanj izkrivljanj in napačno uporabljenih podatkov.

Čeprav le osnovna analiza, pa je za nas, ki delamo na področju odnosov z javnostmi vsak podatek zelo pomemben, ker lahko vidimo, kaj še lahko storimo, kje je še dovolj prostora za nove ideje in nove pristope. Glavne ugotovitve tokrat predstavljene analize pa so, da so dogodki in raziskave najbolj zanimiva področja za medije, kar pomeni, da moramo spodbujati objave prav na tem področju. Med zvrstmi novinarskega pisanja pa še vedno prevladuje poročilo. Veliko objav je le povzetih iz naših sporočil za medije, zato moramo biti skrbni pri pripravi sporočil za medije in dati dovolj podatkov na voljo za zanimivo objavo.

REKTORJEV DAN

7 ALENKA RIBIČ

Na slovesnosti ob Rektorjevem dnevu je rektor prof. dr. Zdravko Kačič podelil nagrade in priznanja tistim, ki so s svojim delom, izrednimi uspehi, dosežki in zaslugami pomembno prispevali k uveljavitvi in razvoju Univerze v Mariboru. Na slovesnosti je bilo podeljenih 93 nagrad in priznanj Univerze v Mariboru, med njimi tudi naziv častni doktor, za izjemne in vrhunske dosežke, zasluge za razvoj in delovanje Univerze v Mariboru ter večanje njenega ugleda, ki ga je prejel prof. dr. Heikki Ruskoaho (Faculty of Pharmacy University of Helsinki) na predlog Medicinske fakultete in naziv zaslužni profesor, ki ga Univerza v Mariboru podeljuje svojim visokošolskim učiteljem za izredne uspehe, zasluge in dosežke, ki je bil podeljen red. prof. dr. Dušanu Radonjiču.

Na slovesnosti so poleg naziva častni doktor in zaslužni profesor Univerze v Mariboru, podelili tudi nagrade in priznanja Univerze v Mariboru za znanstvenoraziskovalno, umetniško in izobraževalno delo, nagrade Univerze v Mariboru za strokovno delo, svečane listine Univerze v Mariboru, Rektorjeve nagrade, Perlachove nagrade in priznanja ter nagrade Leona Štuklja za najvidnejše športne uspehe študentov UM, listino za izjemen prispevek k razvoju obštudijskih dejavnosti na UM, listino za pomembne kulturne dosežke študentov UM in listino za Naj prostovoljec študent UM. Univerza v Mariboru je s svojimi 19 članicami (17 fakultet, Univerzitetna knjižnica in študentski domovi) druga največja univerza v Sloveniji. Njena usmeritev je v pridobivanju najboljših študentov in ustvarjanju razvojnega okolja, kjer je doma odličnost v vseh pogledih. Po mednarodnih lestvicah se v zadnjih letih uvršča med 3 odstotke najboljših univerz na svetu. Nedavno nazaj se je Univerza v Ma-

riboru na lestvici »Emerging Economies University Rankings 2019« uvrstila med 200 najboljših univerz, ki prihajajo iz 43 hitro razvijajočih se držav Evrope, Azije, Afrike in Južne Amerike ter tako zasedla drugo mesto med slovenskimi univerzami. Univerza v Mariboru se je v letu 2018 prav tako uvrstila med prvih sto kandidatov za uvrstitev na Šanghajsko lestvico (ARWU), ki je najbolj uveljavljena in vplivna mednarodna lestvica razvrščanja univerz.

Častni doktor UM prof. dr. Heikki Ruskoaho je leta 1978 zaključil študij medicine v Oulu na Finskem, doktorat je zagovarjal leta 1983 in od leta 1989 je redni profesor farmakologije na Univerzi v Oulu. Je vodilni strokovnjak na področju molekularne farmakologije ter profesor farmakologije in razvoja zdravil na Fakulteti za farmacijo Univerze v Helsinkih. Je predsednik Nacionalnega sveta za etiko v medicinskem raziskovanju Helsinkih in predsednik Finske akademije (2016–2018). Bil je dekan Medicinske fakultete v Oulu (2001–2005) in rektor ter prorektor za raziskovalno dejavnost Univerze v Oulu (2006–2009). Prof. Ruskoaho je nosilec številnih mednarodnih projektov in urednik uglednih strokovnih revij, med njimi Acta Universitatis Ouluensis, European Journal of Pharmacology, Annals of Medicine itd. Je član finskega sveta Fullbrigtovih štipendistov, od ustanovitve znanstvene revije Acta Medico-Biotechnica pa tudi član uredniškega odbora.

Kot dekan Medicinske fakultete Univerze v Oulu (2001–2005) in rektor ter nato prorektor za raziskovalno dejavnost Univerze v Oulu (2006–2009) je pomembno pripomogel k oblikovanju evropsko primerljivega in sodobnega študijskega programa Splošna medicina

na Medicinski fakulteti Univerze v Mariboru, na kateri je cenjen in zaželen gostujoči profesor. Zadnja leta posveča raziskovalno skrb kot projektni vodja razvoju zdravil na osnovi matičnih celic za zdravljenje oz. regeneracijo srčnih in možganskih celic, pa tudi zdravljenju drugih bolezni, ki jih prinaša demografska realnost in staranje prebivalstva.

Prof. dr. Heikki Ruskoaho je že večkrat obiskal Medicinsko fakulteto UM. Pomembno in odločilno je vplival na kurikulum študijskega programa Splošna medicina, saj so se snovalci sodobnega, mednarodno primerljivega študijskega programa lahko naslonili na študijski program kot ga ima Medicinska fakulteta v Oulu. Tudi program »Dentalna medicina« je po vzoru iz Finske.

Prof. dr. Ruskoaho spremlja izvajanje študijskega programa na Medicinski fakulteti UM in tudi prinaša novosti, ki jih na fakulteti implementirajo v spremembe kurikulumu. Za svoj izjemen prispevek pri snovanju kurikulumu

študijskega programa Splošna medicina na Medicinski fakulteti UM mu je fakulteta leta 2006 podelila častni naziv Zaslužni gostujoči profesor MF UM. Ob vsakem obisku je predstavil študentom in predavateljem tudi najnovejše ugotovitve s področja zdravljenja srčnih in žilnih bolezni. S svojim ugledom in prepoznavnostjo v Evropi in svetu je omogočil Medicinski fakulteti Univerze v Mariboru številne povezave in izmenjave, ki pomembno doprinejajo k izboljšanju študijskega programa.

Zasl. prof. dr. Dušan Radonjič je svojo strokovno pot pričel v MTT Maribor kot analitik poslovnih procesov, nadaljeval v Zlatorogu v Mariboru kot vodja oddelka za raziskavo tržišča, nato pa je pričel akademsko kariero na Visoki ekonomsko-komercialni šoli v Mariboru. Bil je prvi predsednik Društva za marketing Slovenije in generalni sekretar Jugoslovanskega združenja za marketing. V tem obdobju je njegovo delo zaznamovala napredna mednarodna aktivnost: med drugim je bil izvoljen za eksperta UNCTAD-GATT v Ženevi in prejel prestižno povabilo ameriškega State Departmenta, kar

je kasneje izkoristil za neštete izmenjave študentov in profesorjev z ameriški univerzami. Na domačih tleh je vrsto let opravljal funkcijo prodekana, bil član Republiškega komiteja za tržišče in cene in upravnega odbora Društva ekonomistov.

Prof. dr. Radonjič je bil tri mandate dekan Ekonomsko-poslovne fakultete, kjer je dal velik pečat internacionalizaciji študija in mednarodni prepoznavnosti. Ob koncu osemdesetih let ter v začetku devetdesetih let mu je kot takratnemu dekanu uspelo umestiti EPF kot edino fakulteto iz bivših socialističnih držav Evrope v skupino izbranih evropskih ekonomskih fakultet v okviru Community of European Management Schools. Bil je iniciator interdisciplinarnega študijskega programa »Gospodarski inženir«. Vodil je pripravo magistrskega študija »Poslovanje in organiziranje – MBA« na Ekonomsko-poslovni fakulteti UM kot prvega v Sloveniji. Program je bil izjemno internacionaliziran, saj je v njem sodelovalo kar 21 tujih univerz iz Evrope in ZDA. Sam program je zaradi svoje kvalitete kar trikrat mednarodno akreditiran tako od

za zaključno koordinacijo pri ustanavljanju sedmih fakultet Univerze v Mariboru. Poleg tega je z delovno skupino pripravil program za ustanovitev Akademije za umetnosti in delal na ustanovitvi Univerzitetne založbe, prav tako študijskem programu Okoljske študije.

V mednarodnem okolju izstopa njegova aktivna vloga pri ustanovitvi European Council for Business Education, v sodelovanju z Accreditation Council for Business Schools and Programs, in International Federation of Business Education. Pomembno vlogo je s svojo mednarodno prepoznavnostjo imel pri strokovnem sodelovanju vzpostavljanja MBA programov na tujih univerzah. Za potrebe raziskovalnega in z njim povezanega dela je prof. dr. Radonjič ustanovil, in ves čas tudi vodil, Inštitut za razvoj managementa na Ekonomsko-poslovni fakulteti UM.

Profesor dr. Radonjič je bil aktiven tudi izven ožjega univerzitetnega kroga, saj je sodeloval v takratni delovni skupini Ministrstva za šolstvo in šport za prenovu Zakona o visokem šolstvu. Sodeloval je tudi v delovni skupini Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo za opredelitev razvoja visokega šolstva v Sloveniji.

Na Ekonomsko-poslovni fakulteti je predaval 5 predmetov na dodiplomskem in 2 predmeta na podiplomskem študiju. Prav tako je predaval na podiplomskem in dodiplomskem študiju na Fakulteti za logistiko, Fakulteti za turizem ter na Fakulteti za zdravstvene vede. Bibliografija obsega nekaj sto različnih bibliografskih enot, med katerimi so knjige, referati, raziskovalni projekti, članki in javnih občilih.

Prof. dr. Dušan Radonjič je za svoje vsestranske aktivnosti dobil vrsto priznanj in nagrad tako na ravni Univerze v Mariboru kot na ravni Mestne občine Maribor, npr. zlati grb mesta Maribor.

DAN FAKULTETE ZA KEMIJO IN KEMIJSKO TEHNOLOGIJO

V letu 2018 je bila Fakulteta za kemijo in kemijsko tehnologijo zelo uspešna. Raziskovalci so objavili 114 izvirnih znanstvenih člankov, od tega 60 v prvi četrtini revij, objavili so tudi 5 preglednih znanstvenih člankov, 10 strokovnih člankov ter 4 samostojne znanstvene sestavke ali poglavja v monografskih publikacijah. V letu 2018 so zabeležili citate v bazah (Wos/Scopus), in sicer okoli 7200 oziroma 9500 citatov, h-indeks za 10 let je 93. Podeljenih je bilo 8 patentov in 4 patentne prijave. Doktorski študij so uspešno zaključil 4 podiplomski študenti pod mentorstvom članov.

Na fakulteti imajo sedež trije raziskovalni programi, v šestih dodatno sodelujejo, ter 7 ARRS projektov. V sodelovanju s FNM UM so uspeli s prijavo novega raziskovalnega programa ARRS P1-0403: Računsko intenzivni kompleksni sistemi.

V letu 2018 so zabeležili 9 bilateralnih projektov. So nosilci 4 mednarodnih projektov, v 11. še dodatno sodelujejo. Uspešno sodelujejo z gospodarstvom in inštituti, saj so v letu 2018 prijavi 16 projektov. Fakulteta je pridobila tri pomembne projekte preko javnega razpisa Spodbujanje izvajanja raziskovalno-razvojnih projektov (TRL 3-6). FKKT je skupaj s Kemijskim inštitutom in Štajersko gospodarsko zbornico soustanoviteljica Strateško razvojno inovacijskega partnerstva (SRIP) – Mreže za prehod v krožno gospodarstvo. V sklopu lanskih aktivnosti so izvedli mednarodno konferenco TBMCE 2018 na temo tehnologije in poslovni modeli v krožnem gospodarstvu. Prof. Zorka Novak Pintarič je vodja fokusnega področja Sekundarni Materiali in prof. Mojca Škerget Funkcionalni materiali.

Priključujejo se aktivnostim v sklopu SRIP-a Pametna mesta. FKKT je ena od pobudnikov ustanovitve in prvih članov Razvojno inovacijske zadruge poslovnih con medsektorskega krožnega gospodarjenja z viri.

Nagrajenci ob Dnevi FKKT:

Dekan prof. dr. Zdravko Kravanja je podelil priznanja ob Dnevu Fakultete za kemijo in kemijsko tehnologijo.

Zlata dekanova nagrada

Barbara Ljubec, študentka

Srebrna dekanova nagrada

Katja Vodopivec, študentka

Bronasta dekanova nagrada

David Majer, študent

Dekanovo priznanje

Petra Gorenc, študentka

Nagrade posameznikom

Prof. dr. Željko Knez

Krkinini nagrajenci

Gabrijela Horvat, Gregor Kravanja, Veronika Furlan in Nina Ledinek in Uroš Filipič

L'ORÉAL-UNESCO „Za ženske v znanosti“

Gabrijela Horvat
Barbara Petovar

Plaketa za požrtvovalno delo v okviru Strateško razvojnega inovacijskega partnerstva (SRIP)

prof. dr. Zorka Novak Pintarič je prejela plaketo za požrtvovalno delo v okviru Strateškega razvojno inovacijskega partnerstva (SRIP) – Mreže za prehod v krožno gospodarstvo, kot voditeljica vertikale Sekundarni Materiali

prof. dr. Mojca Škerget je prejela plaketo za požrtvovalno delo v okviru Strateškega razvojno inovacijskega partnerstva (SRIP) – Mreže za prehod v krožno gospodarstvo, kot voditeljica vertikale Funkcionalni materiali.

Avtorji umetniške razstave

Študenti:

Tjaša Cmager
Jernej Lipovec
Pino Kazimir Kaligarič
Anja Siher

Zaposleni:

dr. Irena Ban
dr. Lidija Čuček
dr. Andreja Goršek
dr. Željko Knez
dr. Majda Krajnc
dr. Anita Kovač Kralj
dr. Zdravko Kravanja
dr. Maja Leitgeb
dr. Mojca Slemnik

Gost:

dr. Peter Cafuta

NOVICE

MF V UGLEDNI MREŽI

Medicinska fakulteta Univerze v Mariboru je vključena v izjemno ugledno mednarodno raziskovalno mrežo, ki preučuje delovanje Langerhansovih otočkov v človeški trebušni slinavki za razumevanje vzrokov in razvoja sladkorne bolezni tipa 1 pri človeku:

Human Islet Research Network, Linking Islet Cell Function and Identity from in vitro to in situ, Patrick MacDonald, PhD, University of Alberta (U01 DK120447)

Raziskovanje sladkorne bolezni je deležno veliko pozornosti raziskovalcev in javnosti in zahteva veliko človeških in finančnih virov, kljub temu pa so podrobni vpogledi v delovanje celic človeških otočkov še zmeraj zelo redki in površinski. Eden glavnih razlogov za to je zagotovo slaba razpoložljivost celic otočkov iz organizmov s sladkorno boleznijo tipa 1. Nova raziskovalna mreža se je oblikovala okrog Univerze v Alberti v Edmontonu, kjer že vrsto let uspešno potekata programa transplantacije človeških otočkov in uporabe otočkov v raziskovalne namene.

S pomočjo integrativnega pristopa bo raziskovalna mreža tekom svojega delovanja skušala pridobiti nove in globlje vpogled v način delovanja endokrinih celic človeških otočkov in njihovo povezavo z geni in izražanjem beljakovin.

Natančneje povedano bo raziskovalna mreža skušala definirati molekularne markerje celic v njihovem naravnem tkivnem okolju v trebušni slinavki, ki bodo dobro opisali veliko heterogenost endokrinih celic, predvsem pa bodo pomagali razumeti razlike med zdravimi otočki in otočki pri bolnikih s sladkorno boleznijo tipa 1. Partnerji v raziskovalni mreži obvladajo najrazličnejše sodobne metode za preučevanje strukture in funkcije celic v človeških otočkih, kot so izolacija človeških otočkov zdravih in diabetičnih donorjev, preučevanje vzdražnosti in presnove celic otočkov, sekveniranje RNA in proteomika.

Raziskovalna skupina v Mariboru na Inštitutu za fiziologijo Medicinske fakultete UM pod vodstvom izro. prof. dr. Andraža Stožerja sodeluje v mreži na dveh ključnih nivojih. Raziskovalci te skupine so razvili metodologijo sveže tkivne rezine trebušne slinavke v kombinaciji s snemanjem znotrajceličnih signalov celic, ki omogoča preučevanje velikega števila celic otočkov preko daljših časovnih obdobj z zelo dobro časovno in prostorsko ločljivostjo v njihovem normalnem tkivnem kontekstu, brez prevelikega kemičnega ali mehanskega stresa, predvsem pa tako, da celice še naprej ohranijo medsebojne stike in komunikacijo. Prav tako pa je skupina razvila

pionirske pristope pri analizi in vizualizaciji velikega števila podatkov s pomočjo orodij teorije kompleksnih mrež.

Andraž Stožer:

»Naša prva in ključna naloga je, da s pomočjo postdoktorskega raziskovalca, ki bo deloval tako v Edmontonu kot v Mariboru in morda tudi pri katerem od drugih partnerjev v mreži, prenesemo svoje znanje o uporabi tkivne rezine in naprednih metod analize z glodavskih modelov na človeško tkivo. Nato moramo s pomočjo tega za človeško tkivo povsem novega metodološkega pristopa pridobiti podrobnejši vpogled v delovanje celic človeških otočkov v zdravju in bolezni. Naše sodelovanje v tej mreži pomeni potencialen dostop do človeškega tkiva in drugih virov tudi za druge raziskovalne skupine na MF in UM.«

Raziskovalna mreža HIRN, »Linking Islet Cell Function and Identity from in vitro to in situ« (U01 DK120447), je plod sodelovanja med Univerzo v Mariboru, Medicinsko univerzo na Dunaju in Univerzo v Oxfordu kot zunanjimi partnerji z Inštitutom Salk, Univerzo v Stanfordu in Kraljevim inštitutom KTH v Stockholmu kot vodilnimi institucijami, ki jih koordinira Patrick MacDonald z Univerze v Alberti v Edmontonu.

ŠTUDENTJE GREMO VOLIT ZA ŠE VEČ TAKIH EKSKURZIJ

Medtem ko Evropa razmišlja o svoji prihodnosti in odhodu Velike Britanije iz Evropske unije, so se študentje podiplomskega študijskega programa Medijske komunikacije v zgodnji nedeljskih jutranjih urah odpravili na strokovno ekskurzijo v Tehnični muzej v Münchnu in Evropski parlament.

V Tehničnem muzeju München so se med drugim sprehajali po ladjah, med zgodovino astronomije in vesolja, se tehtali na različnih tehnicah, opazovali zgodovinski razvoj radia in računalnikov ter raziskovali zgodovino lego kock. Zatiskali so si ušesa ob glasnih pokih elektrike na demonstraciji visoke napetosti, kjer so prikazovali delovanje različne

izmenične napetosti s pomočjo naprave za iskrenje, natančneje, videli so udarjanje izmenične napetosti, ki simulirajo udarec strele od 300 kV pa vse do milijon V in to v dveh sekundah. Najbolj impresivna je bila demonstracija delovanja Faradayeve kletke, v katero zaprejo uslužbenko muzeja, jo dvignejo v zrak 3 metre in uporabijo napetost približno 270 kV. Ta zapusti kroglo nepoškodovana, saj zunanost te kletke vso električno napetost odvede v zemljo. Pot so nadaljevali po ulicah Münchna, kjer so si ogledali Marijin trg in Cerkev Sv. Petra ter operno hišo dežele Bavarska. Ker je bilo vse v znamenju bližajoče se nogometne tekme, so na poti iz mesta tudi oni obračali glave proti Allianz Areni.

Foto gasilska: Študenti medijskih komunikacij z mentorico izr. prof. dr. Suzano Žilič Fišer pred Evropskim parlamentom v Bruslju.

Čokoladni pozdrav

V Bruslju so se ustavili tudi v čokoladnici Concept chocolate. Ob sladkanju s pravo bruseljsko čokolado, smo izvedeli kako kakav potuje do Bruslja in kako ga spremenijo v ročno izdelane praline najrazličnejših oblik, tudi tiste polnjene s pivom. Omenili so prihajajočo krizo pomanjkanja čokolade, če ne bodo največji potrošniki samo Švedi, Avstrijci in Nemci, ampak tudi tisti na dnu lestvice najbolj strastnih jedcev čokolade, saj delavci na plantažah kakava ne bodo zmogli pridelati dovolj sestavin za množično povpraševanje. Pralin pa nismo samo jedli, am-

pak smo se preizkusili tudi v polnjenju le-teh. Popoldne smo se sprehodili po ulicah Bruslja ter si privoščili vafle in krompirček. Ogledali smo si veličastne stavbe na Velikem trgu in naredili selfi s slavnim kipom dečka, ki lula, to je Manneken Pis in poiskali deklico Jeanneke Pis. Nismo pa zamudili niti priložnosti za pokušino najrazličnejših piv v pivnici vpisani v Guinnessovo knjigo rekordov z največjo ponudbo Delirium Tremens.

V srcu Evrope

Zadnji dan je bil namenjen Evropski uniji in parlamentu. V interaktivnem muzeju Hiša evropske zgodovine smo potovali po evropski zgodovini povezani z miti, odkritji in kaosom 20. stoletja. S pomočjo tabličnih računalnikov smo prisluhnili razlagi o ključnih idejah, vojnah, popularni kulturi in razmišljali o prihodnosti Evrope. V Evropskem parlamentu so nas najprej peljali po Radio in multimedijem servisu VOXBOX, kjer politikom, diplomatom in novinarjem pomagajo pripravljati medijske vsebine. Ponujajo jim vso potrebno opremo - multikamera studije, radio in video studije ter snemanje v stoječih studiijah in oddajanje v živo preko spleta. V svoje storitve vključujejo usposabljanja za medijsko komuniciranje ter snemanje in montiranje prispevkov, vse od debat in intervjujev do videov za objavo na družbenih omrežjih. Z evropskim poslancem Milanom Zverom smo se med drugim pogovarjali o prihodnosti Evrope in Brexitu, razširjanju programa Erasmus Plus in o pomembnosti volilne udeležbe na volitvah za evropski parlament. Nekaj več o delovanju evropskega parlamenta nam je povedal Janez Vovk, ki nas je odpeljal tudi v veliko plenarno dvorano, kjer je ravno potekal simpozij o onesnaženosti oceanov.

➤ Amadeja Bešter

📷 Domen Robič

Foto Camilla: V prostorih Evropskega parlamenta so si študenti ogledali multimedijske studije, ki nudijo inovativne storitve znotraj ustanove.

■ DAN FAKULTETE ZA NARAVOSLOVJE IN MATEMATIKO

Ob prisotnosti gostov predsednika RS Boruta Pahorja, rektorja prof. dr. Zdravka Kačiča in župana MOM Aleksandra Saša Arsenoviča in drugih gostov, je potekala slovesnost ob tridesetem Dnevu Fakultete za naravoslovje in matematiko. Slavnostni govornik, predsednik RS Borut Pahor, je dekanu FNM izr. prof. dr. Mitji Slavincu, predal pisno zahvalo fakulteti za izjemne dosežke in doprinos k družbi.

Dekan FNM izr. prof. dr. Mitja Slavinec in rektor Univerze v Mariboru prof. dr. Zdravko Kačič pa sta podelila nagrade FNM, ki so jih prejeli prof. dr. Valerij Romanovski za vrsto izvirnih in odmevnih znanstvenih dosežkov, prof. dr. Marko Jakovac za odličen prispevek pri razvoju izobraževanja na FNM, doc. dr. Igor Pesek za dolgoletno izjemno strokovno delo, Ljudmila Tertinek za odlično opravljanje dela in prispevek k delovanju strokovnih služb FNM in Prirodoslovni muzej Slovenije za odlično strokovno in raziskovalno sodelovanje s FNM.

Dekan FNM je med drugim pokazal tudi konceptualno zamisel novega poslojpa FNM, saj so prostori treh fakultet na Koroški ulici že dolgo premajhni in potrebni obnove.

Priznanja in zahvalne listine

Zahvalna listina

Prirodoslovni muzej Slovenije

Priznanja

Ljudmila Tertinek

Dr. Igor Pesek

Prof. dr. Marko Jakovac

Prof. dr. Valerij Romanovskij

■ 1000 RECENZIJ V 1000 DNEH

Na Inštitutu za računalništvo UM FERI od leta 2016 spremljajo recenzentsko delo svojih članov. V marcu so opravili tisočo recenzijo za SCI revije, kamor pa niso vštete recenzije za revije, ki nimajo faktorja vpliva (IF) in recenzije za mednarodne in domače konference.

Po besedah prof. dr. Marjana Mernika, predstojnika Inštituta za računalništvo, je recenziranje za SCI revije pomembno iz več razlogov. Prvič, recenzenti se seznanijo z novostmi in najnovejšimi raziskavami še preden izidejo v reviji. Drugič, pomembno lahko vplivajo na kvaliteto članka in tako poskrbijo da se le kakovostne raziskave tudi objavijo. Tretjič, recenzenti so tudi raziskovalci, ki objavljajo v SCI revijah in tudi njihove članke mora nekdo recenzirati. Če večkrat zavrnilo povabilo za recenzijo v neki reviji lahko potem tudi pričakujemo, da bo urednik zavrnil našo zahtevo po objavi v tej reviji.

Obsežen seznam SCI revij na katerem se nahaja preko 100 revij, kaže na to, da so člani Inštituta za računalništvo močno vpeti v sam recenzentski proces in da so prepoznani kot kakovostni recenzenti na mnogih področjih računalništva. Revije za katere recenzirajo so denimo Applied soft Computing, Biomedical Engineering, Computer Languages, Systems and Structures, Empirical software engineering, Expert Systems with Applications, IEEE Access, IEEE Transactions on Cybernetics, IEEE Transactions on Evolutionary Computations, Journal of photogrammetry and remote sensing, Neurocomputing, Pattern Recognition Letters, Software, Practice & Experience, Renewable Energy, Swarm and Evolutionary Computation, Transactions on Biomedical Engineering, Transactions on Neural Systems & Rehabilitation Engineering itd.

Tisočo recenzijo Inštituta za računalništvo je opravil izr. prof. dr. Božidar Potočnik, prelomnico pa so obeležili v okviru 14. strokovne konference »Računalniška obdelava slik in njena uporaba v Sloveniji 2019 (ROSUS 2019)«, ki je potekala 21. marca 2019, na UM FERI.

UČNI ŠTUDENTSKI VRT UM ZA KREPITEV ZAVEDANJA O POMENU SAMOOSKRBE

➤ Prof. ddr. Ana Vovk Korže

➤ Janja Lužnik

➤ Danijel Davidovič

Univerza v Mariboru se z učnim študentskim vrtom pridružuje svetovnim univerzam, ki imajo svoje vrtove, saj so ti na eni strani učilnice na prostem za izvajanje izobraževalne dejavnosti, na drugi strani pa pomembno pripomorejo k razmišljanju o pomenu samooskrbe. Večina držav ima med prednostmi cilji kot glavni cilj opredeljeno prav suverenost (neodvisnost) na področju prehranske varnosti, saj se zavedajo, da so naravni viri omejeni in da podnebne spremembe pogosto neugodno vplivajo na možnost pridelave lastne hrane. Že lansko leto smo lahko občutili posledice suše v Evropi, ko se je cena hrane bistveno povečala, kar se

pozna tudi letos v Sloveniji, v višji ceni semen. Zato je nujno potrebno začeti s sistematičnim izobraževanjem o pomenu samooskrbe zlasti med mladimi, ki živijo v globalnem svetu in žal pogosto brez zavedanja o tem, od kod prideta hrana in voda in kako mora vsak izmed nas poskrbeti za odgovorno rabo naravnih virov.

Prav zato se je vodstvo študentskih domov že leta 2015 odločilo, da se v neposredni bližini študentskega doma 7 uredi vrt, ki je doživel prenovo leta 2018, saj so vmes potekala gradbena in obnovitvena dela na objektih študentskih domov. Upravitelj študentskega učnega vrta je Uprava študentskih domov, delovno in strokovno pomoč pa nudimo sodelavci Mednarodnega centra za ekoremediacije. Skrbimo, da so grede urejene, posajene in da izvajamo na tem vrtu izobraževalne in promocijske dejavnosti, prav tako pa skrbimo za zdravo prst z rednimi analizami zemlje.

Zasnova učnega vrta vključuje naslednje ureditvene sklope:

- večnamenska vstopna ploščad za izvedbo raziskovalnih in reprezentančnih aktivnosti,
- permakulturne visoke grede za spoznavanje naravnih pristopov pridelave za ohranjanje biotske pestrosti ter sezonske zelenjave in zelišč,
- zasajena brežina za spoznavanje naravnih pristopov prilagajanja na podnebne spremembe (senena zastirka, ekoremediacijski jarki),
- kompostnik za spoznavanje naravnih pristopov kompostiranja in ponovne uporabe naravnih virov,
- nasad jedilnih in okrasnih grmovnic za spoznavanje različnih vrt rastlin,
- večnamenski zatravljeni plato za izvajanje raziskovalnih in reprezentančnih aktivnosti na vzhodnem in zahodnem delu območja,
- ekosistemske ureditve za spoznavanje pomena biotske pestrosti za trajnostno pridelavo hrane (vodno oko, bivališče za ježa, hotel za žuželke).

Študentski učni vrt smo zasnovali z namenom za izvajanje izobraževalno-raziskovalne dejavnosti s poudarkom na zdravem načinu življenja, za prikaz trajnostnih tehnik pridelave kot so agroekologija, permakultura, biodinimika in ekoremediacije. Izhodišča za pripravo načrta zasaditve so bila upoštevanje naravnih danosti (naklon, lastnosti prsti, lega – senčnost in osonečenost ter obstoječe rastline). Omejitev je bila velikost zemljišča, usmeritve, kaj bi gojili, pa so dali študentje. Upoštevali smo tudi potrebe za izvajanje učnega procesa ter zaščito pred vandalizmom in obstoječo urbano opremo (tlakovanje, obstoječe objekte).

Vrt je namenjen tudi medgeneracijskemu povezovanju, sodelovanju in prenosu znanj ter promociji samooskrbe v vsakdanjem načinu življenja. Študentski vrt ima visoke grede, ki ne zahtevajo veliko fizičnega dela, brežina pa je namenjena zeliščem in spodbujanju biotske pestrosti. Posajena so sadna drevesa in grmovnice, posebno pozornost pa zahteva tudi vinska trta.

Slika 1. Študentje geografije iz FF so pomagali pri vzpostavljanju učnega vrta po načrtu Mednarodnega centra za ekoremediacije (foto A. Vovk Korže, 2018).

Z Mednarodnim centrom za ekoremediacijo sodelujejo tudi študentje drugih fakultet in opravljajo redne raziskovalne obveznosti. Študentka FNM Teja Bizjak je v letu 2018 opravila analizo zemlje. Vzorčenje je opravila na permakulturnih gredicah v večnamenskem jedilnem vrtu, kjer je zasajena tudi stara vinska trta, potomka iz Lenta. Študentski vrt sestavljata dve večji visoki gredi za zelenjavo, na brežini so zasajene jedilne trajnice ter sadna drevesa in okrasni grmički. V študentskem učnem vrtu so tudi ekosistemski elementi kot so bivališče za insekte, dom za ježa in ptičja hiška ter kompostnik za ponovno rabo organske snovi.

Analiza prsti je pokazala, da je v urbanih vrtovih zelo smiselna uporaba visokih gred, ki imajo možnost zadrževati vlago, saj so

zasnovane tako, da plasti dobro shranjujejo vodo. Na dno so položene veje, ki skrbijo, da zemlja diha. Za zadrževanje vode so pokrite s kosi raztrganega kartona in debelo plastjo volne, na vrhu pa je nasuta zemlja. Na brežini prst ni najboljša za zadrževanje padavinske vode, saj zaradi brežine voda odteka navzdol. Študentka Teja Bezjak je vzorčila na treh mestih (1, 2 in 3):

Prst v gredicah je zračna, korenine se lažje razraščajo. Na gosto vegetacijo vpliva struktura prsti, ki je grudičasta in dobro vpija vlago. Vzorci prsti imajo pH 7, kar kaže na dobro razmerje med bazičnimi in hidroksilnimi ioni. V preglednici 1 so zbrane izmerjene lastnosti prsti (Teja Bezjak, 2018):

Za učinkovito izvajanje različnih aktivnosti je vrt opremljen z urbano opremo predvsem iz

naravnih materialov (les, prodec, zastirka) kot so visoke grede, prenosni kompostnik, lesena opora za vinsko trto. Za nemoteno dostopanje do posameznih ureditvenih sklopov so v vrtu urjene tudi utrjene dostopne poti v smeri vzhod-zahod. Prav tako so v vrtu urejene tudi stopnice, ki omogočajo premagovanje višinskih razlik. Vrt je pred vandalizmom zavarovan z varovalno ograjo.

Ureditev je bila zasnovana na način, ki omogoča fazno izvedbo v skladu s finančnimi zmoglostmi naročnika ter nadaljnji interesi. Prostor ima namreč velik potencial, da se dopolni z novimi ureditvami (nove grede, informacijske table, raziskovalna oprema ipd., ki bogatijo in podpirajo učno izvedbo raziskovalnih aktivnosti).

Preglednica 1: Značilnosti prsti v študentskem učnem vrtu

	Vzorec 1	Vzorec 2	Vzorec 3
Barva prsti	2,5 Y – rumena (yellow) 4/2 temno sivo – rumena (dark grayish yellow)	2,5 Y – rumena (yellow) 4/2 temno sivo – rumena (dark grayish yellow)	2,5 Y – rumena (yellow) 4/3 olivno rjava (olive brown)
Vlažnost prsti	Suh/svež	Suh/svež	Suh
Velikost skeleta v prsti	Srednje veliki delci	Srednje veliki delci	Majhni delci
Volumski delež skeleta v prsti	Skeletna prst	Skeletna prst	Skeletna prst
Struktura prsti	Grudičasta	Grudičasta	Grudičasta
Tekstura prsti	Ilovnat pesek	Ilovnat pesek	Ilovnat pesek
Čas prepustnosti prsti za vodo	2-3 sekunde	2-3 sekunde	Manj kot 2 sekundi
Količina vode v prsti	70 ml	80 ml	90 ml
Konsistenca prsti	Drobljiva	Drobljiva	Drobljiva
pH prsti	7,5	7,0	6,5
Fosfati v prsti	15 ppm	5 ppm	5 ppm
Amonij v prsti	0,1 mg/l	0,2 mg/l	3,0 mg/l
Nitriti v prsti	0,02 mg/l	Manj kot 0,02 mg/l	0,02 mg/l

Tabela 15: Rezultati vseh analiz

Tudi Banka idej je podprla Študentski učni vrt

Banka idej je lokalni sklad za podporo idej, ki jih imajo mladi. Sklad podpira inovativne ideje, s katerimi mladi pomagajo pri razvoju obstoječih ali novih projektov in jih tudi finančno podre. Danijel Davidovič iz Mednarodnega centra za ekoremediacije, je pripravil projekt Študentski kampus kot nadgradnja učnega študentskega vrta. Sklad je prepoznal idejo kot koristno za obogatitev bivanjskega okolja študentov.

Poudarek je na doureditvah, ki bi študentom pripomogle h kvalitetnemu bivanju in izobraževanju. Predlog zajema tri sklope in sicer študentske predavalnice v naravi, zeleno tribuno in sprehajalno pot. Ureditve so zasnovane z naravnimi materiali, uporabljen je ekosistemski pristop in trajnostna raba naravnih virov po pristopu krožnega gospodarstva. Za povečanje možnosti ozaveščanja so predvidene učne table, informacijske točke in prostori za druženje.

Slika 3. Dom za ježa je enostavna ureditev za ekosistemsko podporo.

Vrt je več kot površina za pridelavo hrane

Dandanes je trend urbanih vrtov zelo velik in vse več ljudi želi imeti delček zemlje in gredice za lastno pridelavo hrane in za stik

z naravo. Namreč vrtovi niso le površine za pridelavo hrane, ampak so predvsem mesta za izmenjavo izkušenj, receptov, so prostor za sproščanje in druženje. V urbanih območjih so vrtovi pomembne površine za krepitev biodiverzitete. Žal na podeželju še vedno uporabljajo veliko različnih strupov, kar onemogoča življenje ptic in drugih bitij, zlasti čebel. Zato je tudi urbano čebelarjenje pristop k vzpostavljanju življenjskih okolij v mestih. Prav zaradi dolgoročne odgovornosti do naravnih virov, prenosa izkušenj in znanja ter ohranjanju vezi z naravo, potrebujemo učne vrtove, še zlasti študentske, ki so valilnice novih idej, inovacij ter trajnostnih rešitev. Prav zato je Mednarodni center za ekoremediacije pripravil predlog celostne ureditve študentskega učnega vrta. S tem poudarjamo pomen rastlin za človeka, pomen biotske pestrosti, odgovorni odnos do narave in okolja, zdrav način življenja in zdravo prehrano, pomen domače pridelave hrane, medsebojno sodelovanje in pomen izkustvenega učenja v naravnem okolju. Študentski učni vrt je vpisan tudi v bazo eVrtov, ki smo jo že predstavili v eni od številok UMniverzuma.

Slika 2: Permakulturne visoke grede omogočajo pridelavo sveže hrane na sonaraven način. Zaradi vpojnih plasti ter uporabe senene zastirke ne potrebujejo veliko nege in zalivanja.

KNJIŽNE NOVOSTI

NOVE IZDAJE UNIVERZITETNE ZALOŽBE

FAKULTETA ZA NARAVOSLOVJE IN
MATEMATIKO

ELEKTROMAGNETNO POLJE

DR. MILAN AMBROŽIČ, DR. UROŠ TKALEC IN
DR. SAMO KRALJ

Učbenik Elektromagnetno polje je namenjen predvsem študentom fizike na Fakulteti za naravoslovje in matematiko Univerze v Mariboru. Pokriva vso snov iz elektromagnetizma in je konceptualno razdeljen v dva glavna dela: za nižji in višji nivo zahtevnosti. Prvi del bo najbolj koristil študentom prve stopnje pri predmetu Elektromagnetizem, drugi del pa študentom druge stopnje pri izbirnem predmetu Elektromagnetno polje. Marsikje, npr. pri elektrostatiki, je snov v drugem delu knjige dopolnitev in precej zahtevnejša nadgraditev snovi iz prvega dela. Učbenik ni namenjen prvenstveno računskim vajam, zato priporočamo, da študenti poiščejo še drugo učno gradivo, npr. s številnimi rešenimi problemi. Vseeno pa je za osnovo tudi v tej knjigi razen teorije podanih 50 računskih zgledov s celotnimi računskimi postopki.

FILOZOFSKA FAKULTETA

PREBIVALSTVO MARIBORA: RAZVOJ IN DEMOGRAFSKE ZNAČILNOSTI

DR. UROŠ HORVAT

Monografija obravnava razvoj prebivalstva v mestu Maribor po letu 1961. Hitri rasti v 60. letih je sledila stagnacija v 80. in nato depopulacija v 90. letih prejšnjega stoletja, ki je bila povezana z veliko gospodarsko krizo in pospešenim procesom suburbanizacije. Glede na trende naravnega in selitvenega gibanja prebivalstva (naravni prirast je v mestu konstantno negativen od leta 1985 dalje, selitveni prirast pa med letoma 1992 in 2007 in je prispeval odločilni del k depopulaciji) ter intenzivnega staranja prebivalstva, je v prihodnjih desetletjih predvideno ponovno zmanjšanje števila prebivalcev v mestu. Maribor med večjimi slovenskimi mesti izkazuje najbolj neugodno starostno sestavo z najvišjim deležem starega prebivalstva in najvišjim indeksom staranja, po zadnjem popisu prebivalstva pa zaostaja tudi po deležu prebivalstva s terciarno izobrazbo, čeprav je drugo največje univerzitetno mesto v Sloveniji. Zaradi vpliva različnih socialnih in ekonomskih dejavnikov se demografske razmere razlikujejo po posameznih delih mesta. Podrobna analiza prikazuje razmere po 38 nekdanjih krajevnih skupnostih oziroma 11 sedanjih mestnih četrtih ter nakazuje pomembno soodvisnost med demografskimi gibanji ter razvojem funkcij, vrsto in obdobjem izgradnje posameznega

dela mesta, kvaliteto bivalnega okolja in stopnjo dostopnosti javnih dobrin. Na tej osnovi so bila opredeljena demografsko vitalna in pasivna območja v mestu.

FAKULTETA ZA TURIZEM

NOZIONI DI BASE DELLA LINGUA ITALIANA PER IL SETTORE DEL TURISMO

DR. MOJCA KOMPARA LUKANČIČ

Strokovna monografija Osnove italijanskega jezika za turistične delavce I je odličen temelj za vse, ki se pri svojem delu srečujejo s področjem italijanskega jezika v turizmu. Delo celovito zajema 23 enot, v okviru katerih avtor bralca napoti od teoretičnih izhodišč, ki zajemajo poznavanje glasov, črk, samostalnika, spola, določnega in nedoločnega člana, pridevnika, zaimkov in treh glagolskih časov, in sicer sedanjega, preteklega in prihodnjega, do praktičnih izhodišč, ki se osredinjajo na praktično rabo italijanskega jezika v turizmu, in sicer z vsebinami, ki ožje in širše zajemajo turistično stroko. Terminološko in tematsko se delo osredinja na osnovne komunikacijske teme, ki so v delu postopoma in skladno s težavnostno stopnjo nadgrajene z vsebinami, ki se celovito umestijo v turistični kontekst. Z obravnavanimi specifičnimi tematikami delo bralcu nudi vpogled v terminologijo s področij hotelirstva, gostinstva, Italije in Italijanov, italijanske kulture in zgodovine, turističnih destinacij, gastronomije in vinarstva. Delo

je obogateno z avtentičnimi besedili s področja turizma, ki so prilagojena posameznim tematskim sklopom in težavnostni stopnji učečih. Vse omenjeno lahko povežemo z vsakodnevno prakso turističnih delavcev pri komunikaciji in interakciji z italijanskimi gosti in z vsemi, ki se pri svojem delu srečujejo s področjem turizma v italijanskem in slovenskem prostoru. Delo kakovostno zaokrožuje slovnične in terminološke vidike s področja turizma in dodaja aktualne vsebine ter realna besedila s področja turizma. Obravnavane teme niso omejene zgolj na področje turizma, temveč vključujejo tudi kulturološke raznolikosti in multidisciplinarni ter multikulturni pogled. Bralec skozi delo dobi celovit vpogled v osnove komunikacije z italijanskimi gosti v turističnem okviru.

PEDAGOŠKA FAKULTETA

CONTEMPORARY THEMES IN EARLY CHILDHOOD EDUCATION AND INTERNATIONAL EDUCATIONAL MODULES

DR. MARTA LICARDO IN DR. ISABEL SIMÕES DIAS (UR.)

The purpose of the book is to present contemporary themes in early childhood education which are important for preschool education in practice and as topics in education of students, who will work in preschool education settings. Presented scientific research includes various themes in the field of pedagogy, didactics, special didactics and psychology. Results of the research reveal important conclusions regarding relationships among children and preschool teacher, children relationships with peers, important practices for social-emotional learning among preschool teachers, problems that occur in student's mathematics knowledge and possibilities in promoting family literacy. Professional reports present international presentation of

good practices in various educational settings for preschool education students. Presented good practices are innovative, they are all based on socio-constructivist pedagogies. Authors report how to activate learning in early childhood education with service learning, programming with children, science technology and maths, daily training in kindergartens, multimodal literacy, dance and didactic materials. In the last chapter are presented international educational modules which were prepared and tested within the project Erasmus+: International Learning Module in Early Years Education (IEME), during years 2017 and 2019. These modules are examples of innovative education and examples of how to integrate important topics in international early childhood education.

FAKULTETA ZA TURIZEM

RAZVOJNI PROGRAM ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ KRAJEV OBMOČJA MESTA ČABAR V GORSKEM KOTARJU: II. FAZA

BARBARA PAVLAKOVIČ, VLADIMIR ČELIGO, ZORAN OŽBOLT IN DR. MARKO KOŠČAK (UR.)

Monografija Razvojni program za trajnostni razvoj krajev območja mesta Čabar v Gorskem kotarju je rezultat druge faze projekta, s katerim želimo spodbuditi trajnostno delovanje in strateški razvoj hrvaškega obmejnega območja mesta Čabar vse od Prezida do Gero-va. Območje je oddaljeno od glavnih hrvaških prometnic, a hkrati umeščeno med tri države (Hrvaška, Slovenija in Italija), ki so bile za domačine vedno vir zaposlitve, informacij in družabnega življenja. Preplet različnih tradicij je omogočil oblikovanje avtohtone kulture, ki združuje zanimive zgodbe, običaje, obrti, jedi in uporabo naravnih virov iz neokrnjene narave, v kateri leži destinacija. Vse to je odlična podlaga za razvoj turizma, ki kot nova gospodarska panoga lahko omogoči razvoj gospo-

darstva, obrne demografsko sliko in spodbudi vsesplošni razvoj območja. Strateški izziv razvoja turizma so obravnavali mentorji in študenti 1. letnika magistrskega programa Turizem na Fakulteti za turizem Brežice Univerze v Mariboru ob participativnem sodelovanju lokalnega prebivalstva. Po opravljeni analizi stanja so pripravili vizijo razvoja in določili prednostna področja dela, opredelili ukrepe ter določili kazalnike in način njihovega spremljanja. Sam akcijski načrt temelji na teoriji presoje nosilne sprejemljivosti okolja, ki je predstavljena na začetku te monografije.

PEDAGOŠKA FAKULTETA

IZZIVI IN DILEME OSMIŠLJENE UPORABE IKT PRI POUKU

DR. ALENKA LIPOVEC, DR. MARJAN KRAŠNA IN DR. IGOR PESEK (UR.)

Cilj projekta PIKT.UM je bil (bodoče) učitelje opremiti z znanjem in veščinami za poučevanje s prožnimi oblikami, ki vključujejo smiselno uporabo IKT. S kritično presojo pri izbiri in uporabi tako didaktičnih pristopov kot IKT orodij smo želeli omogočiti dvig kakovosti uporabe sodobne tehnologije. Enakemu cilju služi tudi monografija, ki podaja seznam veščin in znanj, ki jih mora glede uporabe IKT imeti učitelj. Dodano vrednost prispevkov predstavlja preplet mehanicističnega pristopa k IKT skozi orodja in didaktični pristop skozi inovativne oblike učenja in poučevanja. Strokovnjaki iz vseh področij, od umetnosti do naravoslovja podajajo razen teoretičnih osnov in znanstvenih dognanj v monografiji tudi praktične nasvete za vnos v šolsko prakso. Temeljno sporočilo celotne monografije govori o tem, da je tehnologija sicer lahko močno orodje za poučevanje, s katerim pa je treba ravnati previdno in v skladu s cilji izobraževanja.

EKONOMSKO-POSLOVNA FAKULTETA

**NEIZKORIŠČEN PODJETNIŠKI
POTENCIAL: GEM SLOVENIJA 2018**DR. MIROSLAV REBERNIK IN DR. KARIN ŠIREC
(UR.)

Leta 2018 je največja svetovna raziskava podjetništva Globalni podjetniški monitor – GEM zaključila svoj 20. cikel. GEM je bil zasnovan zato, da bi (1) meril razlike v odnosu do podjetništva, aktivnosti in v aspiracijah posameznikov v čim večjem številu držav, (2) odkrival dejavnike, ki spodbujajo ali ovirajo podjetniško aktivnost, še zlasti v odnosu do družbenih vrednot, osebnih značilnosti in podjetniškega ekosistema, (3) zagotavljal platformo za ocenjevanje vpliva podjetniške aktivnosti na ekonomsko rast v določenem gospodarstvu ter (4) odkrival potrebne politične ukrepe za krepitev podjetništva. S pomočjo te raziskave bolje razumemo odnos družbe do podjetništva ter individualne značilnosti posameznika, kot so dojemanje lastnih sposobnosti za podjetniško delovanje, sposobnost zaznavanja priložnosti, podjetniške namere in strah pred neuspehom. Ker GEM spremlja podjetniško aktivnost v celotnem življenjskem ciklu (nastajajoča, nova in ustaljena podjetja, prenehanje poslovanja), po tipih aktivnosti (visoka rast, inovativnost, internacionalizacija) in po sektorjih aktivnosti (zgodnja podjetniška aktivnost, podjetniška aktivnost zaposlenih), dobimo precej bogatejšo sliko o dogajanjih, kot če bi izhajali zgolj iz podatkov, ki nam jih ponujajo običajne statistične baze podatkov.

MEDICINSKA FAKULTETA

**UČINKOVITA UPORABA
ULTRAZVOČNE PREISKAVE
MOŽGANOV V OBDOBJU
NOVOROJENČKA**PRIM. DR. SILVA BURJA, DR. MILENA TREIBER
IN PRIM. ANDREJA TEKAUC GOLOB (UR.)

Učbenik je praktičen vodič v ultrazvočno (UZ) diagnostiko prirojenih in pridobljenih patoloških sprememb možganov novorojenčka. Opisu osnovnih dejstev o ultrazvoku in izvedbi kvalitetne UZ preiskave možganov sledi prikaz normalne UZ anatomije možganov novorojenčka in UZ značilnosti posameznih možganskih struktur v pomembnih preiskovalnih ravninah skozi štiri akustična okna – sprednjo in zadnjo mečavo, mastoidni mečavi in temporalni okni. V drugem delu učbenika so prikazane UZ slike različnih patoloških sprememb v možganih nastalih v perinatalnem obdobju – možganske krvavitve, razširitve likvorskih prostorov, ishemična encefalopatija, malformacije osrednjega živčnega sistema. Pomemben je poudarek na časovnici izvedbe UZ preiskav. Večina UZ posnetkov avtoric in sodelavcev je narejenih v neonatalnih enotah Klinike za ginekologijo in perinatologijo in Klinike za pediatrijo UKC Maribor. V zadnjem delu učbenika so opisane naše izkušnje s 3D UZ diagnostiko možganskih sprememb in z Dopplersko preiskavo možganskega žilja novorojenčka.

**PREDSTAVITEV KNJIGE:
REINŽENIRING NACIONALNO
VARNOSTNEGA SISTEMA**

Na Fakulteti za organizacijske vede Univerze v Mariboru je potekala predstavitev knjige Reinženiring nacionalno varnostnega sistema avtorja red. prof. dr. Iztoka Podbregarja. Sogovornika na predstavitvi sta bila avtor knjige in direktor NAKVIS-a red. prof. dr. Franci Demšar. Z dogodkom smo želeli spodbuditi razmišljanje o aktualnih temah vezanih na nacionalno varnostni sistem in odpreti pomen razvoja znanj in kompetenc posameznika, ki pripomore k višji stopnji zavedanja in vednosti o pomenu sistema.

Monografija ne ponuja rešitve nacionalne in mednarodne varnosti »enkrat za vselej«, saj taka vsestranska možnost v današnjem svetu še ni stvarna in uresničljiva. Avtor zato v knjigi predstavlja posamezna vprašanja s tega področja in vzpodbuja razpravo o bolj celovitem pregledu nacionalne varnosti, ki mora biti grajena po meri posameznika, države in celotne družbe.

Monografija opozarja, da mora v naši družbi priti do razprave, ki bo spodbudila načrtovalno oblikovanje sistema nacionalne varnosti in pokazala, katera smer je prava. Upoštevati je potrebno izkušnje iz drugih okolij, vendar pa se moramo zavedati, da je potrebno zgraditi izvorni sistem, ki bo upošteval naše potrebe in nam bo zagotavljal največjo možno varnost. Prof. dr. Iztok Podbregar pri tem ne izključuje nikogar, saj se zavzema za povezovanje, povečanje zmožljivosti in moč kolektiva.

Voditeljica dogodka je z diskusijo s sogovornikom in številno udeležbo javnosti peljala rdečo nit skozi vprašanja nacionalno varnostnega sistema, varnostnih nestabilnosti v nacionalnem in mednarodnem okolju, groženj, negotovosti v okolju, strateškega pogleda na razvoj Evropske unije in Republike Slovenije ter širše. Dogodek se je strnil s pogledom na vprašanje: »Ali ima slovenski državljan zadostne in potrebne informacije o lastni osebnosti zaščiti pri ne transparentnih varnostnih negotovostih oziroma kako ga na takšna stanja bolje pripraviti?«

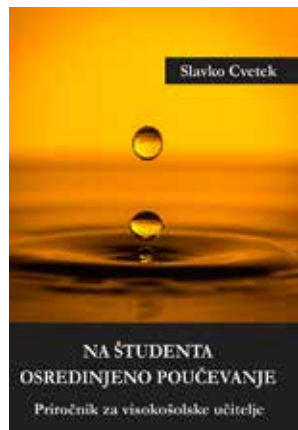

Monografija opozarja na tista področja našega bivanja, ki jih mediji in organizacije prepogosto prikazujejo le posredno, preveč površno in preozko. Varnost je bistvena lastnost vsake sodobne države in družbe. Gre za dobrotno, ki bi morala biti v času digitalizacije in robotizacije samoumevna. Žal pa v vsakdanjem življenju, tudi na državni ravni in v političnih krogih, pozabljamo na aktivno varnost kot našo dobrotno in zanjo ne skrbimo dovolj odgovorno. Upamo in želimo si, da je pogovor z današnjima strokovnjakoma spodbudil predvsem razmišljanja in večjo aktivno participacijo pri aktivnostih, ki so ključne za celotno slovensko družbo. Varnost ni vprašanje, o katerem bi se pogajali, varnost je in mora biti naša dobrotna.

NOVA KNJIGA O VISOKOŠOLSLEM POUČEVANJU IN UČENJU

NA ŠTUDENTA OSREDINJENO POUČEVANJE: PRIROČNIK ZA VISOKOŠOLSKE UČITELJE

AVTOR: SLAVKO CVETEK
PREGOVOR: MANJA KLEMENČIČ

»Univerze naj zagotovijo okolje in pogoje, potrebne za implementacijo učenja in poučevanja, ki je osredotočeno na študenta in ki vključuje študente kot aktivne udeležence.«

— Priporočilo rektorske konference RS, *Študij danes, kakšen naj bo jutri?*, 2014

Na študenta osredinjeno učenje je danes verjetno najbolj 'vroča' tema v visokošolskem izobraževanju v Evropi. V razvojnih strategijah, sprejetih v okviru EU (Erevanski komuniké, 2015, Pariški komuniké, 2018), je na študenta osredinjeno učenje opredeljeno kot ključno načelo, ki naj bi bilo uporabljeno v procesih zagotavljanja in izboljševanja kakovosti visokošolskega učenja in poučevanja. Z dodatkom novega standarda v revidirane Standarde in smernice za zagotavljanje kakovosti v evropskem visokošolskem prostoru (2015) je postalo na študenta osredinjeno učenje tudi splošni

okvir za modernizacijo poučevanja in učenja v visokošolskih ustanovah v Evropi ter standard, po katerem naj bi se v postopkih akreditacije in zunanjega vrednotenja kakovosti ocenjevale izobraževalne prakse visokošolskih ustanov. Obstaja pa tudi precej nejasnosti glede pomena in razsežnosti samega pojma ter načinov, kako ga je mogoče udejanjiti v visokošolski izobraževalni praksi.

Knjiga Na študenta osredinjeno poučevanje opisuje in s spoznanji znanosti učenja ter primeri inovativnih poučevalnih praks utemeljuje relevantnost in koristi na študenta osredinjenega učenja. V sedmih poglavjih knjiga med drugim prinaša:

- pregled razsežnosti in značilnosti pojma in ideje na študenta osredinjenega učenja,
- z dokazi podprte razloge za uporabo na študenta osredinjenega pristopa k poučevanju,
- primere inovativnih, na študenta osredinjenih poučevalnih strategij in učnih aktivnosti,
- smernice za oblikovanje na študenta osredinjenega kurikuluma predmeta in študijskega programa.

Knjiga je namenjena visokošolskim učiteljem in tistim, ki načrtujejo svojo kariero kot visokošolski učitelji, vodstvom in strokovnim službam visokošolskih ustanov, študentom ter vsem, ki so na kakršenkoli način udeleženi v procesih zagotavljanja, ocenjevanja in izboljševanja kakovosti v visokošolskem izobraževanju.

Iz predgovora Manje Klemenčič

»Delo Slavka Cvetka je pomemben prispevek, ki povzema in sintetizira obstoječe znanje o na študenta osredinjenem učenju in njegovo uporabo v visokošolski izobraževalni praksi. Avtor črpa iz široke palete virov, ki vključujejo najbolj avtoritativna dela na tem področju. Postavlja jih v kontekst slovenskega visokošolskega izobraževanja z namenom, da informira, motivira in podpre reforme, ki so usmerjene v izboljševanje kakovosti poučevanja in učenja. Delo ima visoko informativno vrednost za praktike, tako pedagoško osebje v visokošolskih ustanovah kot tudi za vodstva ustanov in administratorje v službah za zagotavljanje kakovosti ter v specializiranih centrih za poučevanje in učenje... Pove tudi študentom, kaj lahko in bi morali pričakovati ter zahtevati od učiteljev.«

— dr. Manja Klemenčič, Faculty of Arts and Sciences, Harvard University

Iz recenzij

»Za knjigo v celoti velja, da je spisana strokovno koncizno, pregledno, sistematično, raznoliko in živo ... s povzetki ugotovitev re-

levantnih raziskav, z anekdotami, s kratkimi zgodbami ter s priložnostjo za refleksijo pa avtor doseže, da smo angažirani bralci, pripravljani za premikanje lastnih stališč in posledično lastne poučevalne prakse v smeri na študenta osredinjenega učenja.«

— dr. Branka Čagran, Pedagoška fakulteta, Univerza v Mariboru

»Monografija predstavlja konceptualizirano aplikativno sintezo na študenta osredinjenega poučevanja, ki jo je visokošolski prostor zelo potreboval... Avtor utemelji in konceptualizira težko dosegljivo poslanstvo, in sicer povezanost pričakovanih rezultatov in individualne smiselnosti učenja, kar naj bi bil temeljni družbeni in osebni cilj izobraževanja.«

— dr. Sonja Rutar, Pedagoška fakulteta, Univerza na Primorskem

Slavko Cvetek se že več kot tri desetletja posveča – kot raziskovalec, učitelj in avtor knjig ter učnih gradiv – vprašanjem in izzivom učenja, poučevanja in oblikovanja kurikuluma v visokošolskem izobraževanju. Je predavatelj in izvajalec učnih delavnic na relevantne in aktualne teme visokošolskega poučevanja in zagotavljanja podpore učenju študentov. Med drugim je avtor monografij *Visokošolski kurikulum: Strategije načrtovanja, izvedbe in evalvacije študijskih programov* (1993), *Poučevanje kot profesija, učitelj kot profesionalc* (2005) in *Učenje in poučevanje v visokošolskem izobraževanju: Teorija in praksa* (2015).

Izdal: Akadem, izobraževalni razvoj in storitve
ISBN: 978-961-290-019-9

Spletna stran: www.akadem.si

NOVI DOKTORJI ZNANOSTI UNIVERZE V MARIBORU

Promocija 7. marca 2019

mag. Goran Čelesnik, (EPF): Model kriznega agilnega projektnege managementa pri razreševanju poslovnih kriz podjetij. Mentor: izr. prof. dr. Igor Vrečko

Maja Rožman, (EPF): Model upravljanja starejših zaposlenih in njegov vpliv na delovno zavzetost starejših zaposlenih. Mentorica: red. prof. dr. Sonja Treven

mag. Janez Jeretina, (FKBV): Napoved laktacijskih krivulj z uporabo regresijskih modelov in ocen izgube mleka zaradi povečnega števila somatskih celic pri kravah. Mentor: red. prof. dr. Dejan Škorjanc

mag. Damjan Orož, (PF): Ugovor v izvršbi in njegov vpliv na stopnjo pravne varnosti. Mentor: izr. prof. dr. Tomaž Keresteš

mag. Marjan Špilar, (PF): Posebni instituti davčnega postopka v razmerju do varstva javnega interesa in varstva pravic zavezancev. Mentor: red. prof. dr. Bojan Škof

Maja Kuronja, (PEF): Samoučinkovitost učiteljev pri delu z učenci z učnimi ter čustvenimi in vedenjskimi težavami. Mentorica: red. prof. dr. Majda Schmidt Krajnc

mag. Igor Karnet, (FOV): Sistemski pristop k oblikovanju modela razvoja kariere revizorjev

informatijskih sistemov. Mentorica: red. prof. dr. Eva Jereb

mag. Borut Čampelj, (FOV): Model samoocejevanja stopnje informatizacije šole. Mentor: zasl. prof. dr. Vladislav Rajkovič

mag. Katja Lumbar Globočnik, (FOV): Vpliv okoljskih spremenljivk na izbiro strategije odnosov z javnostmi podjetij v Rusiji. Mentor: red. prof. dr. Marko Ferjan

Katja Zajko, (FOV): Model socialnega podjetništva na primeru organizacij za ponovno uporabo v Sloveniji. Mentorica: izr. prof. dr. Barbara Bradač Hojnik

NOVI DOKTORJI ZNANOSTI UNIVERZE V MARIBORU

Promocija 21. marca 2019

Martina Potisk, (FF): Medkulturnost v sodobnem slovenskem romanu po letu 1991. Mentorica: red. prof. dr. Silvija Borovnik

Laura Rožman Krivec, (FF): Vodenje za učenje in didaktične značilnosti pouka v osnovni šoli. Mentor: red. prof. dr. Andrej Koren

mag. Martina Robačar, (FKBV): Agronomski in okoljski vidiki prekrivnih posevkov v ekološki pridelavi zelenjadnic. Mentorica: red. prof. dr. Martina Bavec

Nejc Kozar, (MF): Odkrivanje bioloških označevalcev s pomočjo orodij metabolomike z namenom zgodnjega odkrivanja oblik raka pri ženskah. Mentor: red. prof. dr. Iztok Takač

Jožica Wagner Kovačec, (MF): Uspešnost multimodalne analgezije po carskem rezu: učinkovitost infuzije levobupivakaina in ketorolaka v operativno rano. Mentor: izr. prof. dr. Dušan Mekiš

Danijela Golo, (MF): Intenzivnejše neoadjuvantno zdravljenje lokalno napredovalnega raka danke. Mentorica: izr. prof. dr. Vaneja Velenik

Tomislav Šarenac, (MF): Vpliv rastnih faktorjev in zaviralcev fibrotičnega tipa celjenja na keratocite v celičnih modelih roženične rane. Mentorica: red. prof. dr. Dušica Pahor

Gregor Prosen, (MF): Spremljanje tkivne oksimetrije med zunajbolnišničnim kardiopulmonalnim oživljanjem. Mentor: izr. prof. dr. Dušan Mekiš

mag. Tjaša Paj Erker, (FNM): Nekateri rezultati o povezanosti in neodvisnih množicah v produktih grafov. Mentor: izr. prof. dr. Simon Špacapan

Tjaša Lunder, (FNM): Posplošitve markovskih funkcij in njihove inverzne limite. Mentor: red. prof. dr. Iztok Banič

Gregor Jošt, (FERI): Improving Comprehension of Process Diagrams with Graphical Highlights. Mentor: izr. prof. dr. Gregor Polančič

Tina Beranič, (FERI): Identifikacija pomanjkljive kode na osnovi mejnih vrednosti programskih metrik. Mentor: red. prof. dr. Marjan Heričko

Tomislav Letnik, (FGPA): Optimizacija dostavnih mest in poti v urbanih območjih na osnovi manhattanske metrike in mehke logike. Mentor: izr. prof. dr. Stanislav Božičnik

V spomin prof. dr. Dane Malevc

Zasl. prof. dr. Dane Melavc, mag. ekon., dipl. ekon., se je rodil 17. julija 1932 v Mozirju. Po zaključnem dodiplomskem študiju leta 1956 na Ekonomski fakulteti v Ljubljani in magistrskem študiju leta 1972 na Ekonomski fakulteti v Zagrebu je bil leta 1974 promoviran v doktorja ekonomskih znanosti na Univerzi v Zagrebu po uspešnem zagovoru disertacije Transformacija računovodstva kod njegovog ugradjivanja u poslovno informacijski sistem poduzeća.

Leta 1957 se je zaposlil pri Gozdnem gospodarstvu Nazarje ter do leta 1967 opravljal odgovorna dela na področjih računovodstva, financ in vodenja (od vodje sektorja do generalnega direktorja). Nato je od leta 1967 do 1972 delal kot samostojni organizator in svetovalec v Razvojnem centru v Celju.

Že med zaposlitvijo v gospodarstvu je začel pedagoško (so)delovati v visokem šolstvu. Tako je bil leta 1970 izvoljen za honorarnega predavatelja za predmeta stroškovno računovodstvo in knjigovodstvo na Visoki ekonomsko-komercialni šoli (VEKŠ) – sedanji Ekonomsko-poslovni fakulteti (EPF) Univerze v Mariboru. Leta 1972 se je redno zaposlil na VEKŠ in bil obenem izvoljen za profesorja višje šole za predmet knjigovodstvo. Po zaključnem doktorskem študiju je bil izvoljen za docenta za računovodstvo, leta 1975 pa za izrednega profesorja za to področje; leto kasneje mu je bila izvolitev razširjena še na področje ekonomike. Za rednega profesorja za računovodstvo in ekonomiko je bil izvoljen leta 1980.

Večino dobe svoje zaposlitve je prof. dr. Dane Melavc na VEKŠ oz. EPF ob pedagoško raziskovalnem delu uspešno deloval tudi na drugih, za razvoj in uveljavljanost fakultete pomembnih področjih. Tako je bil od leta 1978 do 1989 glavni in odgovorni urednik revije Naše gospodarstvo. Od leta 1973 do 1976 je bil predstojnik Inštituta za finance in bančništvo na EPF. V letih od 1977 do 1979 je bil prodekan za gospodarske in organizacijske zadeve EPF, od leta 1979 do 1983 pa dekan EPF. Tudi dosežki tega njegovega dela so nedvomno botrovali zaupanju akademske skupnosti, da se je lahko nato v letih od 1983 do 1987 potrjeval s svojim delom še kot rektor Univerze v Mariboru, od leta 1986 do 1987 pa tudi kot predsednik predsedstva jugoslovanskih univerz.

Decembra 1992 se je po izpolnjeni štiridesetletni delovni dobi upokojil. Leta 1994 mu je bil podeljen naslov zaslužni profesor Univerze v Mariboru, za velike zasluge za njen razvoj pa je od Univerze leta 2000 prejel tudi naslov častni senator.

O dosežkih njegovega temeljnega raziskovanja priča obširna bibliografija. Njegova prva objava je iz leta 1965, ko je pripravil za simpozij gozdnogospodarskih organizacij v Rogaški Slatini prispevek z naslovom Izkušnje in perspektive gospodarjenja z zasebnimi in družbenimi gozdovi. Objavljal je v slovenskem, hrvaškem, srbskem, makedonskem, nemškem in angleškem jeziku. Njegove objave obsegajo 12 samostojnih del, 23 samostojnih del v soavtorstvu, 233 člankov, prispevkov in referatov ter več kot 30 poročil in ocen dela drugih. Med članki je več kot 30 napisanih na podlagi povabil doma in v tujini. Izdal je tudi več gradiv za podiplomski magistrski in specialistični študij ter za druge oblike dopolnilnega izobraževanja.

Prof. dr. Dane Melavc je kar 15 let sodeloval na simpozijih o sodobnih metodah v računovodstvu in finančah v organizaciji Zveze ekonomistov Slovenije in Zveze računovodij, finančnikov

in revizorjev Slovenije in objavljal članke v domačih revijah s širokim spektrom tematike, od organiziranja računovodstva za potrebe različno povezanih organizacij, preko pomena sodobnih metod stroškovnega in poslovnega računovodstva, do povezovanja računovodskih in neračunovodskih informacij, če jih omenimo le nekaj.

Pomembne so tudi njegove objave in predavanja v tujini. Predaval je na Univerzi Johannes Kepler v Linzu v Avstriji in na Hochschule für Ökonomie Bruno Leuschner v Berlinu ter z referati sodeloval na simpozijih v Sarajevu, Neumu in Skopju. Za razvoj računovodske stroke so vsekakor zanimivi tudi njegovi prispevki, ki jih je objavil v obdobju od leta 1981 do 1991 v reviji Knjigovodstvo v Beogradu. Naj omenimo le tele: Organizacija obrade podatka u glavnoj knjizi na računaru (1981), Uticaj promena obima poslovanja i drugih okolnosti na troškove (1983), Računovodstvo troškova za potrebe upravljanja i rukovođenja (1989), Controlling funkcija u teoriji i praksi (1991) in Nekoliko razvojnih aspekata računovodstva (1991).

Med njegovimi samostojnimi deli moramo vsekakor omeniti knjigo Poslovne informacije, informacijski sistemi in računovodstvo (1975), ki je priredba avtorjeve doktorske disertacije. Leta 1976 objavljena knjiga Uvod v teorijo in tehniko računovodstva je po mnenju recenzentov prof. dr. Ivana Turka in prof. dr. Radmile Nikolajević prinesla »novost v literaturo o temeljih računovodstva v slovenščini«. To izhodiščno delo je kasneje doživelo veliko prenov in dopolnjenih izdaj, tudi v soavtorstvu s prof. dr. Turkom; med temi kaže kot posebno pomembno izpostaviti njuno skupno knjigo Računovodstvo iz leta 2001. Podobno velja tudi za temeljno samostojno delo s področja upravljalno-poslovnih ekonomike, ki je doživelo prvo izdajo leta 1977. Sledilo mu je več prenovljenih in dopolnjenih izdaj, zadnja, z naslovom Kako gospodariti, je izšla konec leta 2000. V letu 2002 je bila izdana tudi knjiga Controlling, nato pa v soavtorstvu istega leta knjiga Osnove računovodstva z bilanciranjem, leta 2003 knjiga Računovodstvo, leta 2012 Gospodarjenje in računovodstvo ter leta 2016, s sodelavci katedre za računovodstvo in revizijo EPF, učbenik Osnove računovodstva. Glavne raziskovalne dosežke prof. dr. Daneta Melavca lahko strnemo takole:

- razvijanje sodobnega računovodstva kot celote analitičnih in sintetičnih računovodskih izkazov,
- razvijanje upravljalno-poslovnih ekonomike s posebnim poudarkom na teoriji stroškov (izvirna opredelitev vzrokov nastajanja omejeno stalnih stroškov),
- povezano obravnavanje kazalnikov proizvodnosti, gospodarnosti, donosnosti in denarnosti,
- povezano obravnavanje računovodstva in sodobne informatike ter
- obravnavanje problematike visokega šolstva, zlasti razvijanja zanj ustreznega informacijskega sistema.

Zasl. prof. dr. Dane Melavc je prenašal svoje znanje in izkušnje na študente kot predan pedagog in nam bo mnogim ostal v spominu tudi kot odlični mentor. Bil je mentor devetim doktorjem znanosti, devetim magistrim znanstvenega študija, dvema specialistoma in številnim diplomantom dodiplomskega študija.

Predaval je tudi na Fakulteti za organizacijske vede Kranj, Fakulteti za elektrotehniko, informatiko in računalništvo v Mariboru, Visoki šoli za management v Kopru in Mednarodni fakulteti za družbene in poslovne študije v Celju pri predmetih s področja računovodstva in ekonomike.

Prof. dr. Danetu Melavcu je uspevalo ob visokoškolskem delu vseskozi ohranjati stik z delovanjem organizacij v praksi. O tem pričajo številni projekti in svetovanja za različne vrste organizacij, ki se nanašajo predvsem na organizacijo njihovega računovodstva ter na druga področja računovodstva in ekonomike.

Omeniti je treba tudi njegov prispevek k posodabljanju izobraževalnih programov na EPF, ne le na ravni fakultete, ko je deloval kot njen dekan, temveč tudi na področju poučevanja osnov računovodstva. Prav njegova je tako zasluga, da je splošni predmet knjigovodstvo že v sedemdesetih letih prejšnjega stoletja nadomestilo poučevanje računovodstva kot celote predračunavanja, knjigovodstva, računovodskega nadzora in analize.

Prof. dr. Dane Melavc je bil zelo cenjen kot visokoškolski učitelj in računovodski strokovnjak, ki je pustil pomemben pečat v slovenskem visokoškolskem prostoru tudi s svojim delovanjem kot predsednik (najprej) Komisije in (kasneje) Sveta za visoko šolstvo, predvsem pa kot tretji rektor Univerze v Mariboru.

Za svoje delovanje je prof. dr. Dane Melavc dobil številna priznanja. Naj omenimo le tista, ki potrjujejo njegovo dolgoletno delovanje na področju računovodske stroke. Leta 1983 je prejel zlato značko Zveze računovodskih in finančnih delavcev Slovenije. Ista stanovska zveza mu je leta 1993 podelila tudi priznanje za dolgoletno delo na področju računovodstva. Posebni priznanji sta tudi status veščaka, ki mu ga je podelila Zveza ekonomistov Slovenije leta 1993 za področji upravljanja in managementa, in certifikat za pooblaščenega revizorja, ki mu ga je isto leto izdalo Ministrstvo za finance.

Ne nazadnje velja poudariti, da je bilo delo cenjenega prof. dr. Daneta Melavca na VEKŠ/EPF vseskozi prežeto s poštenostjo in pozitivno naravnostjo, predvsem pa z uglajenostjo, s spoštljivim odnosom do vsakogar in s pripravljenostjo pomagati.

Vsi, ki smo imeli čast spoznati prof. dr. Daneta Melavca, se ga bomo spominjali z velikim spoštovanjem – kot učitelja, mentorja in sodelavca ter v prvi vrsti kot Človeka z veliko začetnico.

V spomin akademikinji Zinki Zorko (1936–2019)

Akademikinja in zaslužna profesorica UM je zelo cenila Slomška in njegov odnos do slovenstva in je kot prorektorica velikokrat iskala odgovore na zahtevna vprašanja univerzitetne politike v njegovi stolnici. Občudovala je Slomškovo skrb za slovenščino: »Slovenščino skrbno neguj v Božjo čast in v blagor slovenstva!« Slomškovo duhovno sporočilo jo je opozarjalo na moralnost na vseh področjih, tudi in predvsem v znanosti ter njenem odnosu do najintimnejšega, kar nam je bilo dano in kar imamo, tj. do materne jezika – nenehno je opozarjala na pomen slovenskega jezika v znanosti in globalnem univerzitetnem prostoru.

Zinko Zorko je imela dva izvrstna učitelja, akademika Tineta Logarja in Jožeta Toporišiča. V dialektologijo jo je usmeril Logar, ki je bil njen mentor pri magisteriju in doktoratu. Pod njegovim vodstvom se je med raziskovanjem koroških govorov v Dravski dolini od Ruš do Vuzenice, od rojstne Kaple do Duha na Ostrem vrhu razvila v odlično poznavalko slovenskih narečij in eno izmed vodilnih evropskih dialektologinj. Razmejila je štajerske in koroške govore v Dravski dolini in utemeljeno postavila mejo tako rekoč pred vrata Maribora. To je bil njen veličasten vstop v univerzitetni in znanstveni prostor, v katerem je ves čas ostala zavezana raziskovalnemu delu ter znanstveni resnici. Raziskovalna poštenost, to je vedno ponavljala, je najvišja vrednota, ki so ji zavezani vsi znanstveniki. Ko je opravila številne raziskave obmejnih govorov na slovenski in avstrijski strani Kozjaka, je ovrgla več stoletij star nesporazum o enosmernih vplivih nemščine na slovenščino. Posnela je na kilometre magnetofonskega traku in ko je te posnetke natančno razčlenila, je po več tisočurnih analizah objavila novoodkrito znanstveno spoznanje, da je slovensko narečno glasoslovje obmejnih slovenskih govorov med Ojstrico in Duhom na Ostrem vrhu izvir-

no slovensko in da, to je bilo takrat za dialektološko znanost presenetljivo odkritje, vpliva na nemška stična narečja, ki so skozi stoletja prevzemala slovensko glasoslovno podobo in jo ohranjajo do danes. V slovensko-nemškem stičnem jezikovnem prostoru je znanemu terminu obmejna narečja in govori dodala še nov pomen vmesni govori – to so govori, na katere na določenih jezikovnih ravninah vplivajo narečja drugega jezika. Raziskave, ki so sledile, so Zinko Zorko postavile v središče sodobne dialektološke znanosti, pod njenim vodstvom pa se je oblikovala tudi t. i. mariborska dialektološka šola. Postala je ena redkih znanstvenic, ki je že za časa življenja imela svojo prepoznavno smer v znanosti, svojo šolo. Javnosti jo je predstavila leta 1996 na Mednarodnem dialektološkem simpoziju, ki ga je zasnovala kot vsakoletno srečanje narečjeslovcev s člega sveta na Univerzi v Mariboru. Njena raziskovanja narečij so zaključila motečo raziskovalno praznino v razvoju slovenskega jezika in narečij – slovenski severovzhod je na dialektološki karti Slovenije dobil pravo podobo šele z nastopom Zinke Zorko.

Tako kot svojega mentorja je spoštovala in cenila tudi akademika Toporišiča, ki jo je prepričal, da mora dialektolog do potankosti obvladati normo slovenskega knjižnega jezika, če želi razumeti slovensko narečno raznolikost. Naučil jo je razlikovati zahtevno znanstveno–raziskovalno delo od paberkovanja. Znanost in kultura sta najvišji vrednoti, ki ju zmorejo ceniti le narodi, ki dajo kaj nase, zato morajo biti znanstveniki v enaki meri kot do sebe zahtevni tudi do svojih sodelavcev, sicer pride do odstopanja, ki niso sprejemljiva za akademsko okolje. Zinka Zorko je bila prepričana, da univerzitetno okolje ni prostor za ljudi, ki veliko govorijo in ničesar ne naredijo, ki svoje nesposobnosti prikrivajo z nastopaštvom, ki ne raziskujejo in ne

objavljajo. V univerzitetnem okolju, to je nenehno poudarjala, ni prostora za politikanstvo, znanstveno-raziskovalno povprečnost in slabo opravljanje pedagoškega dela. Razvila je močno slovenistiko na UM, ki ji je postavila temelje na Pedagoški fakulteti, sodelovala pa je še pri delu oddelka, ko smo ustanovljali Filozofsko fakulteto. Mariborsko slovenistiko so v drugi polovici osemdesetih let, ko je bil ustanovljen univerzitetni študij, zastopali le trije učitelji in asistent, vendar je Zinka Zorko v nekaj letih kadrovsko in strokovno tako okrepila Oddelek, da je postal primerljiv z ljubljanskim in ga je nato na znanstveno-raziskovalnem in pedagoškem področju tudi prehitel. Mariborska slovenistika se je krepila in uveljavljala ob uspehih svoje prve dame, predstojnice, prodekanke, prorektorice in zasluzne profesorice UM Zinke Zorko. Povsem samoumevno je bilo, da so jo leta 2003 sprejeli v Slovensko akademijo znanosti in umetnosti.

Za izredne uspehe, dosežke in zasluge pri znanstvenoraziskovalnem ter vzgojno-izobraževalnem delu je prejela srebrno in zlato plaketo Univerze v Mariboru, najvišjo nagrado Ministrstva za šolstvo, znanost in šport za življenjsko delo na področju visokega šolstva, leta 2013 pa še najvišjo nagrado Republike Slovenije na področju znanosti in raziskovanja, tj. Zoisovo nagrado za življenjsko delo.

Njen prvi bibliografski zapis sega v leto 1977, ko je v soavtorstvu pripravila preizkusno gradivo za učence srednjega usmerjenega izobraževanja Slovenski jezik in stilistika; prva diplomantka, bila pa je mentorica pri več kot 130-ih diplomah, je pri njej zagovarjala diplomsko nalogo leta 1982; 17. 3. 1988 se je udeležila prve mednarodne konference na Univerzi v Celovcu z

referatom Slovenska narečna členjenost s posebnim ozirom na vzhodnokoroške govore (kasneje je sodelovala na več kot 100 simpozijih in prireditvah); prvi izvorni znanstveni članek z naslovom Perniški govor je objavila leta 1988 v Wiener slawistischer Almanach, nato pa je napisala še več kot 200 razprav; sintetični prikaz razvoja slovenskih narečij od rateškega rokopisa do sedanjosti je predstavila v treh monografijah: Narečna podoba Dravske doline, 1995; Haloško narečje in druge dialektološke študije, 1998; Narečjeslovne razprave o koroških, štajerskih in panonskih govorih, 2009; zadnji znanstveni članek so Živalski frazemi v štajerskem južnopohorskem narečju, objavljen v mariborski mednarodni znanstveni reviji Slavia Centralis v soavtorstvu z mlado dialektologinjo Anjo Benko 2015; leta 2018 je v monografiji Tromeje dialektov brez meja izšla njena zadnja razprava Koroško narečje na Mednarodnih dialektoloških simpozijih na Univerzi v Mariboru do leta 2006; vzgojila je številne rodove slovenistov, tudi pet doktorjev znanosti, ki nadaljujejo njeno delo na mariborski univerzi in na ZRC SAZU.

Raziskovalnega dela, ki ga je opravila Zinka Zorko, je za več življenj. Le občudujemo lahko, kako je vse to zmogla, ob tem da je bila ves čas tudi žena in mati, ki družine nikoli ni zapostavljala in jo je vselej postavljala na prvo mesto.

Akademikinja Zinka Zorko je odločno presešla zgolj raziskovalno poslanstvo slovenske znanstvenice jezikoslovke – odprla in razvila je vprašanje jezikovne ter nacionalne zavesti in pri tem je razlagala vodilno vlogo slovenskih narečij in knjižnega jezika. Tako znajo in zmorejo razmišljati le največji!

Pripravil: prof. dr. Marko Jesenšek

V spomin izr. prof. dr. Metod Černetič

V 78. letu nas je zapustil izr. prof. dr. Metod Černetič, nekdanji sodelavec na Univerzi v Mariboru, Fakulteti za organizacijske vede v Kranju.

Izredni profesor dr. Metod Černetič je diplomiral na Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru, na smeri enopredmetna sociologija. Magistriral je leta 1984 na Fakulteti za družbene vede Univerze v Ljubljani in si pridobil naziv magister socioloških znanosti. Leta 1998 je uspešno zagovarjal doktorsko disertacijo z naslovom »Hevristični pristop pri planiranju podiplomskega študija in razvoja kadrov za RD – s poudarkom na Sloveniji« na Fakulteti za organizacijske vede Univerze v Mariboru.

Na tedanji Visoki šoli za organizacijo dela v Kranju je začel predavati jeseni akademskega leta 1972/73 predmet Sociologija organizacij kot zunanji sodelavec. Leta 1975 se je redno zaposlil in bil najprej izvoljen v naziv predavatelja višje šole, kasneje profesorja višje šole, višjega predavatelja, docenta za organizacijsko in izobraževalno kadrovsko področje ter nazadnje izrednega profesorja za organizacijsko in kadrovsko izobraževalno področje.

Izredni profesor dr. Metod Černetič se je znanstveno izpopolnjeval v okviru programa Tempus v letih 1994-1996, na domačih in mednarodnih znanstvenih in strokovnih kongresih,

konferencah, simpozijih in posvetih, kot nosilec in sodelavec raziskovalnih nalog in projektov.

Področja njegovega znanstvenega delovanja so obsegala management organizacij (predvsem sociološki vidiki organizacijskih odnosov), sodobne oblike in pristope pri organiziranju podjetij in drugih organizacij (management neprofitnih organizacij), razvoj človeških virov in podjetništva, razvoj podiplomskega študija (mladi raziskovalci) ter ekonomiko izobraževanja in raziskovanja.

Izredni profesor dr. Metod Černetič je deloval v strokovnih združenjih, in sicer v Sociološkem društvu Slovenije ter Društvu za vrednotenje in organizacijski razvoj. Bil je predstojnik organizacijske katedre, predsednik programsko-organizacijskega odbora srečanja diplomantov FOV, član strokovne skupine za pripravo programov usposabljanja šole za poslovodne delavce in predavatelj. Več let je preko Gospodarske zbornice predaval tudi poslovnim delavcem in direktorjem. Bil je član več področnih izobraževalnih in raziskovalnih skupnosti.

Njegova pedagoška, strokovna in raziskovalna pot je v veliki meri zaznamovala tudi del razvojne poti Fakultete za organizacijske vede UM. Izrednega profesorja dr. Metoda Černetiča bomo na Fakulteti za organizacijske vede Univerze v Mariboru ohranili v trajnem spominu.

V spomin prof. dr. Jurij Kovač

Redni profesor dr. Jurij Kovač je bil velik človek, ki je živel in dihal s Fakulteto za organizacijske vede. Težko je razumeti, da človek sklene krog življenja na vrhuncu znanstveno raziskovalnega ustvarjanja.

Bil je odličen profesor z resnim značajem, pa vendarle vedno z malce prikrito vedrino, ki jo je znal povedati in izraziti na svoj način. Verjamem, da med nami ni nikogar, ki ne bi poznal njegove odločnosti in vztrajnosti pri opravljanju dela. Življenjepis, ki ga je pisalo njegovo življenje, je težko predstaviti v kratkem času. Ogromno je dela, ogromno rezultatov in veliko tistega, ki bo vsem nam, ki smo ga poznali in imeli možnost sodelovanja z njim, ostalo v trajnem spominu.

Rodil se je v Celju, 27. julija 1959. Leta 1985 se je kot mladi raziskovalec, zaposlil na Fakulteti za organizacijske vede in bil vključen v raziskovalna projekta »Robotizacija v RS« in »Vključevanje informacijske tehnologije v slovensko strojno-predelevalno industrijo«.

Med letoma 1986 in 1988 je bil kot samostojni svetovalec zaposlen pri Gospodarski zbornici, kjer je sodeloval pri organiziranju in izvajanju izobraževanja managerjev RS na področju gospodarstva in uvajanja ter prenosa managerskega znanja v poslovno prakso gospodarskih subjektov v RS. Bil je vodja sektorja za organizacijo pri uvajanju strateškega managementa v podjetje Konus in od leta 1991 do leta 1993 glavni direktor v podjetju Aero Celje. Med letoma 1993 in 1995 je bil zaposlen kot mladi raziskovalec na Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru, kjer je sodeloval na različnih raziskovalnih projektih.

Leta 1995 se je priključil kolektivu Fakultete za organizacijske vede Univerze v Mariboru in doktoriral na Ekonomsko-poslovni fakulteti Univerze v Mariboru s temo Uresničevanje strategije podjetja po projektnem načinu.

Ves čas zaposlitve na fakulteti, je bil nosilec predmetov s področja organizacije in managementa. Generacije študentov so poslušale njegova predavanja tako na dodiplomskem in podiplomskem študiju.

Raziskovalni opus rednega profesorja dr. Jureta Kovača je izjemno bogat in se dopolnjuje tako z znanstveno raziskovalno dejavnostjo kot z aplikativnim področjem. Raziskovanje tranzicijskih procesov v bivših vzhodnoevropskih državah, raziskovanje novih oblik organiziranosti in modelov managementa obvladovanja sprememb, raziskovanje pomena in vloge zaupanja v organizaciji, strateškega managementa in učinkovitega uresničevanja strategije podjetja s pomočjo projektnega managementa, številni aplikativni razvojni projekti pričajo o njegovih resnični digniteti.

Njegovo delo je v marsičem prepleteno z zaslužnim profesorjem dr. Rudijem Rozmanom z Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani. Okoli leta 1990 je bil pobudnik izdaje prvega celovitejšega slovenskega dela o managementu. Knjiga je izšla v soavtorstvu treh avtorjev, v obliki učbeniške monografije ter je služila leta kot temeljni učbenik s področja managementa.

Po vsebini je bila primerljiva z ameriškimi učbeniki, po obsegu krajša. Leta 2012 je v soavtorstvu pripravil novo, obsežnejše delo Management, ki je za razliko od prve, predvsem pa ameriških del, gradilo na temeljih sodobne organizacijske teorije, ki loči organizacijo od združb. Gre za prvo delo, ki drugače oblikuje managerske funkcije. V zaključni fazi pa je nova knjiga, kjer kot soavtorja sodelujeta tudi dva predstavnika zdravstvene nege, in sicer Management v zdravstvenih organizacijah, ki bo izšla še to pomlad.

Nadalje se sodelovanje nadaljuje z njegovo pobudo z leta 2000, za izvedbo znanstvenih posvetovanj o organizaciji, ki so povezovala in še danes, z letošnjim 16. posvetovanjem po vrsti, aktualne organizacijske probleme. Bil je ustanovni član Društva Slovenska akademija za management. S formalno ustanovitvijo akademije, je postal član Izvršilnega odbora, obenem pa tudi urednik domače revije Izzivi managementu. Bil je član uredniškega odbora mednarodne revije Dynamic Relationships Management Journal. Bil je tudi član programskih in organizacijskih odborov mednarodnih posvetovanj akademije.

Z velikim entuziazmom in pripravljenostjo je širil svoja spoznanja tudi izven meja Republike Slovenije. Njegova bibliografija pričča o številnih raziskovalnih sodelovanjih na področju tranzicijskih procesov, managementa, managerskih kompetenc in širše.

Kot vabljeni predavatelj se je z veseljem odzval povabilom različnih tujih fakultet in prenašal svoje bogato znanje tudi v mednarodnem merilu.

Bil je član številnih združenj in uredniških odborov.

V visokošolskem prostoru je vodil enega pomembnejših projektov na pedagoškem področju, pri uvedbi bolonjskih študijskih programov, bil je predstojnik Katedre za organizacijo in management, prodekan za razvoj, vodja projekta akreditacije skupnega študijskega programa s Fakulteto za zdravstvene vede UM.

O njegovem delu govorijo tudi najvišja priznanja Univerze v Mariboru. Leta 1982 je prejel Kidričevo nagrado za študente, leta 1985 bronasto in leta 2004 zlato plaketo Univerze v Mariboru za svoje delo.

Delo, ki je žal ostalo nedokončano, ga uvršča v sam vrh slovenskih poznavalcev znanstvenega področja organizacije in managementa, saj je ogromno doprinesel k razvoju tega področja. Še zlasti, ker je znali teorijo preizkušati tudi v praksi oziroma teorijo bogatiti z izkušnjami iz prakse.

Bil je cenjeni visokošolski učitelj, raziskovalec, mentor, sodelavec ... profesor, ki je znal prisluhniti slehernemu, ki se je obrnil nanj in s svojimi idejami in rešitvami pomagati iz marsikatere zagate.

Njegova veličina rednega profesorja, ki jo je izkazoval, je nekaj, kar doseže le peščica ljudi v življenju. Rednega profesorja dr. Jureta Kovača bomo na Fakulteti za organizacijske vede Univerze v Mariboru ohranili v trajnem spominu.

Pripravila: izr. prof. dr. Polona Šprajc

V spomin prof. dr. Branka Čagran

Alojz Gradnik je zapisal: »Svet je šahovnica, dni in noči so polja, kjer Usoda igra z ljudmi, premika tja in sem jih in podre in v škatlo zvrstoma jih odloži.« A usoda včasih ne igra pošteno, usoda včasih vzame, ko še ne bi smela. Tako čutimo tudi ob veliki izgubi, veliki praznini, ki je zazevala v nas ob Brankini smrti.

Branka Čagran je bila redna profesorica za področje metodologije pedagoškega raziskovanja, pri čemer lahko rečemo, da je bila ena najboljših metodologov na Slovenskem, ki se je razdajala študentom in kolegom. Rodila se je 30. marca 1961 v Veličanah v občini Ormož. Osnovno šolo in pedagoško gimnazijo je obiskovala v Mariboru. Po maturi se je vpisala na Pedagoško akademijo v Mariboru, nato je študij nadaljevala na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani na Oddelku za pedagogiko in si pridobila naziv profesorica pedagogike. Tudi podiplomski študij je zaključila na Oddelku za pedagogiko Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani.

V svoji več kot tridesetletni karieri je delovala na različnih področjih vzgoje in izobraževanja. Bila je učiteljica razrednega pouka, šolska pedagoginja na osnovni in srednji šoli, svetovalka na Svetovalnem centru za otroke in mladostnike Maribor, asistentka na Pedagoški fakulteti, od decembra 2001 pa je bila kot visokošolska učiteljica zaposlena na Pedagoški fakulteti in Filozofski fakulteti Univerze v Mariboru.

Branka Čagran je bila nosilka predmetov na dodiplomskem in podiplomskem študiju, prav tako v programih nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju. Bila je iskana mentorica študentom pri zaključnih delih. Še posebej želim izpostaviti njen angažma pri doktorskem študiju, saj skoraj ni doktorata na Pedagoški fakulteti in na Oddelku za pedagogiko Filozofske fakultete UM, ki ga Branka ne bi pregledala. Svoje pedagoško delo je opravljala odgovorno in z visoko stopnjo notranje motivacije, njene govorilne ure za študente so bili govorilni popoldnevi.

Redna profesorica doktorica Branka Čagran je bila izjemna raziskovalka. Objavila je 93 izvirnih znanstvenih člankov, 8,

preglednih, 2 monografski publikaciji, številna poglavja v monografijah ... njena bibliografija obsega 529 enot. Njeno raziskovanje je temeljilo na kompleksnem metodološkem pristopu. V delih se kaže njena metodološka ustvarjalnost in sposobnost konciznega, strukturiranega odkrivanja zakonitosti vzgojno-izobraževalne prakse ter težnja po odkrivanju praktične pomembnosti pridobljenih empiričnih izsledkov z vidika razvoja pedagoške teorije in prakse. Rezultate raziskovalnega dela je objavljala v uglednih domačih in tujih revijah, ki so uvrščene v ustrezne mednarodne bibliografske baze. Pri tem je bila izjemno nesebična, saj je tako svojim kolegom kot tudi doktorandom pomagala pri objavljanju. Njeno znanstveno delo je tudi mednarodno odmevno, na kar opozarjajo številni citati.

Ob predstavitvi njene bogate znanstvene in pedagoške dejavnosti želim opozoriti na izjemno človeško dimenzijo nam vsem drage Branke. Ne le vrata njenega kabineta na fakulteti, temveč tudi vrata njenega doma so nam bila vedno odprta, da smo se obrnili nanjo z bolj ali manj zapletenimi metodološkimi vprašanji. Vedno si je vzela čas, je prisluhnila in tankočutno svetovala.

Branka je bila mila in tiha; sodelavci jo imamo v spominu po tem, da je bil dan lep, če smo jo srečali, njo, Branko, vso nasmejano in prijazno. Dan je postal sladek, ko nam je podarjala med in spoštovali smo njeno ljubezen do čebel. Dan je bil miren, ker Branka ni marala konfliktov in je vedno s svojo mirnostjo začarala ljudi okrog sebe, da se je vse rešilo. Branka je bila skromna in poštena, iz nas je znala izvabiti tisto najboljše. Bila je ... kot da je od nekdaj razumela, da moramo v življenju vedno ravnati prav, ker nikoli ne vemo, s čim bomo vplivali na soljudi. S svojo strpnostjo, nesebičnostjo in pozornostjo nam je postavila zgled za vedno. Naša Branka ... hvala za vse.

Pripravila: prof. dr. Milena Ivanuš Grmek

NAGRADNA KRIŽANKA

								Čas za	OBLASTNIK, KI IMA VSO OBLAST	ZAPORNIK	AMERIŠKI RAPER: DR. ...	MAJHNA KOLIČINA OBARE	KDOR RAD JOKA (NAR.)	4. IN 18. ČRKA	FILM. UPODOBITEV LIT. DELA	ŽUPNIKOV POMOČNIK	
								JESENSKI JURČEK									
								PRIPADNICA BERBEROV	5								
								ZREZEK IZ STEGNA			9		ROŽLE PREZELJ TANČINA				
								SOSEDNJI ČRKI			VEČ ZAPOREDNIH STRELOV DELOVNI SESTANEK						
								LISIČJI BRLOG KRAJ NA KOROŠKEM					3				
Čas za	STRAH PRED NASTOPOM	ČLAN REPUBLIKANSKE STRANKE	SLOVENSKI KANTAVTOR SMOLAR	DEPARTMA V SEVERNI FRANCIJI	SIMON VADNJAL	ČRNA ZVER	MAJHEN ČUK PROIZVAJALEC OLJA	1					KRAJ PRI ZADRU MANJŠALNICA OD NORECA				
PREVOZ OSEB									IGRALEC HOČEVAR PREBIVALKE CARRARE				7		SEDEM DNI		
KNJIGA, V KATERO SE VPISUJEJO OCENE					4							BODEČ PLEVEL GRŠKA BOGINJA ZEMLJE					
POKRAJINA OB GRŠKO-ALBANSKI MEJI						NEKDANJE IME MALAVIJA KRMA ZA KONJE	11			AMERIŠKA IGRALKA KELLY KOKOŠ (LJUBK.)							
KRAVJI GLAS			NEVESTINO PREMOŽENJE PODROČJE POD KANOVO OBLASTJO				TOLKALO (REDKO) KISLINA			10			NEZAVEDNI DEL DUŠEVNOSTI NEIL HAMILTON				
ATOMSKO, BIOLOŠKO IN KEMIČNO OROŽJE		15				AMERIŠKA IGRALKA FARMIGA PREBIVALEC GORICE			ROJSTVO (ZASTAR.) PREBIVALCI HAAGA								
KONCENTRACIJSKO TAVORIŠČE (POG.) ZGAGREBŠKI NOGOMETNI KLUB							AMERIŠKA PEVKA SLOVENSKI IGRALEC (GASPER)	13								2	
SL. PODJETJE ZA RAVNANJE Z ODPADKI				16		NEKDANJA PAPEŽEVA KRONA BARVA IGRALNIH KART	8										
GRŠKI MITOLOŠKI LETALEC						KDOR KIDA (REDKO) KILOGRAM (POG.)						AMERIŠKA IGRALKA (PATRICIA)					
OBUVALO BREZ ZADNJEGA ZGORNJEGA DELA								POLITIK MAHNIČ POSEBNA SPOSOBNOST ZA KAJ	12								
ANCONA			RAZJEDA GERMANIJ				NASELJE PRI RIBNICI MEDNARODNA OZNAKA MAROKA										
ŽENSKA, KI IMA TEŽKO IZVEDLJIVE NAČRTE	14																
ŠOLSKI RED						BIBLIJSKO IME JERUZALEMA	6										

Revija, ki prinaša številne **novе vrste** križank in ugank

Kanaro d.o.o., Ljubljana

1	2	3	4	5	6	7	3	8	5	8	2	9	10	2	11	3	12	2
3	13	9	14	9	6	3	15	16	6									

Pravilno geslo minule križanke je bilo Pravna fakulteta in ponovno smo prejeli veliko pravih odgovorov. Nagrado tokrat prejme izr. prof. dr. Marko Renčelj s Fakultete za gradbeništvo, prometno inženirstvo in arhitekturo UM.

Za to številko bomo zbirali pravilno rešena gesla do 1. avgusta 2019. Rešitev pošljite na e-poštni naslov vanja.borovac@um.si.

Ustvari si priložnost!